

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Diplomová práce

**Finanční gramotnost vojáků u mechanizovaných
praporů v Armádě České republiky**

Bc. Helena Bartůňková

© 2024 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Helena Bartůňková

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Finanční gramotnost vojáků u mechanizovaných praporů v Armádě České republiky

Název anglicky

Financial literacy of soldiers in mechanized battalions in the Army of the Czech Republic

---

Cíle práce

Cílem diplomové práce je komparovat finanční gramotnosti vojáků mechanizovaného praporu se studenty Provozně ekonomické fakulty na České zemědělské univerzitě v Praze.

Díličím cílem diplomové práce je deskripce finanční gramotnosti, odborná rešerše pojmů souvisejících s touto diplomovou prací, realizace vlastního výzkumu formou testování, hodnocení a komparace výsledků.

Metodika

Diplomová práce bude rozdělena na dvě části – teoretická a praktická. V teoretické části bude na základě odborné literatury provedena deskripce finanční gramotnosti včetně souvisejících pojmů.

Praktická část diplomové práce se bude zabývat výzkumem znalostí a dovedností v oblasti finanční gramotnosti u vojáků mechanizovaného praporu. Znalosti vojáků se budou porovnávat se znalostmi studentů Provozně ekonomické fakulty na České zemědělské univerzitě v Praze. Výzkum bude uskutečněn mezi vojáky a studenty formou anonymního dotazníku.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

Armáda ČR, bankrot, dluh, exekuce, finanční gramotnost, finanční plán insolvence, mechanizovaný prapor, osobní bankrot, příjmy, rodinný rozpočet, úvěry, vojáci, výdaje

---

Doporučené zdroje informací

- KLÍNSKÝ, Petr a Danuše CHROMÁ. Finanční gramotnost: úlohy a metodika. Praha: Národní ústav odborného vzdělávání, 2009. 112 s. ISBN 978-80-87063-26-2.
- KOCIÁNOVÁ, Helena. Finanční gramotnost v kostce, aneb, Co Vás neměl kdo naučit. Olomouc: ANAG, 2012. 151 s. ISBN 978-80-7263-767-6.
- MAGRABI, Frances. The Economics of household consumption. New York: Praeger, 1991. 278 s. ISBN 0-275-94113-3.
- Ministerstvo financí Česká republika. Národní strategie finančního vzdělávání 2.0.
- MORRISON, Nan J. Financial Literacy Education: Addressing Student, Business, and Government Needs. Pennsylvania, USA: Harrisburg University of Science and Technology, 2016. 197 s. ISBN: 978-1-4987-3855-2.
- NAVRÁTILOVÁ, Petra, Michal JIŘÍČEK, ZLÁMAL, Jaroslav. Finanční gramotnost: učebnice učitele, Kralice na Hané: Computer Media, 2013. 184 s. ISBN 978-80-7402-151-0.
- SEVEROVÁ, Lucie; STARÁ, Dana; ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE. KATEDRA EKONOMICKÝCH TEORIÍ. *Základy obecné ekonomie*. V Praze: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2009. ISBN 978-80-213-1948-6.
- SEVEROVÁ, Lucie; ŠRÉDL, Karel. *Znalostní ekonomika*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2010. ISBN 978-80-213-2131-1.
- SEVEROVÁ, Lucie. *Znalostní ekonomika a vzdělávání v mezinárodním kontextu*. Davle: Alfa Nakladatelství, 2011. ISBN 978-80-87168-16-5.
- ŠKVÁRA, Miroslav. Finanční gramotnost. Druhé vydání. Praha: Miroslav Škvára, 2016. 284 s. ISBN 978-80-9048-233-3.
-

Předběžný termín obhajoby

2023/24 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Pavel Hrdlička, MBA, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 31. 3. 2023

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 31. 3. 2023

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 26. 03. 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Finanční gramotnost vojáků u mechanizovaných praporů v Armádě České republiky" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30.03.2024

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Pavlu Hrdličkovi, Ph.D., MBA za trpělivost, cenné připomínky a rady, na jejichž základě bylo možné dovést tuto diplomovou práci k úspěšnému dokončení. Dále bych ráda poděkovala všem respondentům, kteří zodpověděli test finanční gramotnosti, bez kterého by nebylo možné tuto diplomovou práci vypracovat.

Finanční gramotnost vojáků u mechanizovaných praporů v Armádě České republiky

Abstrakt

Tato diplomová práce se věnuje finanční gramotnosti vojáků u mechanizovaných praporů v Armádě České republiky.

Teoretická část této práce je zaměřena na charakteristiku finanční gramotnosti a deskripci jednotlivých složek, které do finanční gramotnosti spadají – gramotnost cenová, peněžní, rozpočtová, numerická, právní a informační. Dále informuje o finančním vzdělávání v České republice včetně strategie, která byla pro tento účel vytvořena.

Praktická část se zabývá analýzou úrovně finanční gramotnosti mezi skupinou vojáků mechanizovaného praporu a studentů Provozně ekonomické fakulty České zemědělské univerzity. Speciálně vytvořený test finanční gramotnosti napomáhá komparaci výsledků mezi oběma sledovanými skupinami. Následně jsou odpovědi tohoto testu vyhodnoceny a formulovány jeho výsledky u každé sledované skupiny zvlášť.

Poslední část práce se věnuje rozdílnosti výsledků mezi vojáky a studenty plynoucích z testu finanční gramotnosti. Za pomoci komparace získaných dat obou skupin je v závěru vyhodnocen rozdíl v úrovni finanční gramotnosti mezi vojáky mechanizovaného praporu a studenty Provozně ekonomické fakulty České zemědělské univerzity.

Klíčová slova: Armáda České republiky, bankrot, dluh, exekuce, finanční gramotnost, finanční plán, insolvence, mechanizovaný prapor, osobní bankrot, příjmy, rodinný rozpočet, úvěry, vojáci, výdaje

Financial literacy of soldiers in mechanized battalions in the Army of the Czech Republic

Abstract

This thesis focuses on the financial literacy of soldiers in mechanized battalions in the Army of the Czech Republic.

The theoretical part of this thesis is focused on the characteristics of financial literacy and the description of the individual components that are part of financial literacy- price, monetary, budgetary, numerical, legal and information literacy. It also provides information on financial education in the Czech Republic, including the strategy that has been developed for this purpose.

The practical part deals with the analysis of the level of financial literacy among a group of soldiers of a mechanized battalion and students of the Faculty of Economics and Management of the Czech University of Life Sciences Prague. The specially designed financial literacy test helps to compare the results between the two groups. Subsequently, the answers of this test are evaluated and its results are formulated for each studied group separately.

The last part of the paper focuses on the differences in results between soldiers and students arising from the financial literacy test. By means of comparison of the data obtained from both groups, the difference in the level of financial literacy between soldiers of the mechanized battalion and students of the Faculty of Economics and Management of the Czech University of Life Sciences Prague is evaluated.

Keywords: Czech Army, bankruptcy, debt, foreclosure, financial literacy, financial plan, insolvency, mechanized battalion, personal bankruptcy, income, family budget, loans, soldiers, expenses

Obsah

1 Úvod.....	12
2 Cíl práce a metodika	13
2.1 Cíl práce	13
2.2 Metodika	13
3 Teoretická východiska	15
3.1 Finanční gramotnost.....	15
3.2 Dělení finanční gramotnosti	16
3.2.1 Numerická gramotnost.....	17
3.2.1.1 Úrok, typy úročení	18
3.2.1.2 Spoření a spořicí produkty	19
3.2.1.3 Splácení úvěru a splátkový kalendář	22
3.2.1.4 Směnky	23
3.2.2 Informační gramotnost.....	24
3.2.2.1 Informační zdroje	24
3.2.2.2 eGovernment	25
3.2.2.3 Czech Point.....	25
3.2.2.4 Základní registry.....	26
3.2.2.5 Datová schránka	27
3.2.2.6 Elektronický podpis.....	27
3.2.2.7 Ochrana osobních údajů	28
3.2.2.8 Bezpečnost na internetu.....	28
3.2.3 Gramotnost právní	29
3.2.3.1 Uzavírání smluv o poskytnutých finančních prostředcích	30
3.2.3.2 Spory plynoucí z neplacení včetně jejich řešení.....	32
3.2.3.3 Exekuce	33
3.2.3.4 Insolvence.....	33
3.2.4 Peněžní gramotnost.....	35
3.2.4.1 Peníze	35
3.2.4.2 České měna.....	36
3.2.4.3 Nebankovní sektor, bankovní sektor	37
3.2.4.4 Běžný účet	39
3.2.4.5 Platební karty	39

3.2.4.6	Pojištění	40
3.2.5	Cenová gramotnost	43
3.2.5.1	Trh.....	43
3.2.5.2	Cena	47
3.2.5.3	Základní makroekonomické údaje.....	49
3.2.5.4	Daňový systém.....	58
3.2.6	Rozpočtová gramotnost.....	61
3.2.6.1	Finanční plán	61
3.2.6.2	Osobní/rodinný rozpočet	62
3.2.7	Ochrana spotřebitele	65
3.2.8	Finanční vzdělávání	68
3.2.8.1	Národní strategie finančního vzdělávání	69
4	Vlastní práce	70
4.1	Ozbrojené síly České republiky	70
4.1.1	Armáda České republiky.....	70
4.1.1.1	Řízení a velení Armády ČR.....	70
4.2	Test finanční gramotnosti	75
4.3	Vyhodnocení jednotlivých otázek	76
4.3.1	Otázka číslo 1.....	76
4.3.2	Otázka číslo 2.....	78
4.3.3	Otázka číslo 3.....	80
4.3.4	Otázka číslo 4.....	82
4.3.5	Otázka číslo 5.....	84
4.3.6	Otázka číslo 6.....	86
4.3.7	Otázka číslo 7.....	88
4.3.8	Otázka číslo 8.....	90
4.3.9	Otázka číslo 9.....	92
4.3.10	Otázka číslo 10.....	94
4.4	Výsledky testu – vojáci mechanizovaného praporu	96
4.5	Výsledky testu – studenti České zemědělské univerzity	99
5	Výsledky a diskuse	102
5.1	Výsledky.....	102
5.2	Diskuse	109
6	Závěr.....	111
7	Seznam použitých zdrojů.....	114
8	Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk	124

8.1	Seznam obrázků	124
8.2	Seznam tabulek	124
8.3	Seznam grafů.....	125
8.4	Seznam použitých zkratk.....	126
Přílohy		127

1 Úvod

Finanční gramotnost představuje postoje, dovednosti a znalosti, které jsou potřeba k dosažení k finančního blahobytu. Skládá se z několika složek. Spadá do ní gramotnost právní, jejíž součástí je ochrana spotřebitele, a dále gramotnost informační, numerická, rozpočtová, cenová a také gramotnost peněžní.

Hlavním úkolem finanční gramotnosti je provádět co nejefektivnější rozhodnutí v různých finančních oblastech. Tato rozhodnutí by měla vést k zlepšení finanční situace jak u jedinců, tak ve společnosti. Znalosti, které jedinci v oblasti finanční gramotnosti získají, hrají důležitou roli při zapojení se do hospodářského života.

Významnou roli ve zvyšování finanční gramotnosti obyvatelstva má Národní strategie finančního vzdělávání 2.0, jež byla schválena 13. ledna 2020 vládou České republiky. Cílem této strategie je zvýšit finanční gramotnost obyvatel v České republice skrze účinný systém vzdělávání.

Původní Národní strategie finančního vzdělávání vydaná v roce 2010 představovala správu rodinného či osobního rozpočtu. Zároveň zahrnovala pouze tři složky finanční gramotnosti, a to gramotnost cenovou, rozpočtovou a peněžní. Tato strategie se primárně zaměřovala na finanční vzdělávání žáků na základních a středních školách a na finanční vzdělání dospělé populace, přičemž vzdělání této skupiny měl zajišťovat primárně soukromý sektor, tedy sdružení spotřebitelů a sdružení finančních institucí.

Národní strategie finančního vzdělávání 2.0 si klade za cíl finančně vzdělávat občany v rozšířené oblasti okruhů, kam stejně jako u původní strategie spadají žáci základních škol a středních škol. Zároveň klade velký důraz na finanční vzdělání dospělé populace, která je oproti původní Národní strategii finančního vzdělávání zajišťována veřejným sektorem. Jedná se o vzdělávání především nezaměstnaných osob, které jsou registrované na Úřadu práce České republiky. Dále upírá svou pozornost na příjemce pomoci v hmotné nouzi a seniory. Zaměřuje se také na školení zaměstnanců veřejného sektoru a pedagogů, jejichž úkol je výše uvedené skupiny v oblasti finanční gramotnosti vzdělávat a upozorňovat je na případná rizika.

Skupina profesionálních vojáků je riziková zejména tím, že za svou službu v České republice či na zahraničních misích jsou odměňováni poměrně vysokými platy, se kterými je nezbytné řádně a účelně hospodařit v dlouhodobém horizontu.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem této diplomové práce je komparace finanční gramotnosti vojáků mechanizovaného praporu v Armádě České republiky se studenty Provozně ekonomické fakulty na České zemědělské univerzitě v Praze.

Dílčím cílem této diplomové práce je deskripce problematiky finanční gramotnosti včetně odborné rešerše pojmů, které souvisejí s tématem finanční gramotnosti a s touto diplomovou prací. Součástí dílčích cílů je také vlastní výzkum, který se uskuteční pomocí testu finanční gramotnosti. Následně bude tento test vyhodnocen a proběhne komparace výsledků obou sledovaných skupin, na základě čehož dojde k zjištění rozdílu v úrovni finanční gramotnosti mezi vojáky mechanizovaného praporu a studenty České zemědělské univerzity.

2.2 Metodika

Diplomová práce bude rozdělena na dvě části – teoretická a praktická. V teoretické části bude na základě odborné literatury provedena deskripce finanční gramotnosti včetně souvisejících pojmů a finančního vzdělávání. Teoretická část bude obsahovat popis jednotlivých složek, ze kterých se finanční gramotnost skládá. Tyto složky finanční gramotnosti budou následně podrobně charakterizovány.

Praktická část diplomové práce se bude zabývat výzkumem znalostí a dovedností v oblasti finanční gramotnosti u vojáků mechanizovaného praporu. Znalosti vojáků se budou porovnávat se znalostmi studentů Provozně ekonomické fakulty na České zemědělské univerzitě v Praze. Výzkum bude uskutečněn mezi vojáky a studenty formou anonymního dotazníku. Test se bude skládat z deseti otázek, z nichž každá bude spadat do některé ze složek finanční gramotnosti. Obě dotazované skupiny budou moci z testu získat maximálně 10 bodů. Odpovědi na otázku budou hodnoceny následovně: 1 bod, pokud respondent odpoví kompletně a správně, 0,5 bodu, jestliže respondent odpoví správně, ale otázka bude zodpovězena pouze částečně, 0 bodů, pokud respondent odpoví špatně anebo neodpoví vůbec.

Výzkum se uskuteční mezi vojáky mechanizovaného praporu v Armádě České republiky. Na základě získaných dat se posléze provede analýza a komparace mezi skupinou

vojáků mechanizovaného praporu a studentů Provozně ekonomické fakulty České zemědělské univerzity. Na zpracování testu finanční gramotnosti budou mít obě dotazované skupiny časový limit 20 minut a budou pod přímým dohledem. Než test začne, budou obě dotazované skupiny poučeny o tom, jaký je účel testu, který jim byl předložen, včetně možnosti odstoupení z výzkumu.

Posléze proběhne vyhodnocení správných i nesprávných odpovědí u skupiny vojáků i u skupiny studentů. Na základě zjištěných odpovědí bude provedena komparace rozdílnosti mezi oběma skupinami za pomoci stanovené škály:

- nevýznamný rozdíl – u odpovědí s rozdílem méně než 10 procentních bodů a včetně.
- významný rozdíl – u odpovědí s rozdílem 11 až 29 procentních bodů,
- velmi významný rozdíl – u odpovědí s rozdílem více než 30 procentních bodů.

3 Teoretická východiska

3.1 Finanční gramotnost

Ministerstvo financí České republiky uvádí, že finanční gramotností se rozumí soubor dovedností, znalostí či postojů, které jsou nezbytné k dosažení finančního blahobytu pomocí zodpovědného rozhodování ve financích. (1)

Národní strategie finančního vzdělávání 2.0, kterou schválila vláda dne 13. ledna 2020 a zpracovalo Ministerstvo financí, udává následující definici finanční gramotnosti: *„Finanční gramotnost je souhrn znalostí, dovedností a postojů nezbytných k dosažení finanční prosperity prostřednictvím zodpovědného finančního rozhodování. Ke zvyšování finanční gramotnosti přispívá finanční vzdělávání a praktické zkušenosti, např. se sjednáváním finančních produktů. Finanční vzdělávání je proces směřující ke zvyšování úrovně finanční gramotnosti. Jeho cílem je posílení osobní odpovědnosti jedince za hospodaření se svými financemi.“* (4, s. 5)

Pro výzkumné účely PISA 2012 (Programme for International Student Assessment, tedy Program pro mezinárodní hodnocení žáků) byla gramotnost v oblasti financí definována jako vědomosti v oblasti konceptů a pochopení těchto konceptů, sebejistota a motivace, dovednosti a rizika, která jsou důležitá pro uplatnění těchto porozumění a znalostí. Hlavním cílem je uskutečňovat co nejefektivnější rozhodnutí v různých finančních kontextech, zlepšování finanční situace, jak jednotlivců, tak celé společnosti a v neposlední řadě zapojení se do hospodářského života. Tohoto výzkumu se zúčastnilo 18 zemí včetně České republiky. (5) (123)

Finanční gramotnost je dále také možné považovat za soubor získaných vědomostí a zkušeností, které chrání uživatele před ztrátami a léčkami různých finančních okolností, událostí a trhu. Lze je tedy chápat jako znalosti, které zavčasu informují uživatele, že mohou o něco přijít nebo se stalo něco, co jim může způsobit různé finanční nebo ekonomické ztráty. (2)

Kalátová ve své publikaci uvádí, že finanční gramotnost v obecné rovině je možné chápat jako uvědomění si skutečné hodnoty peněz a jak se vytváří cena zboží. Dále je to také obeznámenost se základními ekonomickými pojmy, proč a za jakým účelem hospodařit s penězi a jaké úvěrové či spořicí produkty budou natolik vhodné, aby mohly pokrýt různé finanční potřeby. Vše je realizováno s cílem a za předpokladu, že člověk umí vyjít

s rodinným rozpočtem, předcházet dluhovým pastím a myslí na svou budoucnost či budoucnost celé své rodiny. (3)

Dle Morrisona je finanční gramotnost schopnost využívat znalosti a dovednosti k efektivnímu řízení finančních zdrojů pro celoživotní finanční blahobyť. Autor je přesvědčen, že finanční gramotnost by skutečně měla být jednou z klíčových kompetencí, které se každý jedinec učí během formálního vzdělávání.(6)

Finanční gramotnost dle autorů, jako jsou Vitt, Anderson, Kent, Lyter, Seigenthaler a Ward, odráží schopnost jednotlivců porozumět, analyzovat, spravovat a komunikovat záležitosti související s osobními financemi. Hastings, Madrian a Skimmyhorn poznamenali, že jakákoli definice finanční gramotnosti vždy zahrnuje několik druhů znalostí (tj. finančních pojmů a finančních produktů), schopností (tj. mít numerickou gramotnost potřebnou k přijímání optimálních finančních rozhodnutí) a postojů (tj. finanční plánování). (7)

3.2 Dělení finanční gramotnosti

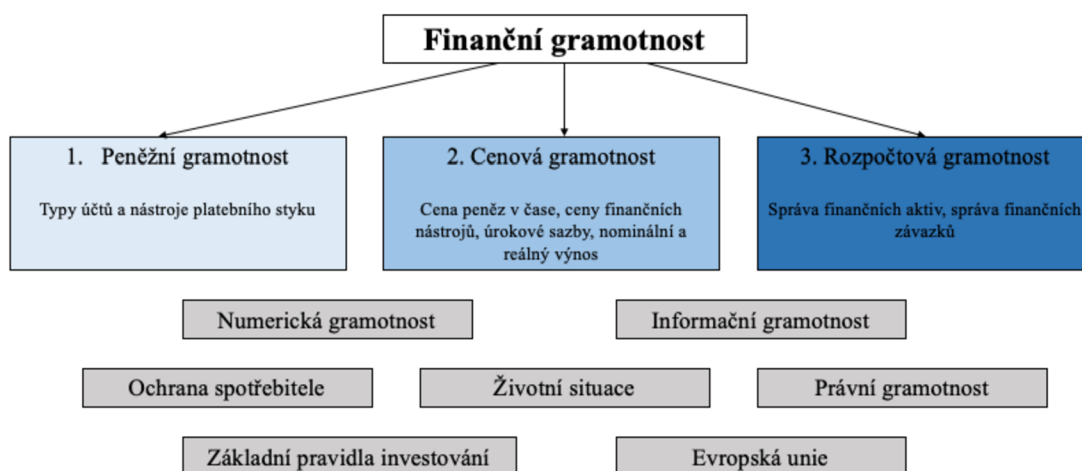
Finanční gramotnost je nedílnou součástí gramotnosti ekonomické, která zahrnuje předpoklady, že jedinec je schopen zajistit si příjem, rozmyslet nad důsledky rozhodnutí, která budou mít vliv, jak na současný, tak na budoucí příjem, orientovat se na trhu práce či schopnost přemýšlet o výdajích.

S finanční gramotností je také spojena:

- gramotnost numerická,
- gramotnost informační,
- gramotnost právní,
- peněžní gramotnost,
- cenová gramotnost,
- rozpočtová gramotnost. (8)

Obrázek 1 - Schéma finanční gramotnosti

Zdroj: (9)

3.2.1 Numerická gramotnost

Numerická gramotnost představuje schopnost dosahovat, užívat a interpretovat matematické myšlenky a informace a současně o nich komunikovat s cílem vyrovnání se s matematickými nároky různých situací, se kterými se každý dospělý člověk během svého života setkává. Numericky gramotné jednání obsahuje řešení nějakého problému či zvládnutí situace v kontextu každodenního skutečného života odpovědí na matematický obsah, tedy tvar, číslo, tabulky, grafy a vzorce. (9) Význam numerické gramotnosti se stále více zvyšuje. Hlavním důvodem je růst množství a různorodosti matematických a kvantitativních informací, se kterými se každý dospělý člověk v každodenním životě setkává. (10)

Dosud největší výzkum v numerické gramotnosti dospělých lidí provedla OECD (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj – Organization for Economic Cooperation and Development). Jedná se o PIAAC (Mezinárodní výzkum vědomostí a dovedností dospělých – Programme for the International Assessment of Adult Competencies). Tohoto výzkumu se zúčastnilo 24 vyspělých zemí, do kterých patří i Česká republika. Díky tomu jsou v současné době k dispozici údaje o vzdělanosti dospělých Čechů, které je možné srovnávat s populacemi ostatních národů. (11) (12)

Tabulka 1 - Průměr numerické gramotnosti v zemích OECD vs ČR

Země	Numerická gramotnost
Průměr zemí OECD	269
Průměr ČR	276 (vyšší než Rakousko, Anglie, Polsko, Francie, USA aj.)

Zdroj: vlastní zpracování dle (11)

3.2.1.1 Úrok, typy úročení

Úrok představuje odměnu za dočasnou ztrátu určitého kapitálu a za riziko, které je spojené se změnami tohoto kapitálu, tedy inflaci, dále také za nejistotu toho, že kapitál nebude splacen v předem dohodnuté lhůtě a dané výši. Věřitel tedy dostane úrok jako odměnu za to, že poskytl dočasně peníze někomu jinému. Z pohledu dlužníka představuje úrok cenu za získání potřebného úvěru. Úroková sazba je tedy úrok vyjádřený v procentech z hodnoty daného kapitálu za určitý časový úsek, např: roční úroková míra se označuje % p.a.

Doba, za kterou se úroky pravidelně připisují se nazývá úrokové období. Doba, po kterou je daná peněžní částka zapůjčena či uložena je pak označována termínem doba splatnosti. (9)

Typy úročení

Rozlišují se dva základní způsoby úročení:

- složené úročení – hovoří se o něm tehdy, pokud se úroky připisují k dané peněžní částce a společně s touto částkou se pak dále úročí;
- jednoduché úročení – jedná se o ně v případě, pokud k původnímu kapitálu nepřičítají vyplácené úroky a dále se neúročí. (9)

Dále se úročení dělí také podle toho, kdy dojde k placení úroku. Rozlišuje se úročení:

- polhůtní – označuje se též jako dekurzivní, jde o úročení, kdy se úroky platí až na konci úrokového období;
- předlhůtní – označuje se též jako anticipativní, k placení úroku dochází na začátku úrokového období. (26)

3.2.1.2 Spoření a spořicí produkty

Spoření a spořicí produkty souvisí jednak s vytvářením návyku dobrého hospodaření i s menšími finančními částkami, ale jednak také s postupným ukládáním vyšších finančních částek do budoucna pro nejrůznější potřeby

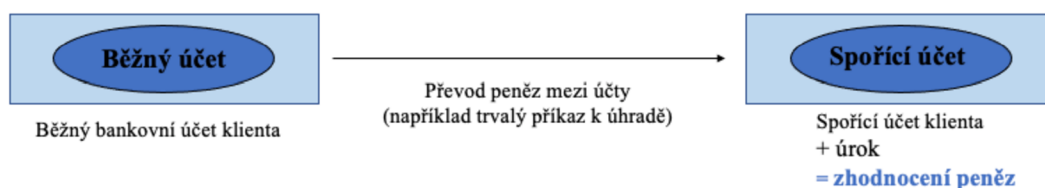
Jsou to:

- spořicí účty a termínované vklady;
- stavební spoření;
- pojištění;
- drobné spoření;
- investování peněz či jiné formy zhodnocení peněz;
- finanční produkty spojené se spořením na penzi. (27)

Spořicí účet

Tento druh účtu bývá obvykle zhodnocován vyšší úrokovou sazbou než účet běžný. Banka poskytuje klientům odměnu z jejich vkladů. Tato odměna je v podobě úročení. Vložené peníze na spořicí účet tedy zvyšují svou cenu o poskytnutý úrok. (27)

Obrázek 2 - Spořicí účet

Zdroj: vlastní zpracování dle (27)

Termínované vklady

Jedná se o vklady na pevnou a velmi často na větší částku. Tuto částku si klient ukládá u bankovní společnosti s cílem dosáhnout vyššího úrokového výnosu. Zároveň se tak ale po delší časové období vzdává možnosti disponovat s vkladem.

Rozeznávají se dva druhy termínovaných vkladů z hlediska omezení dispozice s vkladem:

- vklady s výpovědní lhůtou – u těchto vkladů je dispozice omezována předem danou výpovědní lhůtou;
- vklady na pevnou lhůtu – tyto vklady jsou v bance deponované na pevně stanovenou lhůtu, většinou se jedná o lhůty od jednoho týdne do několika měsíců, datum splatnosti lze vymezit na přesně určený den.

Čím vyšší je vklad, tím vyšší jsou úrokové sazby z těchto termínovaných vkladů.

U vkladů, kterou jsou stanoveny na pevně stanovenou dobu jsou většinou stanoveny pevně, a to pro celou dobu splatnosti, u vkladů, které mají výpovědní lhůtu, se většinou během trvání vkladu mění. (28)

Stavební spoření

Stavební spoření představuje účelový druh spoření. Vkladatel při tomto druhu spoření ukládá své finanční prostředky u specializované bankovní společnosti. Během spoření je možné čerpat státní podporu a po skončení, při dodržení určitých podmínek, je zde právo na úvěr ze stavebního spoření.

Základním pojmem, se kterým je možné se v rámci stavebního spoření setkat, je tzv. cílová částka. Tato částka se sjednává ve smlouvě o stavebním spoření a vyslovuje potřebu finančních prostředků do budoucna pro realizaci různých bytových potřeb účastníka. Účastník si stanoví cílovou částku dle svých možností a cílů sám. (9)

Pojištění

Jedná se o tvorbu finanční rezervy, která slouží k úhradě škod či potřeb, které vzniknou v důsledku různých nahodilých událostí. Tato finanční rezerva vzniká z finančních prostředků pojištěných subjektů.

Pojištění je možné dělit dle dvou hledisek:

1. hledisko – dělení na obnosová a škodová pojištění;
2. hledisko – dělení dle toho, co pojišťuje – majetek nebo osoby. (9)

Tabulka 2 - Pojištění

	Škodová pojištění	Obnosová pojištění
Pojištění osob	<ul style="list-style-type: none"> - úrazové pojištění - pojištění pro případ nemoci 	<ul style="list-style-type: none"> - úrazové pojištění - pojištění pro případ nemoci - pojištění pro případ smrti - pojištění pro případ dožití
Pojištění věci a jiného majetku	<ul style="list-style-type: none"> - pojištění věci a majetku - pojištění finančních ztrát - pojištění odpovědnosti za škodu - pojištění právní ochrany - pojištění úvěru a záruky 	- pojištění jiného majetku než věci nebo soubor věcí

Zdroj: vlastní zpracování dle (9)

Drobné spoření

Představuje například peníze, které účastník získá a spoří si je do pokladničky. Tyto finanční prostředky jsou mu tedy okamžitě k dispozici, může je používat k běžným drobným útratám. Mezi drobná spoření je možné počítat i peníze, které má účastník na svém běžném účtě. (27)

Investování

Investování tedy investice představují vynaložení volných finančních prostředků s cílem zhodnocení jejich hodnoty v budoucnu.

Mezi nejčastější investice řadíme:

- **Investování do akcií** – v případě investování do akcií je nutné rozumět této činnosti. Pokud má osoba zájem o investici do akcií, měla by tak učinit pouze tehdy, má-li patřičné vědomosti. Trh s akciemi je velice nestálý, rychle se mění a často je velice složité odhadnout jeho budoucí vývoj. Z toho důvodu se této činnosti věnují především makléři, kteří mají požadované vzdělání. Osoba, která se však nakonec rozhodne pro investici do akcií může využít pomoci makléře-poradce, který je schopen za určitou finanční odměnu sledovat vývoj investorových (= investor je osoba fyzická či právnická, která

své prostředky zhodnocuje investováním) akcií. Nákup a prodej akcií se uskutečňuje skrze burzu cenných papírů.

- **Státní dluhopisy** – jedná se o jistější investici. Státní dluhopisy představují cenné papíry, které vydává stát s cílem získat více peněžních prostředků pro pokladnu státu. V případě České republiky vydává státní dluhopisy Ministerstvo financí. Stát tímto dává investorovi jakýsi slib, že dlužnou částku splatí, a to včetně výnosu, který představuje stanovený úrok. (27)
- **Podílové fondy** – nemají vlastní právní subjektivitu. Investiční nebo správcovské společnosti je zakládají a spravují, a současně majetek investiční, tedy majetek správcovské společnosti musí být striktně oddělen od majetku podílových fondů. Podílové listy či investiční certifikáty představují vlastnická práva podílníků. Jde tedy o cenné papíry, které zajišťují právo na podílení se na výnosu z majetku. Jsou velmi podobné akciím s tím rozdílem, že podílník nemůže zasahovat do správy fondu a podílet se na řízení společnosti. (29)
- **Investice do drahých kovů a uměleckých děl** – obdobné jako u akcií, osoba, která chce investovat do drahých kovů a uměleckých děl by jim měla rozumět. Na trhu s uměleckými díly se totiž nachází velké množství padělků. (27)

Penzijní spoření

Penzijní spoření je někdy též označováno jako penzijní připojištění se státním příspěvkem. Jedná se o velmi výhodnou formu spoření, která je podporována státem, a která umožní osobě, která o ni projeví zájem, zajistit do budoucna (především tedy na stáří) velký objem peněžních prostředků. Velkou výhodou penzijního připojištění je, že stát jej zvýhodňuje jednak daňovými úlevami a jednak státními příspěvky. (9)

3.2.1.3 Splácení úvěru a splátkový kalendář

Bankovním úvěrem se rozumí dočasné poskytnutí finančních prostředků klientovi, který je obeznámen s tím, že společně se splácením úvěru bude muset zaplatit také úrok. Osoba může zažádat v bance o bankovní úvěr, pokud dosáhla věkové hranice 18 let a je občanem České republiky. Lze jej sjednat v jakýchkoliv pobočkách banky. Peněžní

prostředky budou pak klientovi buď převedeny na jeho bankovní účet, a nebo vydány v hotovosti. (27)

Úvěry se mohou nacházet v následujících formách: (27)

- **Kreditní karta** – představuje platební nástroj umožňující nákup skrz úvěrový účet. Kreditní karta se neváže na běžný účet. Pokud klient čerpá z úvěrového limitu finanční prostředky, je povinen tyto zapůjčené prostředky za předem stanovených podmínek splatit. Debetní karta se od kreditní liší tedy tím, že je vázána na běžný účet klienta a v případě čerpání tedy klient čerpá pouze ze svých finančních prostředků. Jejich problematice se bude více věnovat kapitola „Platební karty“. (3)
- **Spotřebitelský úvěr** – obecně lze charakterizovat jako úvěry, které jsou poskytovány fyzickým osobám pro účely, které nejsou podnikatelského rázu. (26) Tento typ úvěru slouží běžným uživatelům například k rekonstrukci či vybavení domu (bytu), k financování zahraniční dovolené či koupi nového auta, apod. Poskytují ho, jak nebankovní finanční společnosti, tak banky. (27)
- **Kontokorentní úvěr** – poskytuje se na běžném účtu a za předem schváleného limitu (úvěrového rámce), který klient začne čerpat v momentě, kdy jeho zůstatek na účtu spadne na nulu. Tento typ úvěru představuje pro klienta ve značné míře jistotu a rezervu v případě, kdy nastane výpadek plánovaných příjmů. Splátka probíhá formou plateb, které přicházejí na účet. (30)
- **Hypoteční úvěr** – jedná se o účelový úvěr, jehož charakteristickou vlastností je, že ho poskytuje bankovní subjekt na základě zavazování se nemovitostí (zástavou). Právo zástavní se vztahuje na celou nemovitost. Nejčastěji ho využívají podnikatelské i nepodnikatelské subjekty k financování pořízení či úpravám nemovitého majetku. (31) (32)

Každý úvěr je potřeba pravidelně splácet. Toto splácení je spojeno se splátkovým kalendářem. Splátkový kalendář klientovi pevně stanoví výši splátky a datum splátky. (9)

3.2.1.4 Směnky

Směnka představuje písemný doklad o určitém finančním závazku. Jedná se tedy o cenný papír určený k obchodování, kterým se zavazuje výstavce, že osobě, která je uvedena na směnce zaplatí ve stanoveném termínu danou směnečnou sumu (vlastní směnka). Dále je

zde také možnost, že v tomto cenném papíru přikazuje výstavce třetí osobě (směnečníkovi), aby zaplatila osobě, která je na směnce uvedena směnečnou sumu místo něj (směnka cizí).

Jak má směnka konkrétně vypadat není přesně předepsáno. Zákon pouze stanovuje náležitosti, které musí každá směnka mít, aby byla právoplatná. Směnka musí být napsána písemně – lze ji napsat na stroji, rukou, může být vytištěna či může být vyplněn předtištěný formulář. Bezpodmínečně však musí být podepsána vlastnoručně výstavcem. Pokud nebude směnka obsahovat náležitosti, které stanovuje zákon, nebude se pak jednat o směnku. Výhodou směnky je, že pokud osoba, která je směnkou zavázána a musí platit, dobrovolně nezaplatí, pak se může směnečný věřitel soudně domáhat zaplacení skrze návrh na vydání směnečného platebního rozkazu. Soud v tomto případě okamžitě vystaví směnečný rozkaz na zaplacení za předpokladu, že nebude mít pochybnosti o pravosti směnky. Tento rozkaz se vydává rychle na rozdíl od jiných soudních rozhodnutí, zpravidla tedy do tří měsíců od podání návrhu. (9)

3.2.2 Informační gramotnost

Informační gramotnost představuje schopnost užívat a porozumět informacím, které uživatel získal v různých formátech z velkého spektra zdrojů tak, jak jsou demonstrovány skrze počítače. Tato gramotnost obsahuje nejen schopnost čtení, ale zároveň také schopnost porozumění různým problémům a díky těmto poznatkům sestavit soubor dotazů, která by mohla vést k rozřešení informační potřeby. (13)

Za účelem zvýšení finanční gramotnosti vznikl za pomoci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, projekt Infogram. Tento webový portál sloužil jako podpora celoživotního vzdělávání a podpora informační gramotnosti. Hlavním cílem Infogramu bylo vytvoření online nástrojů, které budou sloužit jako podpora pro rozvoje informačního vzdělávání především na vysokých školách v České republice. Na jeho vzniku se podílela Česká zemědělská univerzita v Praze, Západočeská univerzita v Plzni a České vysoké učení technické v Praze. (9)

3.2.2.1 Informační zdroje

Lze je členit dle několika různých hledisek. Prvním hlediskem může být například to, jaké informace daný zdroj poskytuje. Tímto způsobem je možné se dostat například ke

zdrojům politických informací, zdrojům právních informací či ke zdrojům ekonomických informací. Detailní pohled na zdroje ekonomických informací dále vede například k registrům organizací či k informačním zdrojům regionálních statistik. Dále je možné rozlišit také zdroje textových, obrazových, multimediálních či zvukových informací nebo je možné členit zdroje dle dostupnosti na veřejné či komerční. Mezi nejdůležitější informační zdroje však celá století patří knihy. Dále také firmy, jejichž hlavní podnikatelská činnost se zaměřuje na poskytování informací. (13)

U informačních zdrojů je však velice časté, že mohou obsahovat problém ve své kvalitě. Může se jednat především o:

- a) informační zdroje nejsou editovány odborně;
- b) chybí datum uveřejnění;
- c) snadné zveřejňování dokumentů s sebou přineslo explozi v oblasti publikací;
- d) autoři nechtějí být zveřejňováni, často jsou anonymní;
- e) obtížnost při rozlišení skutečných užitečných informací od reklamních textů;
- f) náročné určit, zda se jedná o původní informaci. (9)

3.2.2.2 eGovernment

Hlavní cílem tzv. eGovernmentu je řízení věcí veřejných za předpokladu využívání moderních elektronických nástrojů. Díky těmto elektronickým nástrojům se předpokládá, že bude veřejná správa pro občany efektivnější, dostupnější, přátelštější, rychlejší a levnější. (14)

Součástí eGovernmentu jsou:

- a) Czech Point – jedná se o univerzální kontaktní místo;
- b) eGovernment akt – jedná se o zákon;
- c) čtyři hlavní registry veřejné správy;
- d) komunikační infrastruktura pro veřejnou správu – propojení sítí a systémů, které je zabezpečené. (9)

3.2.2.3 Czech Point

Czech Point, tedy Český Podací Ověřovací a Informační Národní Terminál, představuje asistované místo pro výkon veřejné správy. V rámci Czech Pointu mohou

krajské úřady, obecní úřady, notáři či jiné právnické osoby (např. pracoviště Hospodářské komory, České pošty a jiné autorizované osoby s potřebným oprávněním) občanům vydávat různé výpisy (např. výpis z rejstříku trestů, z katastru nemovitostí a jiné), zakládat datové schránky či podat podání.

Součástí systému Czech Point je také Czech Point@office, které je určeno pouze pro úředníky veřejné správy. Za pomoci různých formulářů mohou úředníci využívat tyto agendy:

- opis a výpis z rejstříku trestů;
- výpisy ze základních registrů;
- matriční agendy;
- soudní agendy;
- agendy ohlašoven;
- konverzi z moci úřední. (15)

3.2.2.4 Základní registry

V České republice fungují od roku 2012 čtyři základní registry mezi něž spadá Registr osob, Registr obyvatel, Registr práv a povinností a Registr územní identifikace, adres a nemovitostí. Všechny tyto registry spadají pod Správu základních registrů v rámci níž fungují jako jeden informační systém. Mají k dispozici tzv. referenční údaje, ze kterých mohou čerpat pouze subjekty k tomu oprávněné a v rozsahu, který stanoví zákon. (17)

Registr osob (ROS) – eviduje podnikající fyzické osoby, organizační složky právnických osob a právnické osoby, podnikající zahraniční osoby či organizační složky zahraničních osob, orgány veřejné moci a organizační složky státu. ROS zahrnuje identifikační údaje o osobách včetně jejich provozoven a statuárních zástupcích. Úplný seznam těchto osob lze najít v §26 zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů. Údaje jsou zapisovány pověřenými orgány veřejné moci, jejichž povinností ze zákona je vést evidenci o osobě či ji registrovat. Mezi základní editory spadá například rejstřík živnostenského podnikání, obchodní rejstřík či vybraná ministerstva nebo ústřední orgány státní správy. (18)

Registr obyvatel – obsahuje referenční údaje o státních občanech České republiky, cizincích, kteří se nacházejí na území ČR na základě dlouhodobého víza, povolení k pobytu či v rámci trvalého pobytu. Dále vede údaje o občanech různých členských států EU nebo

občanech těch států, které jsou zavázány mezinárodními smlouvou Evropského společenství, smlouvou o Evropské hospodářském prostoru, cizincích, kterým byl na území ČR udělen azyl nebo jiná doplňková ochrana. (19)

Registr práv a povinností (RPP) – používá se jako zdroj údajů pro informační systémy základních registrů, které řídí přístup uživatelů k různým údajům v agendových informačních systémech či registrech. Výdej dat se řídí jednotlivými zákony, které stanovují, jaká data může kdo číst či editovat a za jakým cílem. (20)

Registr územní identifikace, adres a nemovitostí (RÚIAN) – vede evidenci údajů o územních prvcích, územní identifikaci a údajů o účelových územních prvcích, územně evidenčních jednotkách, adresách. Tyto prvky jsou k zobrazení na digitálních mapách veřejné správy a mapách státního mapového díla. Tento registr slouží i k zprostředkování údajů z informačního systému katastru nemovitostí. Jako jediný z registrů obsahuje také nereferenční údaje, kterými jsou takzvané „technickoekonomické atributy“ stavebních objektů (např. připojení na plyn, vodu, kanalizaci, počet podlaží aj.). (21)

3.2.2.5 Datová schránka

Datová schránka představuje elektronickou komunikaci se státem včetně všech jeho institucí. Komunikace s úřady probíhá zdarma a osoba vždy komunikuje jako ztotožněný uživatel (přihlašuje se do systému přes ověřenou identitu). Díky tomu si může být jistý, že zprávu skutečně posílá ta osoba, které je určena. Uživatel může přes datovou schránku komunikovat také se soukromými subjekty (např. banky, pojišťovny či dodavatelé energií) přes poštovní datové zprávy. Tato komunikace je však již za poplatek, jehož výši určuje Česká pošta. (22)

3.2.2.6 Elektronický podpis

Elektronický podpis představuje jeden z nástrojů bezpečné elektronické komunikace. Podmínkou pro bezpečné využívání tohoto podpisu je nastavení takových postupů, principů a přístupů, které lze považovat za ekvivalentní běžné papírové agendě.

Komunikační systém by měl při používání elektronického podpisu zajistit následující základní bezpečnostní cíle:

- integrita – systém je povinen zabezpečit informace proti modifikaci;

- důvěrnost informací – systém je povinen zabezpečit, že důvěryhodné informace jsou zpřístupněny pouze určeným subjektům (systémy či osoby);
- neodmítnutelnost odpovědnosti – přímá odpovědnost subjektu za vlastnictví, autorství, odeslání či přijetí zprávy. (23)

3.2.2.7 Ochrana osobních údajů

Právní rámec ochrany osobních údajů (GDPR) představuje nařízení Evropské Unie 2016/679 a je platné pro celé území Evropské Unie. Toto nařízení slouží k tomu, aby hájilo práva občanů proti neoprávněnému zacházení s jejich osobními údaji a daty. GDPR přejímá všechny dosavadní zásady zpracování a ochrany údajů, na nichž stojí celý unijní systém ochrany osobních údajů. (24)

3.2.2.8 Bezpečnost na internetu

S užíváním internetu jsou v současné době také spojena určitá rizika, a proto by měl každý uživatel dodržovat bezpečné chování na internetu. Odborníci doporučují 10 rad pro bezpečné chování na internetu:

1. **Ochrana osobních údajů** – na žádnou internetovou stránku či sociální síť nezdávat soukromý telefon, adresu nebo informace o kartě, případně další citlivé údaje.
2. **Nastavení soukromí** – pečlivá kontrola především sociálních sítí včetně ujištění, zda uživatel nezveřejňuje své citlivé údaje.
3. **Bezpečné surfování** – uživatel by si měl dávat pozor na nástrahy v podobě výher nejnovějších smartphonů či podobných lákadel.
4. **Bezpečné připojení** – uživatel by se měl vyhýbat veřejně přístupným Wi-fi připojením, neboť v tomto případě nemá prakticky nikdy pravidla bezpečnosti připojení pod kontrolou. Pokud se však na tuto Wi-Fi uživatel připojí, tak by se měl vyhnout jakémukoli zadávání citlivých údajů.
5. **Bezpečná hesla** – uživatel by měl volit složitější a delší hesla.
6. **Opatrnost při stahování** – uživatel by neměl stahovat neověřený obsah.
7. **Opatrnost při placení** – informace o platební kartě by měly být zadávány vždy jen v rámci ověřeného, bezpečného, šifrovaného připojení.

8. **Hlídní postů** – internetové stopy jsou dlouhé a jen málokdy zpětně upravitelná, z toho důvodu by se měl každý uživatel vždy zamyslet nad tím, zda zveřejněný post nemůže uškodit jemu, jeho kariéře či rodinnému životu.
9. **Opatrnost při setkávání** – lidé na internetu nejsou vždy těmi, za které se vydávají, proto by jim uživatelé neměli poskytovat svá telefonní čísla nebo posílat peníze.
10. **Hlídní antivirusu** – antivirus je schopný při správné a pravidelné aktualizaci detekovat drtivou většinu hrozeb. (25)

3.2.3 Gramotnost právní

Za gramotnost právní se považuje souhrn informací a znalostí ze sféry platného práva. V České republice je hlavním a nejdůležitějším zákonem Ústava.

Ve finanční gramotnosti jsou však důležité zákony, vyhlášky a nařízení, která se týkají financí a jsou soustředěny v těchto institucích:

- Česká národní banka;
- Ministerstvo práce a sociálních věcí;
- Ministerstvo financí. (9)

Česká národní banka

Česká národní banka, někdy též jen ČNB, je centrální (ústřední) bankou České republiky. Zároveň je také orgánem, který vykonává dozor nad finančním trhem a orgánem, který je patřičným k řešení tísní, jež mohou nastat na finančním trhu. ČNB vyvíjí svou činnost v souladu se zákonem č. 6/1993 Sb. o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů, a dalšími právními předpisy, a je zřízena Ústavou. Jedná se o právnickou osobu veřejného práva, která má své sídlo v Praze. Svou činnost vykonává na základě ústředí v Praze a mimopražských pracovišť v Plzni, Ústí nad Labem, Českých Budějovicích, Brně, Ostravě a Hradci Králové.

Bankovní rada je nejvyšším řídicím orgánem České národní banky. Členy bankovní rady jsou: guvernér, dva viceguvernéři a čtyři členové bankovní rady. Všichni členové bankovní rady jsou jmenováni na nejvýše dvě šestiletá období prezidentem České republiky.

Dle článku 98 Ústavy České republiky se za hlavní cíl činnosti ČNB dá považovat péče o cenovou stabilitu. Udržení cenové stability totiž v ekonomice vede k udržitelnému

hospodářskému růstu. Dále také pečuje o bezpečnou činnost finančního systému ČR a o jeho stabilitu. (33)

Kompetenční zákon

Jedná se o zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Přezdívkou kompetenčního zákona dostal z důvodu toho, že upravuje kompetence (působnost) ústředních orgánů. Ústřední orgány státní správy v současné době tvoří převážně ministerstva či jiné ústřední orgány státní správy. (9)

3.2.3.1 Uzavírání smluv o poskytnutých finančních prostředcích

Smlouvy o poskytnutí finančních prostředků:

- **Smlouva o půjčce** – Věřitel (osoba, která má nárok na plnění určitého dluhu) přenechává dlužníkovi (osoba, která je povinna dluh plnit) peněžní prostředky, dlužník se uvoluje, že peněžní prostředky po uplynutí dohodnuté doby vrátí. Tento druh smlouvy bývá obvykle uzavřen pouze ústní formou, a přestože zákon nepředepisuje její písemnou formu, je písemná podoba zpravidla výhodnější, neboť jsou zde zakotveny povinnosti a práva smluvních stran. Půjčka také představuje pro věřitele možnost (nikoli však povinnost) požadovat po dlužníkovi za poskytnutí finančních prostředků úrok. Ve smlouvě musí být přesně určen předmět a je doporučováno přesně vymezit způsob splácení. (34) (35)
- **Smlouva o úvěru** – Právní úprava této smlouvy je přesně obsažena v zákoně. Věřitel se zavazuje, že na přání dlužníka poskytne peněžní prostředky do výše určité částky. Dlužník se pak zavazuje, že poskytnuté peněžní prostředky vrátí a zaplatí úroky. Povinností dlužníka není zcela vyčerpat úvěr. Ke vzniku smlouvy stačí dohoda pověřených účastníků o jejich náležitostech. Není podmínkou, aby skutečně došlo k poskytnutí finančních prostředků. V tomto ohledu se tedy liší smlouva o úvěru a smlouva o půjčce. Smlouva o půjčce totiž vzniká až v okamžiku, kdy dojde k poskytnutí finančních prostředků. (34) (36)

Neplatné smlouvy

Smlouva je platná tehdy, jestliže má všechny náležitosti, které jsou stanoveny zákonem. Tedy neobsahuje vady, které by ji v důsledku působení zákona činily neplatnou. Smlouva je ve většině případech neplatná tehdy, pokud v průběhu jejího uzavírání došlo k neplatnému právnímu jednání. Neplatným právním jednáním může být například nedostatek svobodné vůle jednacích osob, nedostatečná způsobilost jednacích osob, tíseň jednacích osob či omyl. Platností v rámci uzavírání smluv se však rozumí především nezaměnitelnost smlouvy. Pro změnu smlouvy je tedy zapotřebí dohoda všech stran v náležité formě. (37)

Zajištění půjček, úvěru

Věřitelé zajišťují své pohledávky na vrácení finančních prostředků různými způsoby. Důvodem je zmírnění rizika hrozícího nevrácení finančních prostředků, které dlužníkovi poskytl. Existuje několik smluvních ujednání, které v případě neplnění závazků dlužníka, umožní nejsnazší uspokojení pohledávky. Patří mezi ně: (34)

- **Ručení** – Jedná se o zajišťovací prostředek. Je upraven zvlášť pro oblast obchodních vztahů a zvlášť pro občansko-právní oblast. Představuje zajišťovací vztah, který vzniká mezi třetí osobou, které je odlišná od dlužníka, a věřitelem. Zajišťuje upokojení věřitelovi pohledávky, které plyne z majetku třetí osoby odlišné od dlužníka (tato osoba se nazývá ručitel). Tímto způsobem dochází ke zmenšení rizika věřitele vázané na návratnost poskytnuté pohledávky. Ručitel může zajišťovat i ty pohledávky, jejichž vznik je vázaný na splnění určité podmínky, a nebo vznikne až v budoucnu. Může ručit za část pohledávky nebo za celou pohledávku. (38)
- **Smluvní pokuta** – Představuje náhradu škody v případě porušení povinností, které si pověřené strany sjednaly. Podstatou smluvní pokuty je, že musí být uhrazena, pokud dojde k porušení povinností a to neohledně na to, zda škoda byla skutečně způsobena či nikoli. Touto formou je také možné zajistit jakékoli nedodržení závazku, kterým může být například: pozdní dodávka zboží, pozdní placení či vady na díle. Smluvní pokuta musí mít vždy písemnou formu, a to i za předpokladu, že smlouva, která se k dané pokutě váže, není písemně zaznamenána. (38)
- **Zástavní právo** – Zástavou je možné zajistit pouze dluh, jehož výše je určitelná. Není důležité, zda je dluh podmíněný, nepodmíněný, nepeněžní či

peněžní. Předmětem zástavy je věc, se kterou je možné obchodovat. Znamená to tedy, že předmětem zástavního práva je věc, která představuje určitou finanční hodnotu, tedy věc, kterou je možné zpeněžit či prodat. (39)

- **Zajišťovací převod práva** – Podstatou je, že věřitel a dlužník uzavřou dohodu. Na základě této dohody převede dlužník na věřitele své majetkové právo. Zpravidla jde o vlastnické právo. Vlastnictví nějaké věci (často nemovitosti) je tak převedeno na věřitele, který s ním může disponovat. Pokud dlužník neplní řádně své dluhy, pak věřitel může věc prodat. (34)
- **Vystavení směnky** – viz. kapitola „Směnky“ výše.

3.2.3.2 Spory plynoucí z neplacení včetně jejich řešení

V momentě, kdy není věřitel schopen dostát svých závazků, ocitá se v prodlení. Prodlení je situace, kdy uplynula lhůta, během níž byl dlužník povinen uhradit smlouvenou částku věřiteli, kterou si od něj vypůjčil. V takovém případě může věřitel podstoupit kroky prostřednictvím kterých se domůže svých práv, tedy bude mu navracena dlužná částka.

Prvním krokem věřitele, který podstoupí vůči dlužníkovi může být tzv. předžalobní výzva k úhradě. Předžalobní výzva se k dlužníkovi dostává zpravidla s pomocí doporučeného dopisu s dodejkou. V této výzvě věřitel varuje dlužníka, že je v prodlení se splácením a podněcuje ho, aby v co nejkratší lhůtě vrátil vypůjčené finanční prostředky zpět. Tato výzva je zároveň posledním krokem před podáním žaloby na osobu dlužníka. Pokud si dlužník dopis, který obsahuje výzvu k zaplacení nepřevzme, neznamená to, že zásilka nebyla doručena. Pokud si adresát nevyzvedne zásilku adresovanou do vlastních rukou do 10 dnů, je považována za doručenu. U zásilek s obyčejným doručováním do tří dnů je zásilka považována za doručenu s posledním dnem lhůty doručení, a to i za předpokladu že adresát o uložení nevěděl, s podmínkou toho, že se zdržoval v místě doručení. (34)

Dlužník u soudu

Pokud dlužník nereaguje na výzvu k zaplacení či není schopen dodržet to, k čemu se dříve zavázal, budou pro něj důsledky dále mnohem vážnější. Na jeho adresu bude doručeno oznámení o žalobě. Tuto žalobu na něj podává věřitel či je to rovnou rozhodnutí soudu v podobě platebního rozkazu. To znamená, že dlužník nemusí být vůbec u soudního jednání přítomen. S jistotou nelze nikdy předem říci, jak dlouhá doba uplyne, než obdrží dlužník

soudní rozhodnutí. Věřitel si může přizvat vymahače, a nebo má s dlužníkem trpělivost. Dlužník může podat námitku proti platebnímu rozkazu. Pokud vyhraje soudní řízení, není povinen nic platit. Pokud však dojde k tomu, že soud dá věřiteli za pravdu, je povinen kromě dluhu uhradit také soudní poplatky.

Může také dojít k tomu, že dlužník se rozhodne nevšímat si žalob a rozhodnutí soudu. V takovém případě je výsledkem exekuce (viz. kapitola níže). (9)

3.2.3.3 Exekuce

Jestliže dlužník nedodrží své povinnosti, které mu z dluhu plynou, je možné vymáhat dluh exekučně. V případě, že se jedná o peněžité pohledávky, tak se dluhy vynucují skrz exekuční řízení za pomoci soudních exekutorů.

Exekutor je soukromá osoba, která provádí výkony pravomocných a vykonatelných rozhodnutí. Soudní exekutor vydává rozhodnutí o zahájení exekuce a následně provede výpis z dlužníkovy majetku. Kladnou stránkou exekuce je, že je možné ji vést zároveň několika způsoby. Těmito způsoby například jsou:

- přiznání pohledávky;
- srážky ze mzdy či jiných příjmů;
- prodej nemovitých věcí;
- prodej movitých věcí;
- správa věcí nemovitých;
- pozastavení řidičského průkazu apod.

Pokud vlastní dlužník majetek, ze kterého by bylo možné uspokojit dluh, je exekuce ukončena vymožením pohledávky i s jejími náklady. (40)

3.2.3.4 Insolvence

Exekuční řízení slouží tedy především k vymáhání pohledávek. Je však možné, že ani z majetku, kterým dlužník disponuje, nebude možné ani prostřednictvím exekuce uspokojit pohledávky všech věřitelů. Pokud se dlužník ocitne v takovéto situaci, jedná se o úpadek.

Insolvenční řízení může být zahájeno pouze na popud věřitele či dlužníka. Soud o této skutečnosti nerozhoduje, pouze vydá během několika hodin tzv. vyhlášku o zahájení insolvenčního řízení. Tato vyhláška je zveřejněna v insolvenčním rejstříku. Jestliže se

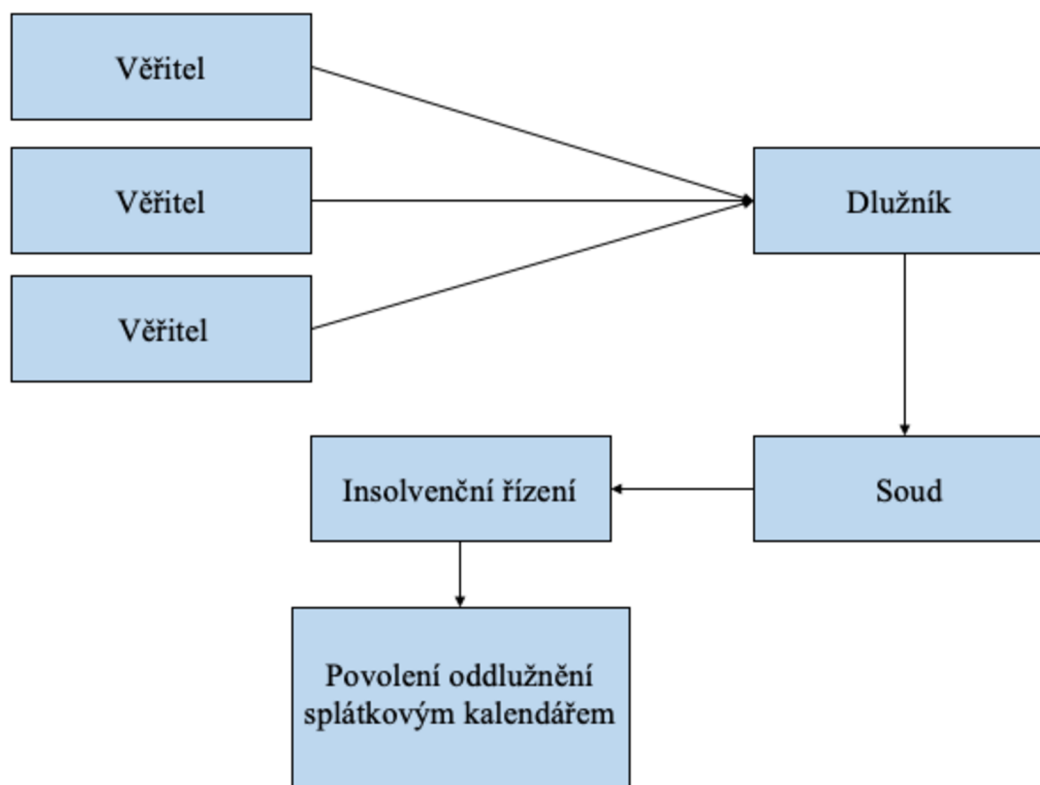
dlužník, který je fyzickou osobou – podnikatelem nebo právnickou osobou, dozví o svém úpadku, je povinen neprodleně bez zbytečného odkladu podat insolvenční návrh. (34)

Tabulka 3 - Výhody a nevýhody insolvence

Výhody insolvence	Nevýhody insolvence
<ul style="list-style-type: none"> - není možné provést exekuci na majetek dlužníka, - dlužník může požádat soud o oddlužení, - úroky z prodlení již dále nerostou. 	<ul style="list-style-type: none"> - dlužníkovi je omezeno, jak nakládat s jeho majetkem, - dlužník je povinen předložit soudu všechny skutečnosti týkající se jeho majetku, - dlužník je veden ve veřejném insolvenčním rejstříku.

Zdroj: vlastní zpracování dle (34)

Obrázek 3 - Schéma oddlužení

Zdroj: vlastní zpracování dle (34)

3.2.4 Peněžní gramotnost

Peněžní gramotnost obsahuje všechny kompetence, které jsou nezbytné pro správu všech peněz, a to jak bezhotovostních, tak hotovostních, v zahraničních měnách jiných států nebo v české měně, včetně veškerých transakcí, které jsou s nimi spojené. Součástí peněžní gramotnosti je také využívání finančních služeb a produktů, které je možné využít pro správu peněz (např. platební karty či běžný účet). (41)

3.2.4.1 Peníze

V ekonomice existuje různé projekty definice peněz. Nejobecněji je možné říci, že peníze představují aktivum, které je přijímáno a uznáváno všemi subjekty ekonomie jako prostředek prostřednictvím kterého se uskutečňují platby za služby, zboží či k úhrady závazků. Peníze disponují určitými vlastnostmi, kterým jsou: standardizovaná kvalita a homogennost, jednoduchost v přemísťování, schopnost udržení si své hodnoty v čase a použitelnost při úhradách i menších částek. (42)

Funkce peněz

Peníze plní tři základní funkce:

- **Prostředek směny** – používají se při úhradách za služby a zboží.
- **Zúčtovací jednotka** – slouží k vyjádření hodnoty služeb nebo zboží, přesněji tedy k měření jejich hodnoty.
- **Uchovatel hodnoty** – zachovávají si svou kupní sílu, držitel peněz může oddálit dobu mezi jejich přijetím. (9)

Druhy peněz

Peníze dělíme dle druhu na:

- **depozita** (bezhotovostní, bankovní);
- **oběživo** (mince a bankovky) – hotovost.

3.2.4.2 České měna

Měnou se rozumí konkrétní druh peněz, který je v daném státě upravený konkrétním právním řádem. Jedná se o platidlo platící na určitém území. Platnou měnou České republiky je česká koruna. Právní rámec definující nakládání s českou měnou, zahrnuje také:

- daňoví poplatníci jsou povinni platit daně v domácí měně;
- všichni občané státu jsou automaticky účastníky jeho finančního systému včetně domácí měny;
- povinnost přijmout měnu daného státu;
- zákaz poškozování a kumulace dané měny.

Subjektem, který dává do oběhu domácí měnu v České republice, je Česká národní banka. (34)

Mince a bankovky České republiky

Jak již bylo výše napsáno zákonnou měnovou jednotkou v České republice je koruna česká, označována jako Kč. Momentálně jsou v oběhu pouze koruny. Haléře, tedy dílčí jednotka z jedné koruny včetně jeho násobků, byly již staženy z oběhu. Při vyjadřování cen za služby či zboží se haléře ale nadále využívají. V současné době jsou v oběhu bankovky, které disponují následujícími nominálními hodnotami:

- **Pětitisícikoruna:** na bankovce je vyobrazen Tomáš Garrigue Masaryk (první prezident Československa).
- **Dvoutisícikoruna:** na bankovce se nachází podobizna Emy Destinové (slavná česká operní pěvkyně).
- **Tisícikoruna:** vyobrazen jeden z hlavních představitelů národního obrození František Palacký.
- **Pětisetkoruna:** na bankovce je možné nalézt podobiznu Boženy Němcové.
- **Dvousetkoruna:** bankovka na sobě nese vyobrazeného českého reformátora školství ve světovém měřítku Jana Amose Komenského.
- **Stokoruna:** lze na ni nalézt římského císaře a českého krále Karla IV. (27)

V současné době jsou v České republice v oběhu mince, které mají následující nominální hodnoty:

- **Padesátikoruna:** na lící straně mince přesně v jejím středu se nachází český lev a hodnotové číslo na jejím mezikruží, na rubové straně lze ve středu nalézt

seskupení budov, které je pro Prahu charakteristické a latinský nápis na mezikruží. (43)

- **Dvacetikoruna:** na lící straně vyobrazen český lev, na rubové straně postava sv. Václava, která je ztvárněná přesně dle pomníku nacházejícím se na Václavském náměstí v Praze, na jeho pozadí je nápis z tohoto pomníku, vedle postavy vyobrazeno hodnotové číslo. (44)
- **Desetikoruna:** na lící straně opět zobrazen český lev, na rubové straně zaneseno hodnotové číslo a v pozadí Petrov v Brně (národní kulturní památka). (45)
- **Pětikoruna:** na lící straně český lev, na rubové straně zobrazeno velké hodnotové číslo a za ním na pozadí Karlův most spolu s hladinou řeky Vltavy, dále je zde vyobrazen lipový lístek, který má symbolizovat jednu z mostních věží. (46)
- **Dvoukoruna:** na lící straně český lev, na rubové straně vedle velkomoravského šperku velké hodnotové číslo. (47)
- **Jednokoruna:** český lev na lící straně, na rubové straně nad svatováclavskou korunou velké hodnotové číslo. (48)

3.2.4.3 Nebankovní sektor, bankovní sektor

Bankovní sektor

Bankovní systém se skládá z centrální banky a soustavy obchodních (komerčních bank). Centrální banka je bankou státní, která slouží pro uspokojení veřejných zájmů. Jejím hlavním cílem není dosáhnouti zisku, ale udržení stabilní měny a dalších makroekonomických cílů, které slouží k zajištění hospodářské stability. Centrální banka není závislá na vládě. Jak již bylo zmíněno v kapitolách výše, v České republice tuto funkci zastává Česká národní banka (ČNB)

Centrální banka působí nepřímo na splnění svých cílů skrze obchodní banky, nad kterými má kontrolu. Tímto způsobem ovlivňuje vývoj ekonomiky.

Svůj dohled soustřeďuje především na:

- stanovování pravidel činnosti obchodních bank a kontrolu, zda jsou tato pravidla dodržována;

- regulování vstupu do sektoru (především vydávání bankovních licencí);
- povinné pojištění vkladů pro fyzické osoby (vklad každé fyzické osoby je do dané hodnoty pojištěn). (34)

Obchodní banky

Obchodní, někdy též komerční, banky tvoří hlavní skupinu finančních institucí, které za účelem zisku přebírají od jedněch subjektů jejich úspory (např. firmy či domácnosti) a zapůjčí je jiným subjektům například: firmám s cílem stavby továren, domácnostem s cílem koupě domů či studentům s cílem financování jejich studia. V podstatě tyto banky představují firmy, které obchodují s penězi. Jsou zakládány za účelem přinášení zisku. Provádějí základní operace, které jsou aktivní, pasivní či neutrální.

Aktivní operace jsou také operace, které poskytují úvěry svým klientům. Banka je v tomto případě v pozici věřitele. Úroky se pak označují jako úroky výnosové.

Pasivní operace tkví v přijímání vkladů. Banka je v pozici dlužníka a z této pozice jí plynou závazky. Úroky, které jsou vypláceny vkladatelům banky, se označují jako nákladové úroky.

Neutrální operace jsou zaměřeny na finanční služby, kterými mohou být například: vedení a zřizování klientských účtů, uložení cenností, platební styky, emise dluhopisů a nebo akcií firem. Výnos z úrokové marže (rozdíl mezi úrokovou mírou, která je u pasivních operací a úrokovou mírou operací aktivních, u aktivních operací je úroková míra větší než u pasivních) a poplatky z poskytování těchto služeb jsou společně zdrojem zisku této banky. (49)

Komerční banky je možné dělit na:

- univerzální – nabízejí celou řadu různých produktů;
- specializované – dělí se dále na:
  - stavební spořitelny – mají za úkol přijímat účelové vklady a poskytují úvěry na rekonstrukci, výstavbu či koupi nemovitostí za předem dohodnutých podmínek;
  - spořitelny – jejich specializace spočívá ve výběrů vkladů od obyvatel, díky těmto vkladům mohou nabízet další služby, kterými jsou například poskytování úvěrů, vedení účtů či platební styk. (34)

Nebankovní sektor

Vedle centrálních bank působí na finančním trhu celá řada nebankovních institucí. Tyto nebankovní instituce velmi často bankám konkurují. Velmi často se jedná o menší ekonomické subjekty. (50)

Nebankovní instituce velmi často nabízejí podobné či dokonce stejné služby jako banky, ale přesto bankami nejsou. Velmi často jsou zakládány s cílem vyhnout se přísným regulačním pravidlům, kterým banky podléhají. Nevlastní tedy bankovní licence, jejich činnost není řízena zvláštním zákonem nebo nepodléhají bankovnímu dohledu. Pokud klient využije některou z nabídek produktů, které nabízejí některé nebankovní subjekty, je to bez záruky a je jedno zda se jedná o vklady nebo dokonce úvěry. (34) (50)

3.2.4.4 Běžný účet

Běžné účty v podstatě představují peněženky spotřebitelů. Mají na nich uložené finanční prostředky, které ve většině případů účtem jen protékají. Tento druh účtu zajišťuje rychlý a jednoduchý platební styk skrz jednorázové příkazy k úhradě, trvalých příkazů k úhradě (jedná se o pravidelné platby např. nájemného, telefonu, stavebního spoření apod.) a inkasních plateb (např. SIPO). (32) (34)

Běžný účet dále poskytuje ještě tyto charakteristické služby:

- přímý přístup do bankovníctví skrz internet či telefon;
- snadná přístupnost k hotovosti skrze bankomaty – k využívání této služby je nutné, aby osoba vlastnila platební kartu, její problematice se tato diplomová práce bude věnovat níže. (34)

3.2.4.5 Platební karty

Platební karty lze definovat jako moderní instrumenty pro bezhotovostní platební styk, které se využívají především u výběrů hotovostí či k úhradě spotřebních výdajů.

Účastníky, kteří se zúčastňují bezhotovostního platebního styku kartou jsou:

- banka – je vydavatelem karty a zároveň emitující instituce;
- klient – je držitelem karty a současně také držitelem a plátcem;
- banka obchodníka;

- obchodní – je dodavatel služby a příjemcem platby;
- autorizační středisko.

Platební karty nabízejí svým držitelům různé možnosti, jak jich využívat. Tyto karty mohou také doprovázet různé služby. Základními formami pro využívání karet jsou:

- hotovostní výběr na bankovní pobočce;
- hotovostní výběr v bankomatech;
- hotovostní výběr v obchodech;
- bezhotovostní forma placení. (51)

Druhy platebních karet

Platební karty se dělí na:

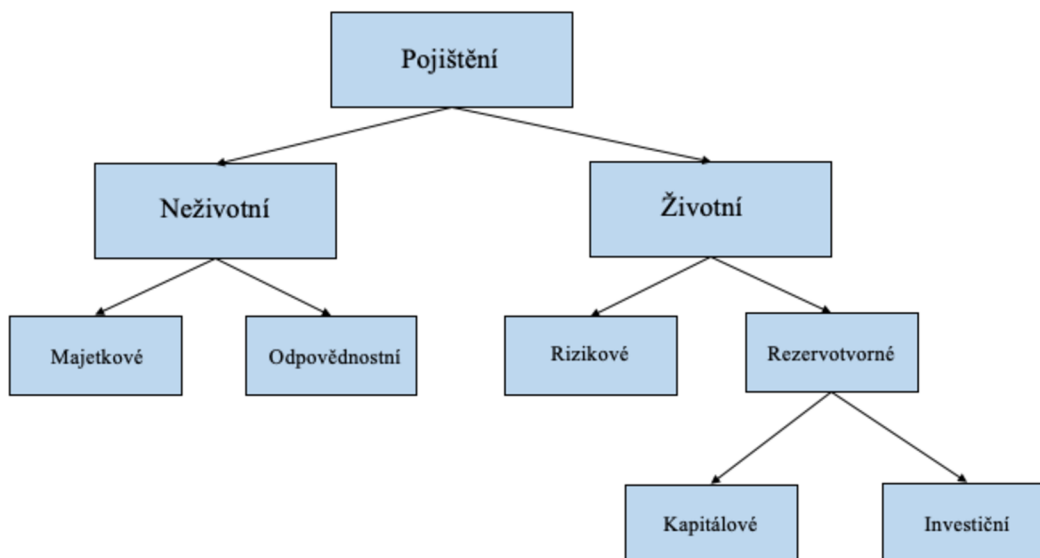
- **Debetní** – na základě této karty si nemůže klient půjčit peníze ani platit na dluh. Platit prostřednictvím této karty je možné pouze v případě, že na ní má dostatek finančních prostředků. Čerpat peníze je možné jen do předem sjednaného limitu. Limit se většinou sjednává na jeden či více dní. Debetní karty se dále dělí na tuzemské, se kterými je možné platit pouze na území České republiky či mezinárodní, se kterými je možné platit i v zahraničí. (34)
- **Kreditní** – prostřednictvím této karty banka poskytuje svým klientům možnost čerpání ze spotřebitelských úvěrů. Držitelé této karty ji také mohou používat k zaplacení služeb nebo zboží, ale i k výběru hotovosti z bankomatů. Držitel si může od bankovních společností půjčovat opakovaně a posléze splácet až do výše předem stanoveného limitu. (51)

3.2.4.6 Pojištění

Pojištění obecně představuje rozdělování, tvorbu a správu rezerv (technických a finančních), které jsou určeny k zaplacení pojistných plnění vzniklých na základě pojistných událostí, jež jsou v některých případech odhadnutelné, ale v některých případech také nahodilé. Pojištění se v základu dělí na neživotní a životní. (34) (55)

Obrázek 4 - Typy pojištění

Zdroj: vlastní zpracování dle (34)

Životní pojištění

Životní pojištění kryje rizika spojená s životem (tedy rizika, které ohrožují životy lidí). Výše pojistného plnění není závislá na velikosti škody, nýbrž na velikosti pojistné částky (částka, která je dohodnuté v pojistné smlouvě a která stanovuje horní hranici pojistného plnění). Do životního pojištění spadá riziko dožití, riziko úmrtí a jejich kombinace. Tento druh pojištění je v praxi velmi často kombinován také s neživotními riziky (invalidy, úrazu apod.) a je sloučen s investičním fondem (možnost investovat v rámci životního prostředí). (52)

Rizikové životní pojištění

Tento druh pojištění představuje základní stavební jednotku z hlediska všech pojištění. Pokud si klient sjedná tento typ pojištění, tak je zajištěn pouze proti rizikům a pojistné plnění je určeno jen k pokrytí možných pojistných událostí. Nevzniká zde finanční rezerva. Pojistné je zde nižší z toho důvodu, že zde není nárokována platba do investiční složky, avšak pokud dojde k zohlednění pojistných rizik, může být pojistné oproti následujícím dvou dražší. Pokud u rizikového pojištění nevznikne pojistná událost a klient smlouvu vypoví, nedostane zpět nic z finančních prostředků, které do pojištění vložil. Z tohoto důvodu je nevýhodnější si jej pořizovat s cílem zajištění v případě smrti. (53) (34)

Kapitálové životní pojištění

Tento druh pojištění představuje kombinaci spoření a pojištění pro případ smrti (či dožití). Placené pojistné se dělí do dvou částí dle předem stanovených kritérií. První část slouží k pokrytí rizik smrti a druhá část se zhodnocuje v zisk klienta. Pojišťovna tuto část buď investuje do podílových fondů nebo jiných investičních nástrojů. Vše je uvedeno ve smlouvě kapitálového životního pojištění. Když dochází k zhodnocování výše zmíněné části pojistné částky, vytváří se zároveň kapitálová hodnota, kterou klient může využít ve fázi svého dožití.

Pokud dojde k úmrtí klienta, pojišťovna vyplatí kapitálovou hodnotu i pojistnou částku. Nastane-li však situace, že během pojistné doby klient nezemře, pak mu pojišťovna vyplatí pouze kapitálovou hodnotu pojištění. (54)

Investiční životní pojištění

Jedná se o druh životního pojištění se spořicí složkou. V tomto případě povede pojišťovna klientovi tzv. individuální účet, který je vytvářen z investičních podílových jednotek. To znamená, že pojišťovna za klienta nakupuje na jeho účet podílové jednotky. Od těchto podílových jednotek se následně odvíjí výše pojistného plnění. Vždy záleží na tom, jak se bude dařit investičnímu portfoliu klienta, riziko nese vždy on sám. V případě dožití je hodnota pojistného plnění závislá na hodnotě klientova podílového účtu k datu pojistné události. Pokud však dojde k úmrtí klienta, pojistná částka se sjednává a plnění pak tedy není závislé na hodnotě podílových jednotek. (34)

Neživotní pojištění

Úkolem neživotního pojištění je krytí neživotních rizik. Toto pojištění se dále dělí na:

- **Majetkové pojištění** – kryje škody, které byly způsobeny na majetku v důsledku působení živelných rizik, rizik odcizení, havarijních rizik, apod. Spadá sem například pojištění budov, domácností, hospodářských zvířat.
- **Pojištění odpovědnosti** – úkolem tohoto pojištění je krýt rizika, kdy pojištěná osoba může jinému subjektu způsobit škodu. Právní vztah je tedy předmětem tohoto pojištění. Spadá sem pojištění odpovědnosti za škody, které způsobí osoba provozem motorového vozidla (tzv. povinné ručení),

pojištění za škody, které mohou vzniknout v důsledku provozování nějakého povolání. (52)

3.2.5 Cenová gramotnost

Cenová gramotnost zahrnuje všechny kompetence, které jsou důležité pro pochopení cenových mechanismů včetně inflace. (8)

3.2.5.1 Trh

V ekonomice představuje trh prostor, ve kterém se uskutečňuje směna peněz a statků. Původně byl trh místem, kde se lidé scházeli a navzájem směňovali (tržiště).

Na trhu působí a setkává se nabídka (prodávající) s poptávkou (kupující). Vytváří se zde také ceny služeb a zboží a dochází ke směně. Peněžní prostředky představují zvláštní druh zboží, neboť je možné je použít ke směně za kterékoli jiné zboží. Z tohoto důvodu jsou všeobecným směnným ekvivalentem.

Podle toho, jak se trh chápe, je možné rozlišit rozličné typy trhů:

- **funkčně chápaný trh** – trh práce, zboží, peněz nebo trh s nemovitostmi, černý trh a jiné;
- **prostorově chápaný trh** – obchodní domy, burzy zboží či tržiště;
- **zeměpisné (geografické) pojetí trhu** – národní trh, světový trh, místní trh (v současnosti jen výjimečně);
- **trh dle velikosti** – agregátní trh (všelijaké zboží od všech výrobců), dílčí trh (trh 1 výrobce či spotřebitele, 1 výrobku). (34)

Poptávka

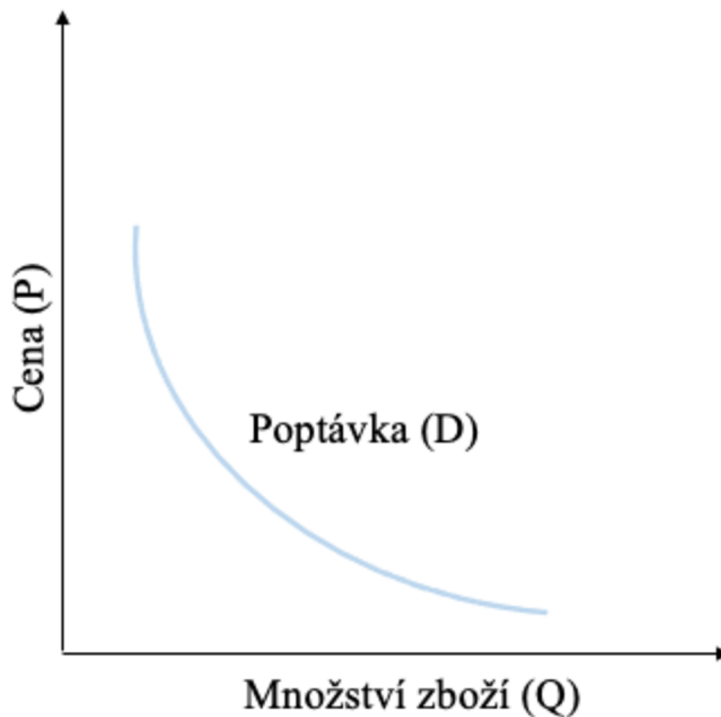
Poptávkou se rozumí funkce, která vyjadřuje, jak velké množství určitého statku a služeb jsou ochotni spotřebitelé zakoupit při dané ceně na trhu. Je možné rozlišit poptávku:

- **tržní** – představuje komplex všech individuálních poptávek, které působí na určitém trhu,
- **individuální** – představuje poptávku pouze jednoho jediného spotřebitele,

- **celkovou** – představuje komplex všech poptávek nacházejících se na určitém trhu. (57)

Funkce poptávky vyjadřuje závislost množství nakupovaných statků na určité ceně. Tuto závislost je možné zobrazit graficky a tím dojde ke vzniku takzvané poptávkové křivky. Tato křivka má klesající charakter, neboť závislost je nepřímá (čím větší bude cena určitého statku, o to méně budou nakupující schopni a ochotni tento statek zakoupit). (34)

Obrázek 5 - Křivka poptávky

Zdroj: vlastní zpracování dle (34)

Nabídka

Nabídkou se rozumí vztah mezi různými cenami za zboží a množstvím, které nabízejí prodávající za určitý časový úsek. Nabízené množství určitého druhu zboží je množství, které mají v plánu výrobci za daný časový úsek při určité ceně prodat. Čím nižší je cena určitého statku na trhu, tím ochota výrobců nabízet jeho určité množství klesá a naopak. (57) (120)

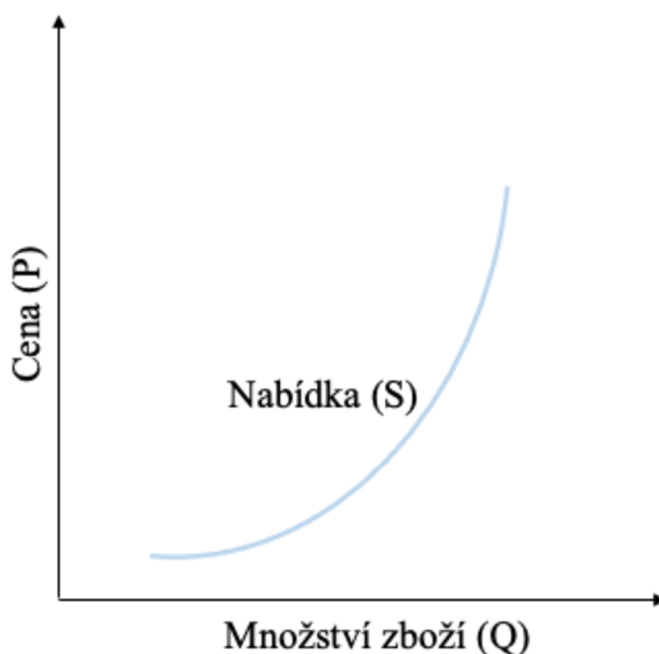
Nabídka se rozlišuje na:

- **tržní** – představuje komplex všech individuálních nabídek, které působí na určitém trhu;
- **individuální** – představuje nabídku pouze jednoho jediného výrobce;
- **celkovou** – představuje komplex všech statků, se kterými výrobci vstupují na určitý trh. (57)

Zákon nabídky uvádí, že za normálně neměnných skutečností, s rostoucí cenou vzrůstá nabízené zboží a s klesající cenou nabízené množství klesá. (56)

Na grafu uvedeném níže, je možné znázornit závislost nabízeného množství na ceně. Nabídková křivka, která vzniká má rostoucí charakter, neboť s rostoucí cenou jsou výrobci svolní produkovat a prodávat daleko větší množství výrobků s vidinou většího zisku. (34)

Obrázek 6 - Křivka nabídky

Zdroj: vlastní zpracování dle (34)

Tržní rovnováha

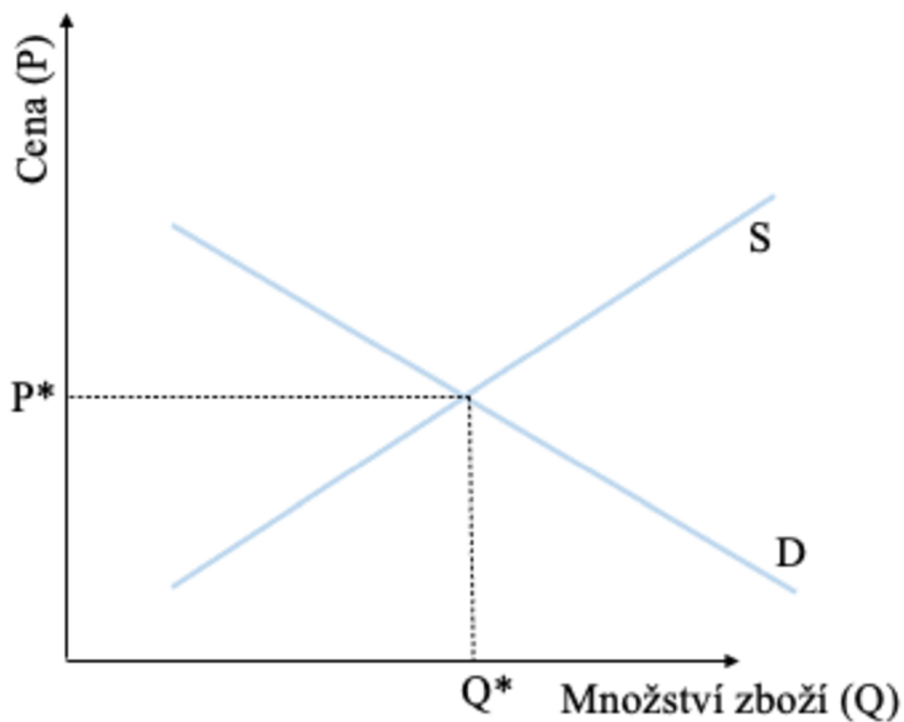
Tržní rovnováha vzniká v okamžiku průsečíků křivek poptávky a nabídky. Právě v ten moment se nabízené množství rovná množství poptávanému, díky tomu nevzniká na trhu přebytek zboží a ani jeho nedostatek.

Cenu určuje vztah nabídky a poptávky. V případě, že se nabízené množství přesně rovná množství poptávanému, mluví se o rovnovážné ceně. Podrobněji se ceně bude věnovat následující kapitola „Cena“.

Na trhu může dojít ke vzniku dvou typů nerovnováhy. První typ nerovnováhy se nazývá přebytek. U přebytku je nabízené množství vyšší než množství poptávané. Ke vzniku přebytku tedy dochází tehdy, když cena převyšuje cenu rovnovážnou.

Druhým typem nerovnováhy je nedostatek. U nedostatku je nabízené množství nižší než množství poptávané. Nedostatek tedy vznikne v důsledku toho, že je cena nižší než cena rovnovážná. (56) (121)

Obrázek 7 - Tržní rovnováha

Zdroj: vlastní zpracování dle (61)

3.2.5.2 Cena

Cenu je možné definovat jako peněžní vyjádření hodnoty, kterou má určitý výrobek pro zákazníky. Cena zároveň značně ovlivňuje poptávku po statcích a tvoří příjmy pro daný podnik. Měla by být elastická, protože se podnik musí adaptovat na aktuální situaci, která se na trhu vytváří.

Cena v podniku vniká postupně při výrobě daného statku a nadále se pak formuje při distribuci. Platí tedy, že čím více článků se na distribuci podílí, tím je konečná cena výrobku vyšší.

Důležité atributy ceny:

- **průhlednost** – obecně je doporučováno se vyhnout skrytým nákladům, neboť je velká řada zákazníků netoleruje,
- **atraktivita** – zákazníci by měli mít dojem, že pokud kupují nějaký statek, tak se jedná o výhodný obchod. Díky tomu je od nákupu nic neodradí. Prodejci rádi využívají tzv. baťovské ceny (například 8,90 či 990),
- **jednoduchost** – rozhodování zákazníků, zda si daný statek zakoupí či ne, urychlí jednoduchá cena s předem danou strukturou,
- **osobitost** – prodejci by měli své statky nabízet za odpovídající ceny. Nižší ceny mohou způsobit, že si zákazníci nebudou jeho práce vážit naopak vyšší ceny je mohou motivovat,
- **ziskovost** – aby cena byla dlouhodobě udržitelná, tak musí být vyšší nežli náklady na výrobu. Tímto vznikne zisk. Dále by také měla zahrnovat investiční náklady, které jsou důležité pro další rozvoj podniku. (34)

Faktory ovlivňující cenu

Rozlišují se vnitřní a vnější faktory, které ovlivňují cenu.

Mezi vnější faktory, které ovlivňují tvorbu ceny patří především koupěschopná konkurence a poptávka. Koupěschopná poptávka, která je dána užitekem a zároveň omezována disponibilním důchodem, vytváří maximální cenu. (57)

Do vnitřních faktorů pak spadají úrovně nákladů, vymezené cíle a také zahrnutí ceny do organizace daného podniku. (57) (34)

Metody stanovení cen

K určení ceny statku se používají nejčastěji tyto metody:

- **metoda s orientací na poptávku** – tato metoda používá cenovou elasticitu poptávky, která vychází z teorie nabídky a poptávky. K jejímu uskutečnění je třeba získat odpovědi na následující otázky: Jaké ceny si představují zákazníci? Jak vypadá struktura poptávky? Jaké cenové třídy vytváří zákazníci (dolní, střední nebo horní třída)?
  - **metoda s orientací na náklady** – tato metoda dává firmám možnost řídit a monitorovat náklady. Je důležitým východiskem pro rozhodování o případných slevách, cestách distribuce, prodejních cenách apod. Stanovení ceny na základě nákladů je pouze jeden z mnoha činitelů, kteří se na vytváření ceny podílí. Cílem firmy je vytvoření takové ceny, která uspokojí veškeré náklady na výrobu, vývoj, distribuci apod.
  - **metoda s orientací na konkurenci** – rozlišují se dvě formy stanovování ceny s orientací na konkurenci. První formou je orientace na cenu v oboru, tedy orientace na průměr cen konkurence. Druhou formou je orientace na cenového vůdce. Podnik by měl stanovit takovou cenu, které se ostatní konkurenční podniky přizpůsobují.
- (58)

Druhy cen

Rozlišují se následující druhy cen:

- **Smluvní cena** – jedná se o cenu volnou, její návrh uskutečňuje převážně jedna obchodní strana, druhá strana tuto cenu akceptuje a obchod se tím pádem uskuteční, nebo neakceptuje a obchod se neuskuteční.
- **Regulovaná cena** – tento druh ceny je určitými způsoby značně omezován, velmi často se jedná o státní zásah (zákon může stanovit maximální cenu, minimální či pevnou).
- **Cena světová** – jedná se o takovou cenu, za kterou se statky prodávají či nakupují na světových trzích.
- **Cena bez daně, cena s daní** – rozlišují se dle toho, zda je v nominálních hodnotách statků připočítána i daň z přidané hodnoty či nikoli.
- **Dumpingová cena** – výroba statků je dotována, cena tedy nekryje náklady. Tento druh ceny se vytváří s cílem zlikvidovat konkurenci. Termín

dumpingová cena dále označuje situaci, kdy firma na zahraničním trhu prodává své výrobky za cenu nižší než na trhu domácím. (34)

3.2.5.3 Základní makroekonomické údaje

Domácí produkt

Domácí produkt představuje tok služeb a zboží, které jsou za určité období vyrobeny na území dané země. Pokud se hovoří o domácím produktu, obvykle je na mysli roční domácí produkt. Roční produkt obsahuje statky dlouhodobé spotřeby jako domy nebo auta, a také statky krátkodobé spotřeby jako jsou služby pedikérky či mléko. (56)

Hrubý domácí produkt je tedy možné chápat jako souhrn všech finálních služeb a statků, které byly během jednoho roku v dané zemi vyrobeny. Hrubý domácí produkt je možné vyjádřit v cenách běžných, pak se jedná o nominální hrubý domácí produkt, či v cenách stálých, poté se hovoří o reálném hrubém domácím produktu. (59) (122)

Čistý domácí produkt pak představuje hrubý domácí produkt, který je snížený o odpisy (tedy opotřebení u statků, které mají dlouhodobou spotřebu).

Metodu pro výpočet hrubého domácího produktu v České republice stanovuje Český statistický úřad. Je možné rozlišit následující metody pro výpočet:

- důchodová metoda – někdy se označuje jako metoda příjmová (důchod = příjem), vzniká z etapy rozdělování.
- spotřební metoda – někdy označována jako metoda výdajová, vzniká z etapy výroby.
- metoda přidané hodnoty – vzniká z vytváření nadproduktu. Nadprodukt je zcela nový produkt vytvořený lidskou činností. (34)

Pokud dochází k rychlému růstu HDP (tento jev se označuje jako expanze), daří se podnikání, firmy tím pádem mají mnoho zákazníků a roste jejich ziskovost. Impulzy k hospodářskému růstu se nacházejí na straně nabídky. K růstu dochází v moment, kdy daná země začne využívat dosud nevyužívané přírodní zdroje či nové technologie, dále také když se začne více angažovat do mezinárodní dělby práce. Ekonomický růst by měl tedy zabezpečit následující funkce:

- zvýšení životní úrovně všech občanů dané země,

- snaha o vyřešení chudoby v Třetích zemích (jedná se především o pomoc Třetím zemím na mezinárodní úrovni v podobě půjček, transferů technologií či nízkých cen),
- snaha o vyřešení současných ekologických problémů. (65) (66) (67)

Pokud však klesá HDP (tento jev se označuje jako recese) firmy se mohou dostat do problémů, kdy musí čelit klesajícím ziskům a tržbám. Recese se tedy vyznačuje tím, že klesá důchod a pracovní místa v dané ekonomice, tedy snižuje se míra celkového národního produktu. (65) (67)

Hospodářský cyklus

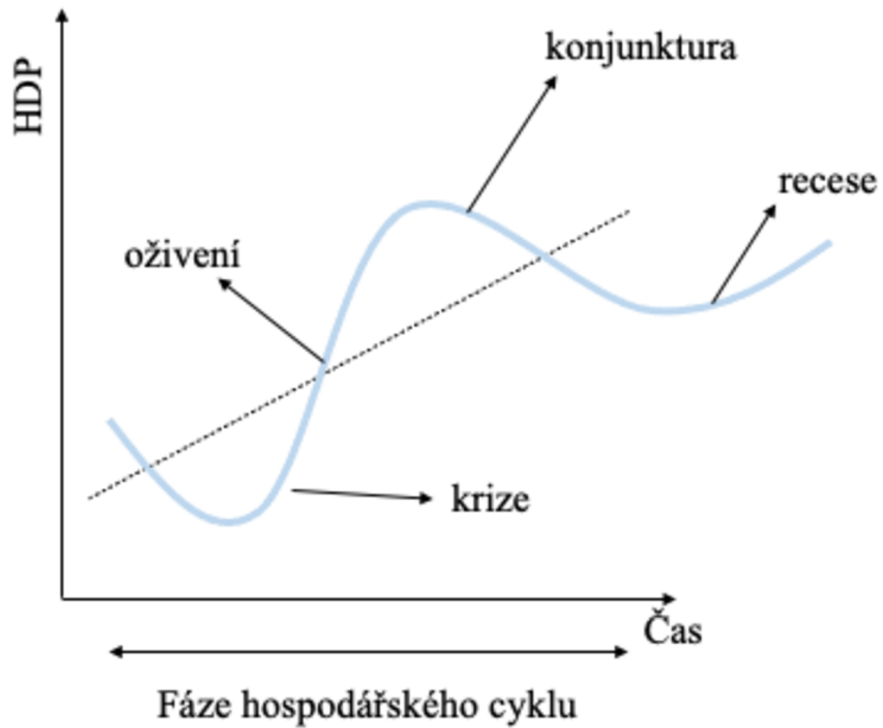
Hospodářské cykly je možné charakterizovat jako výchyly v celkové ekonomické aktivitě. Vyznačují se současně, jak expanzí, tak kontrakcí produktu to ve většině ekonomických sektorů. Hospodářský cyklus nastává tehdy, pokud skutečný hrubý domácí produkt vzhledem k potenciálnímu produktu klesá (označuje se pojmem recese či kontrakce), anebo naopak roste (označuje se pojmem expanze). Cyklus je možné rozvrhnout do několika fází: expanzi, sedlo, recesi a vrchol. (69)

Cykly v ekonomii jsou proměnlivé. Liší se v různých obdobích historie a to především z hlediska amplitudy i periody. V minulosti byli ekonomové přesvědčeni, že je možné charakterizovat několik typů hospodářských cyklů. Jedná se o:

- Juglarovy cykly – u těchto cyklů se stanovuje průměrná perioda o hodnotě 9-10 let. Poprvé na jejich existenci poukázal v roce 1860 lékař Clément Juglar a o několik let později jejich existenci také potvrdil. Výskyt těchto cyklů se v ekonomii připisuje výchytkám v investicích do kapitálových statků.
- Kitchinovy cykly – udávaná průměrná perioda těchto cyklů je stanovena na cca 40 měsíců. Jejich objevitelem se stal Američan Joseph Kitchina. Kitchina objevil cykly za pomoci zkoumání britských a amerických ekonomických výkyvů, které se uskutečňovaly v letech 1890-1922. Tradičně se tento typ cyklů ztotožňuje s opakujícími se změnami v zásobách výroby, která je ještě rozpracovaná.
- Kondratěvovy cykly – někdy se označují také pojmem „dlouhé vlny“. U těchto cyklů se stanovuje průměrná perioda na cca 50 let. Objevitelem se stal ruský ekonom Nikolaj Dimitrijevič Kondratěv a cykly, které objevil, jsou

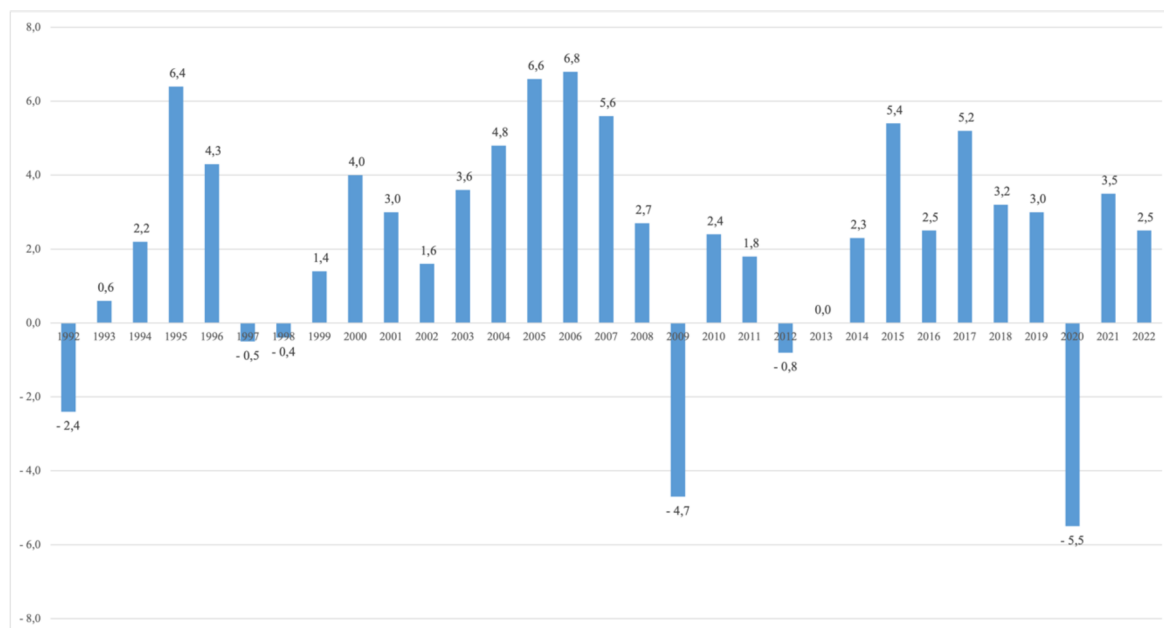
často spojeny s pokrokem v oblasti technologie, ale také s revolucemi, válkami či podobnými událostmi. (68)

Obrázek 8 - Hospodářský cyklus

Zdroj: vlastní zpracování dle (69)

Graf č. 1 - Vývoj HDP v ČR ve stálých cenách

Zdroj: vlastní zpracování dle (79)

Z grafu výše je patrné, že pro Českou republiku jsou charakteristické Juglarovy cykly, z toho plyne, že pokud je člověk finančně gramotný, orientuje se ve výše zmíněných složkách finanční gramotnosti. Tedy finančně gramotný člověk v České republice bere v úvahu zhruba desetiletý hospodářský cyklus a je schopen určit, v jaké fázi se ekonomika jeho státu momentálně nachází. (68) (80) (81)

Inflace

Inflace představuje všeobecný růst hladiny cen. Měří se za pomoci indexů cen a může se jevit otevřeným (zjevným) růstem hladiny cen nebo může dojít k inflaci skryté. (60) Míra inflace se vypočítá jako:

$$\text{míra inflace} = \frac{\text{cenová hladina } (t) - \text{cenová hladina } (t-1)}{\text{cenová hladina } (t-1)} \times 100 (\%) \quad (34)$$

Kde:

t = dané období (např. měsíc, rok) (34)

Ekonomická teorie z důvodu příčin inflace rozlišuje dva druhy inflace:

- **inflace nabídková** (tlačená náklady),
- **inflace poptávková** (tažená poptávkou).

Poptávková inflace je způsobena trvalým růstem agregátní poptávky a tento růst agregátní poptávky nedoprovází současný růst případného produktu. Díky tomu jsou subjekty nacházející se v dané ekonomice svolné k spotřebování většího produktu, než je ekonomika schopna vytvořit, což vede k růstu cenové hladiny. Agregátní poptávka může růst v důsledku vládní politiky (expanzivní fiskální politika), jejíž cílem je trvalé udržení zaměstnanosti nad přirozenou mírou nezaměstnanosti. Dále může poptávkovou inflaci způsobovat expanzivní monetární politika centrální banky, což znamená, že potencionální produkt roste pomaleji než tempo růstu peněžní nabídky.

Nabídková inflace je zapříčiněna zvyšujícími se náklady firem. Růst firemních nákladů může způsobovat růst nominálních mzdových sazeb. (60)

Dále je možné dle velikosti rozlišovat inflaci:

- **pádovou** – občané dané země preferují trvalejší hodnoty (např. nemovitosti a zlato) či stabilnější cizí měnu. Klesá ekonomická výkonnost, chod ekonomiky je narušen.
- **mírnou** – ekonomika funguje normálně. Tempo růstu výroby odpovídá tempu růstu cen.
- **hyperinflaci** – ceny rostou příliš rychle, z tohoto důvodu peníze již nejsou schopny plnit svou funkci zprostředkovatele směny a uchovatele hodnoty. Ekonomický systém v dané zemi se rozpadá. (34)

Inflace a ČNB

Centrální banka volí při zabezpečení cenové stability jeden z několika režimů měnové politiky, a proto od roku 1998 přistoupila k cílování inflace. Cílování inflace spočívá v tom, že se veřejně vyhlásí cíl inflace, používají se veřejné prognózy a centrální banka otevřeně komunikuje s veřejností.

Aktuálně se Česká národní banka snaží docílit inflačního cíle na úrovni 2 %. Tento cíl odpovídá praxi centrálních bank, které mají vyspělou ekonomiku. Inflační cíl 2 % zůstane pro Českou republiku stejný do té doby, než se uskuteční její vstup do eurozóny. (70)

Měnové politiky

Je rozlišována expanzivní a restriktivní měnová politika. Expanzivní měnová politika, někdy označovaná pouze jako uvolnění či expanze, představuje akci, kterou provádí centrální banka a spočívá ve snížení krátkodobé úrokové míry. To způsobí snižování i ostatních úrokových mír, které jsou v daném hospodářství. Reakcí na to je vyšší poskytování nových úvěrů od obchodních bank. Dojde k tomu, že podniky a domácnosti mají větší útraty a díky tomu se zvýší rychlost peněžních prostředků v oběhu. Expanzivní politika by měla stimulovat hospodářství, ale dříve či později povede k inflaci. (82) (83)

Naopak restriktivní měnová politika by měla vést k zvýšení krátkodobé úrokové míry. Na základě toho dojde v hospodářství ke zvýšení i ostatních úrokových mír. Obchodní banky jsou méně ochotné poskytovat nové úvěry, což vede k tomu, že firmy a domácnosti utrácejí méně a tím pádem se zpomaluje rychlost peněžních prostředků v oběhu. Restriktivní měnová politika by měla tlumit hospodářství a být uplatňována ve chvíli, kdy je očekávána vysoká inflace. (82)

Nástroje měnové politiky

Hlavním nástrojem, který Česká národní banka používá při plnění měnové politiky, jsou úrokové sazby. O těchto sazbách rozhoduje na svých jednáních bankovní rada a po ukončení jednání jsou nové sazby platné pro další období vyvěšeny na stránkách České národní banky. Sazby, které banka nastaví se značně promítají nejen do ekonomických veličin, kam spadá například měnový kurz, výdaje na investice a spotřebu, objem výroby, úspory a ceny služeb i zboží, ale také do úrokových sazeb. Tímto způsobem se při snížení sazeb inflace buď zvyšuje anebo při zvýšení sazeb snižuje. (71) ČNB má tyto úrokové sazby:

- Dvoutýdenní repo sazba – repo sazba představuje maximální úrokovou míru, při které mohou ukládat obchodní banky své nadbytečné finanční prostředky v bance centrální. Lhůta takovýchto vkladů je omezena na dva týdny, z tohoto důvodu se nazývá „dvoutýdenní repo sazba“. Dvoutýdenní sazba je maximální sazbou. ČNB uspokojí nejdříve vklady s nižší úrokovou mírou a až později přijímá ty s vyšší úrokovou mírou.
- Lombardní a diskontní sazba – své přebytečné likvidní prostředky si mohou obchodní banky uložit v centrální bance i krátkodobě. Pokud je vklad uskutečněn pouze přes noc (overnight), jsou takovéto vklady úročeny za pomoci diskontní sazby. Pokud však mají obchodní banky nedostatek

likvidních prostředků, je možné si je od České národní banky vypůjčit, opět přes noc. Tyto půjčky se úročí diskontní sazbou. Liborová sazba je větší než výše zmiňovaná dvoutýdenní repo sazba. (49)

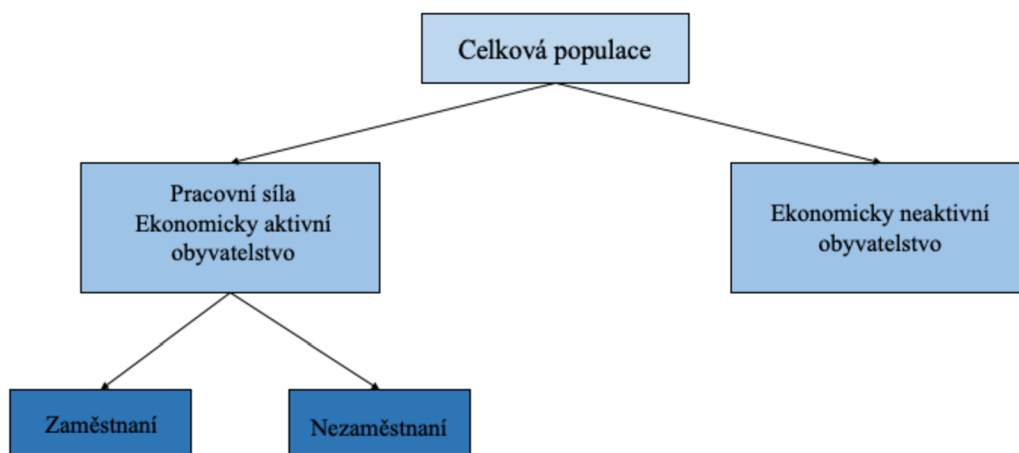
Finanční gramotnost a měnová politika

Jak bylo zmíněno výše expanzivní politika může vést ke zvyšování inflace. Finančně gramotný jedinec by však měl být schopen již při získávání dlouhodobých úvěrů kalkulovat inflační tlaky a projektovat si je na splátkách hypotéky při jakkoli vysokém úroku. (83) (81)

Nezaměstnanost

Nezaměstnanost představuje nejvýznamnější poruchu na trhu práce. Z tohoto důvodu je jí velmi často věnována pozornost. Obrázek uvedený níže zobrazuje, jak je možné rozdělit celkovou populaci na dvě skupiny. První skupinu tvoří ekonomicky aktivní obyvatelstvo. Druhou skupinu představuje ekonomicky neaktivní obyvatelstvo. (72)

Obrázek 9 - Dělení celkové populace

Zdroj: vlastní zpracování dle (72)

Do ekonomicky neaktivního obyvatelstva je možné zahrnout ty, kteří nejsou ze subjektivních či objektivních příčin ekonomicky aktivní. Ze subjektivních příčin jsou z hlediska ekonomiky neaktivní ti, jež se sami rozhodli být nezaměstnaní, tedy nehledají nové zaměstnání. Z objektivních důvodů jsou z hlediska ekonomiky neaktivní například

osoby, které nedosáhly požadovaného věku (zpravidla 15 let), osoby v důchodu či stále studující osoby. (72)

Do ekonomicky aktivního obyvatelstva spadají ti, kteří získávají prostřednictvím pracovního procesu finanční prostředky, které jim zajistí vlastní existenci. Mezi ekonomicky aktivní obyvatelstvo se pak řadí, jak ti, kteří zaměstnaní z krátkodobě či dlouhodobě nemají, tak ti kteří zaměstnaní jsou. (73)

Z Výběrového šetření pracovních sil, které provádí Český statistický úřad na náhodně zvoleném vzorku obyvatel se zjišťuje obecná míra nezaměstnanosti. Porovnává počet obyvatel, kteří jsou nezaměstnaní s pracovní silou (tedy s počtem ekonomicky aktivních obyvatel – nezaměstnaných a zaměstnaných. Tento ukazatel je publikován na základě doporučení Mezinárodní organizace práce (ILO) a Eurostatu a je porovnatelný mezinárodně. (74) Lze ji vyjádřit následovně:

$$u = \frac{U}{L + U} \times 100$$

Zdroj: vlastní zpracování dle (72)

Kde:

u = míra nezaměstnanosti,

U = počet nezaměstnaných,

L = počet zaměstnaných. (72)

Od listopadu roku 2012 začalo Ministerstvo práce a sociálních věcí zveřejňovat nový ukazatel – podíl nezaměstnaných osob. Tento ukazatel vyjadřuje procentuální podíl všech obyvatel práceschopného věku, kteří jsou registrovaně nezaměstnaní. Vyplývá tedy z registrace nezaměstnaných osob, kteří jsou přihlášení na úřadu práce. Srovnává množství žadatelů o zaměstnání s celkovým množstvím všech obyvatel. Ukazatel je omezen na věkovou skupinu od 15 do 64 let. Oproti míře nezaměstnanosti jsou ve jmenovateli tohoto ukazatele obsaženi i obyvatelé, kteří nejsou ekonomicky aktivní (tedy důchodci, studenti a podobně). Z tohoto důvodu je obecná míra nezaměstnanosti vždy vyšší než podíl nezaměstnaných osob. Podíl nezaměstnaných osob může sloužit jen pro vnitrostátní porovnávání. (74)

$$\text{podíl nezaměstnaných osob} = \frac{\text{dosažení uchazeči o zaměstnání registrovaní na ÚP}}{\text{počet osob v produktivním věku}} \times 100$$

Zdroj: vlastní zpracování dle (75)

V literatuře je možné rozlišit:

- **dobrovolnou nezaměstnanost** – tato část nezaměstnanosti podněcuje vyhledávání práce;
- **nedobrovolnou nezaměstnanost** – tato část nezaměstnanosti vzniká v moment, kdy počet volných pracovních míst je menší než počet uchazečů o práci. (61)

Dále se rozlišuje nezaměstnanost:

- **frikční** – vzniká z důvodu, že lidé si hledají zaměstnání jinde, a proto jsou nuceni opustit své stávající zaměstnání;
- **cyklická** – vzniká v důsledku pravidelně se opakujících změn v hospodářství, k výraznému prohloubení dochází ve chvíli, kdy dochází k hospodářskému poklesu;
- **sezonní** – vzniká pravidelně v těch odvětvích, ve kterých je produkce závislá na ročním období či na počasí;
- **strukturální** – vzniká v moment, kdy je nabídka práce vyšší než poptávka po dané práci. (41)

Zaměstnanost

Hlavním cílem státní politiky zaměstnanosti je zabezpečení rovnováhy mezi poptávkou a nabídkou pracovních sil, efektivní využití pracovních sil a právo občanů na zaměstnání. Státní politika zaměstnanosti obsahuje zejména zabezpečování práva na zaměstnání, pravidelné sledování a vyhodnocení situace, která se odehrává na trhu práce, prosazování aktivní politiky zaměstnanosti, usměrňování pracovních sil, které pocházejí ze zahraničí a působí na území ČR a další.

Státní politika zaměstnanosti by měla vést k utlumení dopadů nerovnováhy jež se může vyskytnout na trhu práce a také ke zvyšování zaměstnanosti. Uplatňování aktivní politiky zaměstnanosti je jedna ze zásadních rolí České republiky v tržní ekonomice. Aktivní politika zaměstnanosti zahrnuje především podporu výrobních služeb a programů, které vedou ke vzniku nových pracovních míst, dále řeší rekvalifikaci stávajících i nových zaměstnanců. Skrz pasivní politiku zaměstnanosti se pak řeší nerovnováha na trhu práce zejména prostřednictvím poskytování podpory v nezaměstnanosti či umisťování občanů na

nová pracovní místa z důvodu jejich změny pracovní schopnosti. Zabezpečování těchto úkolů má na starost Ministerstvo práce a sociálních věcí. (76)

Podpora v nezaměstnanosti

Nárok na tuto podporu má uchazeč, který:

- „získal v rozhodném období (v posledních 2 letech před zařazením do evidence uchazečů o zaměstnání) zaměstnáním nebo jinou výdělečnou činností dobu důchodového pojištění v délce alespoň 12 měsíců; překrývají-li se doby důchodového pojištění, započítávají se jen jednou (§ 39 odst. 1 písm. a);“ (77, s. 77)
- požádal úřad práce, u něhož je registrován v evidenci uchazečů, o podporu v nezaměstnanosti a není poživitelem starobního důchodu ke dni, kdy mu má být přiznána požadovaná podpora. (77)

Výše podpory v nezaměstnanosti je stanovena procentem z vyměřovacího základu, z výdělku nebo životního minima. První dva měsíce se jedná o 65 %, další dva měsíce o 50 % a 45 % je stanoveno pro zbylou podpůrnou dobu. Pokud se jedná o rekvalifikaci jde o 60 %. Pokud byla výpověď podána zaměstnancem či se uskutečnila dohodou činí výše podpory 45 %. Maximální výše podpory může činit 0,58násobek z průměrné mzdy, v případě rekvalifikace se jedná o 0,65násobek průměrné mzdy. (76) (78)

Doba, po kterou může uchazeč pobírat podporu je odvozena od věku. V délce 5 měsíců je do 50 let, v délce 8 měsíců, pokud je uchazeč ve věku od 50 do 55 let a v délce 11 měsíců, pokud je uchazeč o podporu starší 55 let. (78)

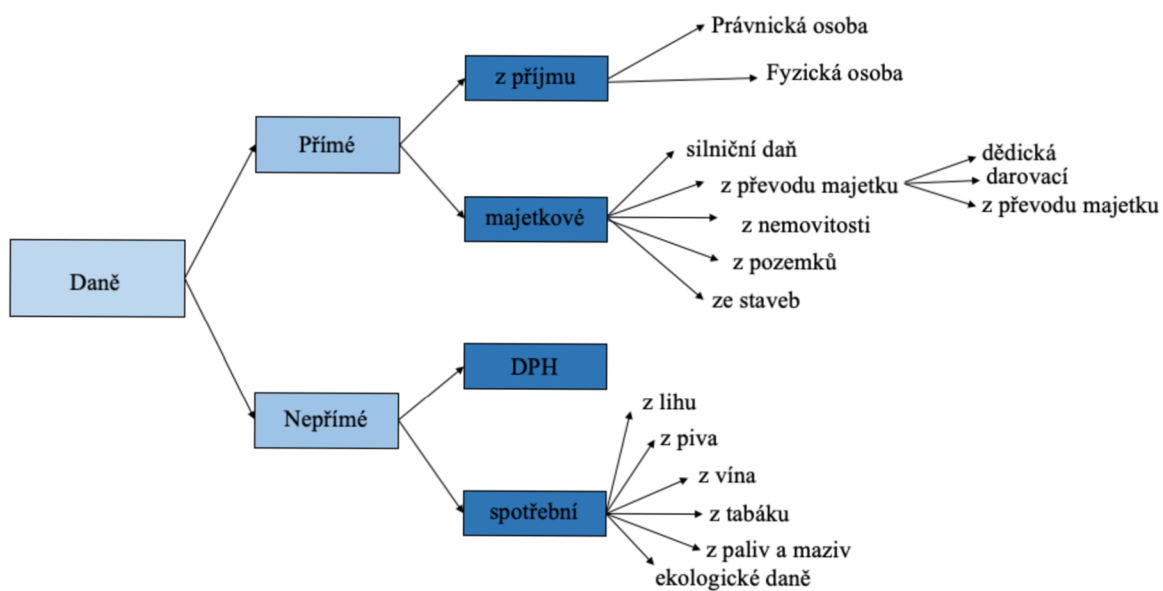
3.2.5.4 Daňový systém

Česká republika má podobný daňový systém jako většina ostatních vyspělých zemí, především těch Evropských. Příjmy, které plynou do rozpočtů, pramení zhruba ve stejném rozsahu z přímých a nepřímých daní. (9)

Nenávratnost je jedním z typických znaků daní. Daně se díky ní odlišují např. od půjček. Půjčky jsou charakteristické tím, že se majetek vrací po určité době zpět, u daní tomu tak není. Pokud subjekt zaplatí daň nevzniká mu z tohoto zaplacení žádný nárok. Dalším charakteristickým znakem daní je neekvivalenost. Neekvivalenost znamená, že část kterou se jednotlivci účastní na kolektivních příjmech, nemá žádný vliv na tom, kolik bude

čerpat z veřejných statků. Pro daně je dále typická neúčelnost, což znamená, že subjekt, který daň zaplatí, nikdy neví přesně, k čemu byli jeho finanční prostředky vynaloženy. (34)

Obrázek 10 - Daňový systém

Zdroj: vlastní zpracování dle (9)

Přímé daně

- **Daň z příjmů právnických osob:** výše daně z příjmů je stanovena na 19%. Povinností každé právnické osoby je pravidelně platit zálohy na daň. Nadcházející rok pak musí podat daňové přiznání. Plátcí daní si pak mohou vybrat, zda budou odepisovat rovnoměrně či zrychleně, přičemž v závislosti na druhu majetku se odepisování drží mezi minimálně třemi a maximálně padesáti lety. Pokud se jedná o nové rozsáhlé investice, mohou právnické osoby získat daňové prázdny až do deseti let. (9)
- **Daň z příjmů fyzických osob:** sazba je jednotná ve výši 15%. Tato daň se vypočítá ze základu daně, který je snížený o odčitatelné položky a nezdanitelnou část. Dani podléhají příjmy osob samostatně výdělečně činných a zaměstnanců. Povinností osob samostatně výdělečně činných je pravidelně platit zálohy na daň. Nadcházející rok pak musí podat daňové přiznání. Zaměstnancům daň strhávají zaměstnavatelé. Každý plátců daně si může odečíst různé slevy jako například slevu na manželku. (9)
- **Daň silniční:** předmětem této daně jsou všechna silniční motorová vozidla včetně jejich vozidel přípojných, která jsou zaregistrována a provozována na území České republiky, za podmínky že jsou využívána k samostatně výdělečné činnosti či v podnikání. (34)
- **Daň z nemovitosti:** podléhají jí budovy a pozemky. V případě budov je základ daně vypočítán ze zastavěné plochy, sazba se odvíjí od účelu budovy. Pro vypočítání daně je nedílnou součástí také koeficient, jehož výše je odvozena od lokalizace stavby. U pozemků se jako základ daně udává cena pozemku či jeho výměra, sazby jsou závislé na způsobu využití pozemku. (9)
- **Daň darovací:** nabyvatel je poplatníkem této daně, pokud je však darování uskutečněno do ciziny, je dárce poplatníkem. Mohou být darovány následující: movitý či nemovitý majetek, jiné majetkové prospěchy. (34)
- **Daň dědická:** předmětem této daně je získání majetku děděním. Poplatníkem je ten, kdo nabyl dědictví, tedy dědic. Dědictví se nabývá ze zákona či závěti. (62)
- **Daň z převodu nemovitosti:** převodem je možné chápat převod za úplatu či přechod vlastnictví k určité nemovitosti z jednoho subjektu na druhý subjekt v zahrnující i vypořádání. Obvykle tuto daň platí prodávající (převodce). (34)

Nepřímé daně

- **Daň z přidané hodnoty (DPH):** vytváří jeden z největších příjmů do státního rozpočtu České republiky. U nákupu většiny služeb a zboží ji platí úplně všichni. Jedná se tedy o daň, kterou do státního rozpočtu odvádí dodavatel, ale zatěžuje konečného spotřebitele. Je vybírána po částech v různých fázích odbytu a výroby. Česká republika má tři sazby daně z přidané hodnoty. Základní sazba činí 21 % a podléhá jí většina služeb a zboží, první snížená sazba je ve výši 15 % a podléhá jí hlavně potraviny, zdravotní pomůcky apod. Druhá snížená sazba činí 10% a podléhá jí zejména kojenecká výživa, knihy, léky a hudebniny. Plátcem DPH jsou ti, kteří se k placení přihlásili dobrovolně či jejich obrat přesáhl za předešlých 12 měsíců 2 miliony korun. (34) (63) (64)
- **Daň spotřební:** podléhá jí minerální oleje, víno, líh, pivo i tabákové výrobky. Všechny tyto složky mají pevně stanovené sazby daní. Výjimkou jsou však cigarety. Sazba u cigaret je kombinací procentuální částky z finální ceny maloobchodu a pevné sazby. Zdaňovací období je stanoveno na každý měsíc. (9)

3.2.6 Rozpočtová gramotnost

Rozpočtovou gramotnost je možné chápat jako veškeré kompetence, které jsou potřeba k vedení rodinného či osobního rozpočtu (např. schopnost stanovit si finanční cíle či způsobilost vést rozpočet) a současně také zahrnuje z finančního hlediska zvládat všelijaké situace, které život přinese. Vedle výše zmíněného zahrnuje také rozpočtová gramotnost dvě složky. První složkou je správa finančních aktiv (např. pojištění, investic či vkladů). Druhou složkou je správa závazků plynoucích z financí (např. leasingy či úvěry). V obou případech to předpokládá, že se lidé jsou schopni orientovat na trhu s různými finančními produkty a službami. (34)

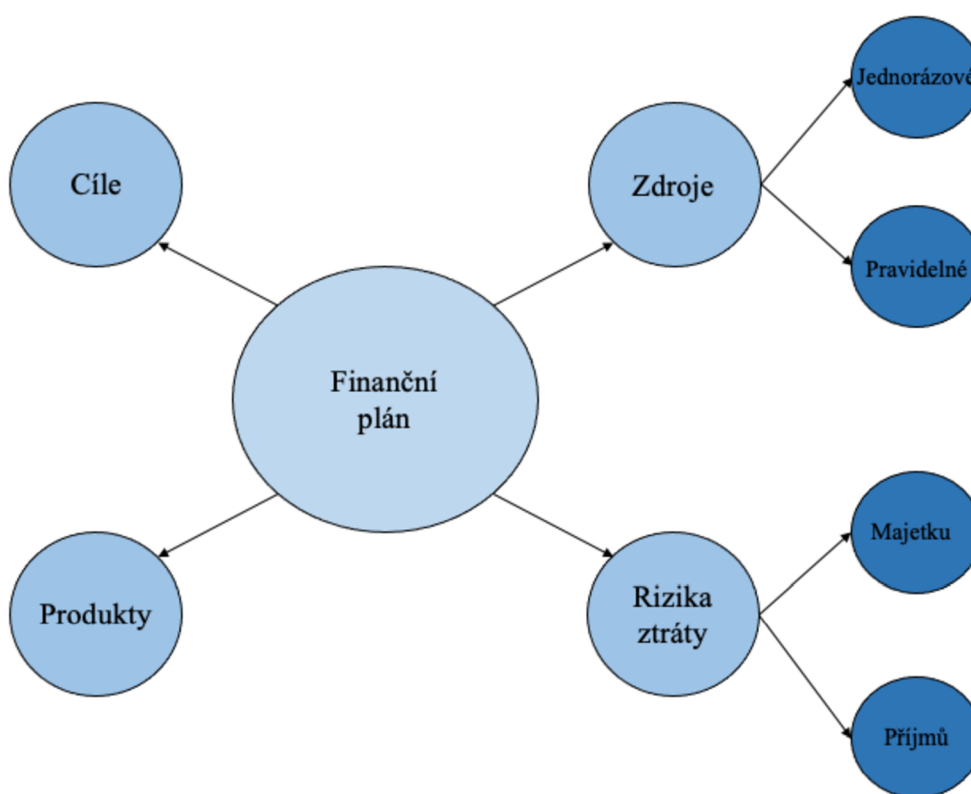
3.2.6.1 Finanční plán

Finanční plán znamená uvědomění si cílů, kterých chce jedinec dosáhnout a k nim přiřadit odpovídající finanční částku.

Obecně se při sestavování finančního plánu doporučuje postupovat následovně:

1. Cíle – co si bude chtít jedinec za své finanční prostředky pořídit.
2. Zdroje – kolik finančních prostředků jedinec má a může je na splnění daného cíle použít.
3. Rizika – co mu při dosahování cíle hrozí a jak rizika pokrýt.
4. Přiřazení cílům zdroje – kolik peněz investuje do studia, pojistek či kolik si ponechá na stáří. (84)

Obrázek 11 - Schéma finančního plánu

Zdroj: vlastní zpracování dle (84)

3.2.6.2 Osobní/rodinný rozpočet

Rodinný (nebo osobní) rozpočet pomáhá domácnosti (případně jedinci) zdat požadavky, které na něj má život v ekonomické realitě. Rozpočet je možné chápat jako komplex příjmů a výdajů domácnosti nebo jedince za dané období.

V rozpočtu může platit následovně:

- **příjmy jsou větší než výdaje** – dojde ke vzniku přebytku v rozpočtu,

- **příjmy jsou menší než výdaje** – dojde ke vzniku schodku v rozpočtu (někdy též označován jako deficit rozpočtu).

Domácnosti, ale i jedinci, by měli vždy brát v úvahu rezervu. Obecně platí, že domácnosti (jedinci) by měli vždy uspořít nejméně 3 % čistého příjmu. (34)

Příjmy domácnosti

Příjmy domácnosti je možné chápat jako finanční částky, které v hotovostní či bezhotovostní podobě (převodem z účtu na účet) získávají členové domácností. Typickými příjmy domácností spadají například sociální dávky (rodičovský příspěvek, přídavky na děti, podpora pro nezaměstnané), stipendia, příjmy z podnikání či ze zaměstnání či dokonce úroky z vkladů. (85)

Příjmy je možné dělit na:

- **sociální příjmy** – příjmy, které domácnosti dostávají od státu dané země, tzn. přídavky na děti, podpory v nezaměstnanosti či rodičovské příspěvky,
- **aktivní příjmy** – typickým příkladem jsou příjmy z podnikání a ze zaměstnání (bonusy, stravenky či samotná mzda), dále také autorská práva,
- **pasivní příjmy** – charakteristickým případem může být účast jedince v projektech, ve kterých nemá aktivní roli či příjmy, které plynou z pronájmu nemovitosti,
- **mimořádné příjmy** – finanční podpora od rodičů, dospělých dětí, příjmy z prodeje věcí, které jedinec či domácnost již nepotřebují,
- **portfoliové příjmy** – tvoří příjmy z finančního majetku, které jsou v podobě důchodových nebo kapitálových zisků, příjmy z investic. (85)

Výdaje domácnosti

Výdaje domácnosti je možné chápat jako finanční částky, které byly vydány k tomu, aby zajistily chod domácnosti včetně potřeb všech jednotlivých členů dané domácnosti. Na straně výdajů se také nacházejí částky, které jsou pravidelně spořeny, tedy vytváří se rezervy pro případ nepředvídatelných událostí, které jsou spojeny s neočekávanými výdaji (např. porucha automobilu či pračky).

Výdaje je možné dělit na:

- výdaje na běžnou spotřebu – jedná se pravděpodobně o nejobtížnější kategorii, každý člen domácnosti by měl pravidelně vyúčtovat, kolik financí

vynaložil například během dne. Často se vyplatí schovávat si všechny účtenky, neboť jedinci pomohou vzpomenout si na všechny výdaje,

- **výdaje na bydlení** – všechny vynaložené finanční prostředky, které jsou úzce spjaty s bydlením. Nejčastěji sem spadá: nájemné, rezervy na energie, opravy, rozhlas a televizní vysílání, voda, odpad, internet a telefon či doplatky za vodu a energie a další,
- **výdaje na luxus, vzdělání a zábavu** – tato kategorie podrobně zkoumá, kolik jedinci vynaložili finančních prostředků na sport, své koníčky, dovolené či vzdělání,
- **výdaje na ochranu** – spadají sem všechny druhy pojištění (majetku, života, odpovědnosti úrazu apod.),
- **výdaje na spoření** – veškeré finanční prostředky, které z rodinného rozpočtu odcházejí na penzijní připojištění, stavební spoření, na termínované vklady či do investičních fondů,
- **výdaje na dluhy** – všechny půjčky (úvěry ze stavebního spoření, hypotéka, leasing, půjčky od rodiny apod.),
- **ostatní výdaje** – výdaje, které není možné do předchozích kategorií zařadit.

(34)

Majetek domácnosti

Každá domácnost vlastní určitý typ majetku, který užívá a případně ho i dále rozšiřuje.

Majetek, kterým každá domácnost disponuje, je možné rozdělit následovně:

- **Finanční majetek** – spadají sem cenné papíry (např. dluhopisy, akcie, směnky apod.), šperky či peníze. Dále je možné do finančního majetku zařadit i spoření (např. životní, stavební, kapitálové apod.).
- **Hmotný majetek** – patří sem věci hmotné podstaty. Dále se hmotný majetek dělí na hmotný nemovitý (např. byt, zahrada, dům, chata, pozemek apod.) a hmotný movitý (např. počítač, nábytek, auto, obrazy, mobil apod.).
- **Nehmotný majetek** – licence, patentované vynálezy či autorská práva. (27)

Závazky domácnosti

Závazky domácnosti je možné chápat jako součást zdrojů, ze kterých byl hrazen majetek domácnosti. Z pohledu účetnictví se jedná o pasiva cizí. Závazky domácností je pak možné členit dle doby splatnosti na:

- **Dlouhodobé** – závazky, jejichž doba splatnosti je delší než 5 let. Spadají sem dlouhodobé bankovní úvěry (např. hypotéky).
- **Krátkodobé** – závazky, jejichž doba splatnosti je do jednoho roku. Spadají sem krátkodobé bankovní úvěry, finanční výpomoci, krátkodobé půjčky od rodiny či závazky plynoucí z obchodních vztahů apod.
- **Střednědobé** – závazky, jejichž doba splatnosti je delší než jeden rok. Řadí se sem závazky z pronájmu nebo střednědobé bankovní úvěry. (85)

3.2.7 Ochrana spotřebitele

Jednou z podmínek kvalitně fungujícího tržního hospodářství je ochrana spotřebitele. Je rozvíjena dvojím směrem. Na jedné straně ji zabezpečuje stát, jehož povinností je vypracovat koncepci ochrany spotřebitele na daném území a dále zajišťování zákonů které působí v její prospěch. Na druhé straně stojí dobrovolná sdružení, která byla vytvořena za účelem ochrany spotřebitelů s cílem tyto své spotřebitele informovat a prosazovat jejich zájmy. (86)

V České republice je Koncepce spotřebitelské politiky spravována ministerstvem obchodu a průmyslu. Strategie spotřebitelské politiky (dále jen Strategie) pro roky 2021 až 2030 obsahuje například tyto kapitoly: (86) (87)

- Ochrana spotřebitelů na trzích (trh s energiemi, digitální trh, finanční trh apod.).
- Ochrana a uplatňování práv spotřebitelů, včetně práv soukromoprávních i veřejnoprávních.
- Komunikace se spotřebiteli.
- Vzdělání spotřebitelů.
- Fungování spotřebitelských organizací a další. (87)

Strategie se ve své politice primárně zaměřuje na oblast ochrany veřejného zdraví, ochrany potravin či ochrany práv spotřebitelů. Zaměřuje se však také ochraňování širších spotřebitelských zájmů, které se týkají:

- poctivých obchodních praktik,
- srovnávacích a klamavých reklam,
- nepřiměřených smluvních podmínek,
- cenových ukazatelů a etiket,
- podomních a distančních prodejů. (88)

Zákon o ochraně spotřebitele

Tento zákon má za úkol zpracovat předpisy Evropské unie, současně také navazuje na přímo uplatnitelné předpisy Evropské unie a reguluje podmínky podnikání, které jsou důležité pro ochranu spotřebitele, úkoly veřejné správy z oblasti ochrany a oprávnění spotřebitelů, jejich sdružení či jiných právnických osob, které byly založeny za účelem ochrany spotřebitele.

Zákon o ochraně spotřebitele se zabývá právními oblastmi jako jsou poctivost prodeje, informační označování a povinnosti, zákaz nekalých praktik nebo mimosoudní řešení sporů. (105)

Dozor nad tímto zákonem vykonává Česká obchodní inspekce (ČOI), která kontroluje právnické a fyzické osoby, jež dodávají, prodávají či nabízejí na trhu výrobky a služby či provozují jinou činnost dle zákona o ČOI nebo dle zvláštního právního předpisu. Pokud dojde k porušení těchto zákonů, tak Česká obchodní inspekce ve správním řízení udává sankce, které jsou zpravidla v peněžité podobě, přičemž nejvyšší uložená částka může být až ve výši 50 milionů korun českých. Tato částka se týká závažných porušení, ty méně závažné jsou trestány pokutou ve výši do 10 000 Kč. (90)

V tomto zákoně je také zakotven systém o takzvaném mimosoudním řešení spotřebitelských sporů. Tato metoda řešení sporů je založena na tom, že do ní nejsou zapojeny soudy. Spotřebitel, kterým je fyzická osoba, jež nejedná v rámci podnikatelské činnosti či jako osoba samostatně výdělečně činná, má právo na mimosoudní vyřešení sporu, který plyne ze smlouvy kupní nebo ze smlouvy o poskytnutí služby. Výjimku z těchto smluv tvoří smlouvy, jež byly uzavřeny v oblasti služeb zdravotních. (106)

V České republice zajišťuje mimosoudní řešení spotřebitelských vztahů Česká obchodní inspekce (ČOI). Nicméně spotřebitelé, jež řeší spory s podnikateli z Evropské

Unie, Norska, Islandu či Velké Británie, se mohou také dále obrátit na Evropské spotřebitelské centrum České republiky. (107) (106)

Mimosoudní řešení spotřebitelských sporů v EU

Pokud narazí spotřebitel na problém se službou či výrobkem, který zakoupil, je možné vyřešit tento spor mimosoudní cestou některým z takzvaných alternativních postupů řešení sporu. Tímto typem sporů se zabývají nestranné mimosoudní subjekty, kterými jsou například ombudsmani, rozhodci nebo mediátoři. Ti mají za úkol dotčenému spotřebiteli a obchodníkovi pomoci najít společné řešení jejich sporu. V některých případech mohou řešení i rozhodnout. Tyto spory bývají zpravidla vyřešeny do 90 dnů. Na tyto subjekty se může obrátit kdokoliv, jemuž vznikne smluvní spor s obchodníkem, jež je usazený v Evropské unii a nezáleží na tom, v jaké sféře daný obchodník působí. (108)

Pokud však spotřebiteli vznikne spor s obchodníkem, jež sídlí v jiné zemi Evropské unie, ohledně služby nebo zboží, které bylo zakoupeno přes internet, může se obrátit na platformu pro řešení on-line sporů. Využití této platformy je zcela zdarma. Rozhodne-li se spotřebitel, že využije tuto platformu, musí se nejdříve se zasaženým obchodníkem dohodnout na orgánu pro alternativní řešení sporů, jež bude řešit jejich spor. Každý z těchto subjektů si stanovuje své vlastní postupy a pravidla, eventuálně v některých případech i poplatky. (108) (109)

Záruka na zboží

Záruku za jakost je možné charakterizovat jako garanci od prodávajícího za to, že si věc, jež si od něj kupující zakoupí, zachová po určitou dobu své obvyklé vlastnosti a použitelnost. V prvních šesti měsících ode dne převzetí není o zákonné odpovědnosti pochyb. Zákon v tomto případě pracuje s domněnkou, že zboží bylo již vadné při převzetí a prodávající musí dokazovat opak. Nicméně pokud se od převzetí vyskytne vada i během prvních 24 měsíců, může kupující reklamaci uplatnit a prodávající je povinen mu ji vyřídit. Kupující má právo na to, aby byla vada opravou odstraněna, aby bylo dodáno nové zboží či jeho součást, případně na slevu či odstoupení od smlouvy. (111)

Vrácení zboží a odstoupení od smlouvy

Vrátit zboží bez udání důvodů je možné například, že kupující nakoupil zboží distančně (přes e-mail, telefon, internet apod.). Pokud však zákazník zakoupil zboží v kamenné

prodejně, tak vrácení zboží bez udání důvodů možné není. Ze zákona může odstoupit od smlouvy (tedy vrátit zboží bez udání důvodů) pouze ta osoba, jež sama zboží zakoupila.

Pokud se kupující rozhodne od smlouvy odstoupit, musí to v první řadě jasně oznámit prodávajícímu, a to přesněji do 14 dnů ode dne, kdy zboží převezme. Následujících 14 dní má zákazník na odeslání zboží. Prodávající je povinen vrátit kupujícímu všechny peníze za vrácené zboží včetně finančních prostředků, jež byly vynaloženy za dopravu k zákazníkovi.

Kupující nemůže odstoupit od smlouvy v případě, že zakoupil například zboží, jež bylo vytvořeno na míru, zboží, které se rychle kazí (typicky jídlo), časopisy, periodika, noviny apod. (112)

Reklamacce

Dle výše zmíněného zákona o ochraně spotřebitele musí prodávající poskytovat veškeré informace o podmínkách, rozsahu a způsobu uplatnění reklamacce, včetně údajů o tom, kde může spotřebitel reklamaci uplatnit. Pokud prodávající poskytuje služby či prodává výrobky mimo ohlášenou provozovnu, je jeho povinností poskytnout kupujícímu veškeré informace o tom, kde může po skončení prodeje reklamaci uplatnit.

Prodávající musí reklamaci přijmout v jakémkoliv provozovně, ve které je její přijetí s ohledem na sortiment možné, eventuálně v sídle podnikání. V této provozovně musí být vždy přítomen jeden pověřený pracovník, jež se bude reklamacemi zabývat. Tento pracovník, eventuálně prodávající, rozhodne o reklamaci buďto hned, nebo do tří pracovních dní u složitějších případů. Samotná reklamacce, která zahrnuje i odstranění vady, pak musí být vyřízena do 30 dnů ode dne, kdy byla uplatněna. Je zde však možnost, že se prodávající se spotřebitelem mohou dohodnout na lhůtě delší. (110)

3.2.8 Finanční vzdělávání

„Finanční gramotnost obyvatel je jedním ze základních předpokladů správného rozhodování spotřebitele v otázkách osobních financí a sjednávání finančních služeb. Je klíčovým nástrojem pro boj se zadlužením spotřebitelů a domácností, eliminaci jejich předlužení, snížení počtu exekucí a insolvenčních řízení a jiných negativních jevů.“ (91)

Ministerstvo financí České republiky vydává za účelem vytvoření dlouhodobého růstu finanční gramotnosti řadu strategických dokumentů, eventuálně uděluje podpory pro projekty finančního vzdělávání.

Oddělení 3603 Ministerstva financí, které nese název Retailové finanční služby a ochrana spotřebitele na finančním trhu, má za úkol pravidelně zveřejňovat aktuální dokumenty a informace, jež se týkají finančního vzdělávání včetně finanční gramotnosti na svých internetových stránkách: „Finanční gramotnost aneb Proč se finančně vzdělávat?“. Tyto internetové stránky by měly především poskytovat návody a tipy z různých finančních oblastí, dávat informace o tom, jak finance fungují a jaké s sebou nesou rizika, odkazovat na zajímavé internetové stránky zabývající se finančními projekty, kalkulačkami, hrami apod. a v neposlední řadě pomáhat hledat řešení problémů s finančními subjekty. (91)

3.2.8.1 Národní strategie finančního vzdělávání

Dne 13. ledna 2020 schválila vláda České republiky Národní strategii finančního vzdělávání 2.0 (NSFV). Tato strategie nahrazuje strategii starší z roku 2010 a současně udává směr, jakým by se v České republice mělo v následujících letech finanční vzdělávání udávat. (4)

Národní strategie finančního vzdělávání má za cíl vytvoření efektivního systému vzdělávání v oblasti financí, které povede ke zvyšování finanční gramotnosti obyvatel v České republice. Mezi hlavní prvky tohoto finančního vzdělávání spadají osoby, jež poskytují finanční vzdělávání, příjemci a vztahy mezi nimi a v neposlední řadě finanční instituty prostřednictvím kterých je finanční vzdělávání realizováno. (92)

Dva pilíře struktury finančního vzdělávání

Ke vzdělávání dospělých a žáků v oblasti financí je potřeba přistupovat odlišně a přesně z tohoto důvodu jsou rozlišovány dva pilíře finančního vzdělávání. Počáteční finanční vzdělávání je zajišťováno státem skrze předškolní, základní, středoškolské a vysokoškolské vzdělání. Do dalšího finančního vzdělávání pak spadají aktivity, jež nejsou součástí výše zmíněného počátečního vzdělání. Dělí se do stanovených cílových skupin na prioritní skupiny a ostatní cílové skupiny. Do prioritních skupin spadají žáci základních a středních škol, příjemci pomoci v hmotné nouzi, nezaměstnaní či senioři a jejich vzdělání zajišťuje hlavně stát, přesněji Ministerstvo vnitra (MV), Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT). Vzdělání ostatních skupin zajišťují především spotřebitelská a profesní sdružení, soukromý sektor či neziskové instituce. (92)

4 Vlastní práce

4.1 Ozbrojené síly České republiky

Síly, které Česká republika vytváří za účelem zajištění bezpečnosti svého státu. Ozbrojené síly České republiky jsou děleny na Vojenskou kancelář prezidenta ČR, Hradní stráž a Armádu ČR. Ozbrojené síly mají za úkol připravovat se na obranu svého státu a bránit ho proti napadení, dále plní úkoly, které plynou z mezinárodních smluvních závazků České republiky o hromadné ochraně proti napadení. Ozbrojené síly se také účastní záchranných humanitárních akcí a mírových operací. (93)

Vojenská přísaha:

„Já, voják, vědom si svých občanských a vlasteneckých povinností, slavnostně prohlašuji, že budu věrný České republice.

Budu vojákem statečným a ukázněným, budu plnit úkoly ozbrojených sil a budu dodržovat právní a vojenské předpisy.

Svědomitě se budu učit ovládat vojenskou techniku a zbraně, připravovat se k obraně České republiky a budu ji bránit proti vnějšímu napadení.

Pro obranu vlasti jsem připraven nasadit i svůj život.

Tak přísahám!“ (103)

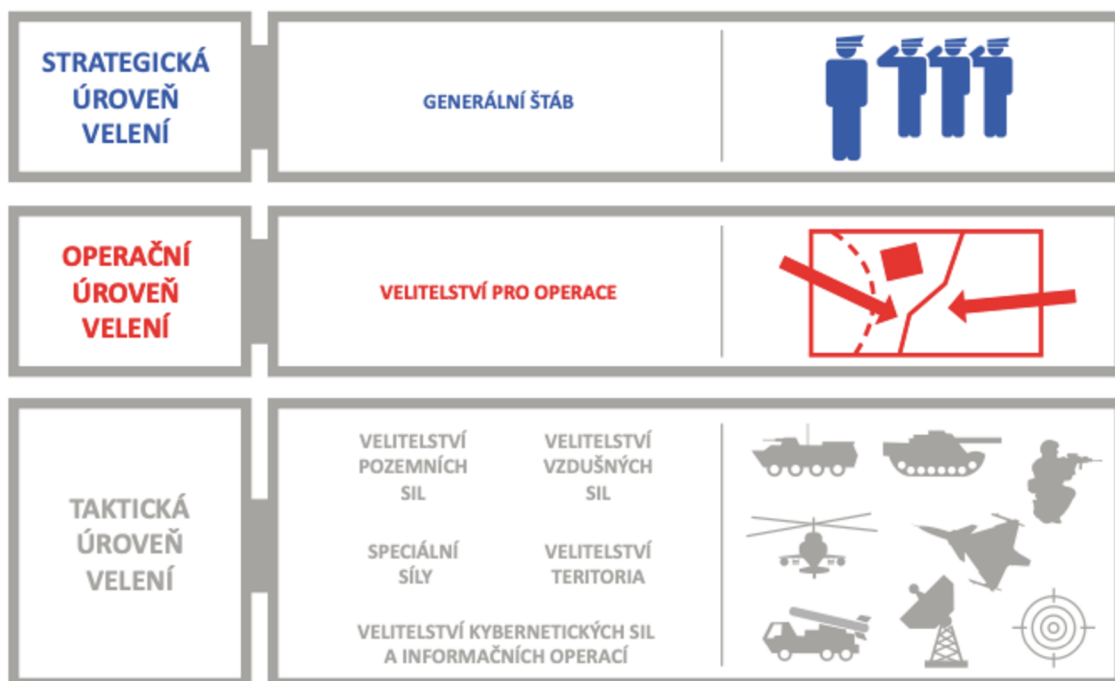
4.1.1 Armáda České republiky

Armádu je možné charakterizovat jako základ ozbrojených sil. Její struktura se dělí na vojenská zřízení, jež je možné sloučit do rozsáhlejších organizačních celků a na vojenské útvary. (104)

4.1.1.1 Řízení a velení Armády ČR

Struktura řízení a velení Armády ČR je rozdělena na úroveň strategickou, operační a taktickou. Tyto úrovně by měly umožnit pohotové reakce na proměňující se bezpečnostní prostředí. (94)

Obrázek 12 - Struktura Armády ČR

Zdroj: (94)

Strategická úroveň velení

Strategická úroveň velení je zabezpečována Generálním štábem AČR. Součástí generálního štábu je také Ředitelství speciálních sil. Speciální síly představují předem určené aktivní a záložní prvky, které jsou specificky organizované, podléhají speciálnímu výcviku a jsou současně vybavené pro speciální operace. V čele speciálních sil je Ředitelství speciálních sil (ŘeSpecS), pod něhož spadá Centrum podpory speciálních sil (CPSS) a 601. skupina Speciálních sil (601.skss). Úkolem Ředitelství speciálních sil je sladovat veškeré řízení a plánování speciálních operací, jež spadají pod působnost AČR a zabezpečit jejich řízení a velení na základě rozhodnutí Náčelníka generálního štábu (NGŠ). (94) (95) (96)

Operační úroveň velení

Operační úroveň velení je zabezpečována Velitelstvím pro operace. Jedná se o samostatné velitelství, jež je v bezprostřední podřízenosti náčelníka Generálního štábu AČR, které plně odpovídá za řízení, nasazení, plánování a zabezpečení prostředků a sil Ozbrojených sil ČR během operací. Velitelství pro operace je zodpovědné za řízení a velení, právní, ekonomickou a logistickou pomoc těchto prostředků a sil. Jeho hlavním úkolem je

řídít a koordinovat činnosti ve chvíli, kdy je AČR nasazena k řešení krizové situace, jež je v souladu se zákonem č. 219/1999 Sb.. (97)

Taktická úroveň velení

Velitelství pozemních sil Armády České republiky: Úkolem Velitelství pozemních sil Armády České republiky je zajišťování taktické úrovně řízení a velení, plánování a organizace přípravy prostředků a sil. Požadovaného efektu se docílí vhodným spojením tankových, výsadkových, mechanizovaných a lehkých motorizovaných jednotek.

Pozemní síly je možné si představit jako jádro Armády České republiky. Toto jádro je tvořeno zhruba třinácti tisíci vojenskými profesionály. Mezi hlavní úkoly pozemních sil spadá plnění mezinárodních závazků a zajištění obrany České republiky včetně přípravy prostředků a sil.

Pro pozemní síly je charakteristická vysoká flexibilita, mobilita a velká odolnost vůči nepřátelským silám. Jsou tvořeny bojovými silami, silami bojové podpory a silami bojového zabezpečení. Tyto síly jsou také vysílány do zahraničních operací především OSN, NATO či EU. (98)

Obrázek 13 - Struktura Velitelství pozemních sil

Zdroj: (99)

Velitelství vzdušných sil: Úkolem Vzdušných sil Armády České republiky je zabezpečení obranyschopnosti, celistvosti a suverenity po celém území České republiky včetně vzdušného prostoru.

Do povinností Vzdušných sil Armády České republiky tedy spadá ochrana vzdušného prostoru po celém území země. Pokud země neválčí, tak zabezpečují službu záchrany a pátrání (SAR), která je určena k hledání posádkových letounů, jež se ocitli v nouzi. V případě, že se vyskytne země ve válce, je jejich povinnost vybudovat vzdušnou nadvládu a v boji podporovat pozemní síly, zajišťovat vzdušnou přepravu vojsk včetně zásobování. Letecké jednotky bývají pravidelně umístovány do zahraničních operací. (100)

Velitelství teritoriálních sil: Velitelství teritoriálních sil (VeTerS) představuje taktický organizační útvar, který je v době klidu zbraní podřízen náčelníkovi Generálního štábu Armády české republiky. Pokud se země nachází ve válce či ve stavu ohrožení, tak podléhá Velitelství pro operace.

Do Velitelství teritoriálních sil spadají teritoriální síly a aktivní zálohy. Úkolem teritoriálních sil je zabezpečovat obranu a ochranu České republiky. Aktivní zálohy jsou

tvořeny běžnými občany, kteří se dobrovolně rozhodli, že převezmou brannou povinnost službou v aktivní záloze. (101)

Velitelství kybernetických sil: Velitelství informačních a kybernetických sil představuje strategický nástroj, který přispívá k obraně a bezpečnosti v České republice. Společně se Vzdušnými silami, Pozemními silami a Velitelstvím pro teritoria spadá do taktické úrovně. Velitelství pro operace je pro něj nadřizenou úrovní.

Velitelství informačních a kybernetických sil pracuje buď nezávisle, ve spolupráci či společně s Vojenským zpravodajstvím nebo s ostatními druhy sil. Výhodou tohoto velitelství je, že je způsobilé k tomu, aby vedlo celou řadu různých operací nacházejících se v kybernetickém prostoru. (102)

4.2 Test finanční gramotnosti

Následující kapitola této diplomové práce se zaměřuje na vyhodnocení finanční gramotnosti vojáků u mechanizovaných praporů v Armádě České republiky. Bude zde zkoumáno, jak respondenti dokážou uplatnit své teoretické znalosti v běžném životě skrze test finanční gramotnosti. Respondenti byli rozděleni do dvou skupin. První skupinu tvořili vojáci, jež působí u mechanizovaných praporů. Komparace zjištěných výsledků pak proběhla s druhou skupinou, jež byla tvořena studenty Provozně ekonomické fakulty České zemědělské univerzity v Praze. Skupina vojáků mechanizovaného praporu je tvořena 54 respondenty. Skupina studentů je tvořena 48 respondenty.

Šetření bylo provedeno za pomoci individuálně vytvořeného testu finanční gramotnosti, který byl zcela anonymní. Anonymita zaručila, že tazatel nemohl ovlivnit své respondenty. Inspirací pro tento test byla mimo jiné knižní publikace od Klínského Petra a Chromé Danuše: Finanční gramotnost – úlohy a metodika (89). Test se skládal z 10 otázek, z níž u každé byla otevřená možnost odpovědi. Všechny tyto otázky spadají do okruhů finanční gramotnosti, kterým se tato diplomová práce věnovala ve své předchozí teoretické části. Maximální počet bodů, jež mohli dotazovaní respondenti získat, bylo 10 bodů, tedy každá otázka byla ohodnocena jedním bodem. Pokud se však skládala z vícero částí a bylo po respondentovi požadováno zdůvodnění, byla hodnocena následovně:

- 1 bod, pokud respondent odpověděl správně a kompletně,
- 0,5 bodu, pokud respondent odpověděl správně, ale otázka byla zodpovězena neúplně,
- 0 bodů, pokud respondent odpověděl špatně anebo vůbec.

Dále byla stanovena následující hodnotící škála, a to především z toho důvodu, aby bylo možné jednotným způsobem valorizovat rozdíl odpovědí mezi sledovanými skupinami, tedy rozdíl mezi vojáky mechanizovaného praporu a studenty České zemědělské univerzity:

- nevýznamný rozdíl – u odpovědí s rozdílem méně než 10 procentních bodů a včetně.
- významný rozdíl - u odpovědí s rozdílem 11 až 29 procentních bodů,
- velmi významný rozdíl - u odpovědí s rozdílem více než 30 procentních bodů.

(113)

Test je možné nalézt v přílohách.

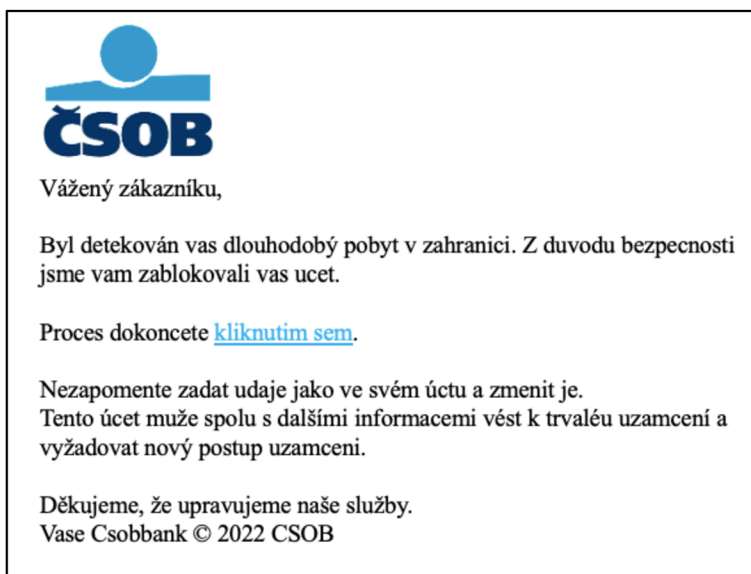
4.3 Vyhodnocení jednotlivých otázek

4.3.1 Otázka číslo 1

Otázka číslo 1 je zaměřena znalosti respondentů v oblasti informační gramotnosti.

Otázka č. 1

Účastníte se mise v zahraničí a do emailu vám přijde tato emailová zpráva (uvedena níže) ohledně zablokování vašeho účtu. **Jak na tuto zprávu zareagujete a proč?**

Odpověď:

Cílem této otázky bylo zjistit, jak by se dotazovaní chovali, pokud by jim do emailu přistála tato zpráva. Jednalo se konkrétně o phishingovou zprávu. K otázce byla také přiložena fotografie, jak tato zpráva vypadala, aby si všichni respondenti mohli udělat jasnou představu. Touto zprávou se zjišťovalo, co by měli respondenti správně udělat, pokud ji obdrží, tj. kontaktovat banku, zprávu ignorovat či úplně odstranit.

Dále se sledovalo také to, zda si respondenti uvědomí, že zpráva, kterou obdrželi, obsahuje pravopisné chyby a současně také to, že banky po svých klientech nikdy nechtějí, aby zadávali jejich citlivé informace prostřednictvím e-mailu.

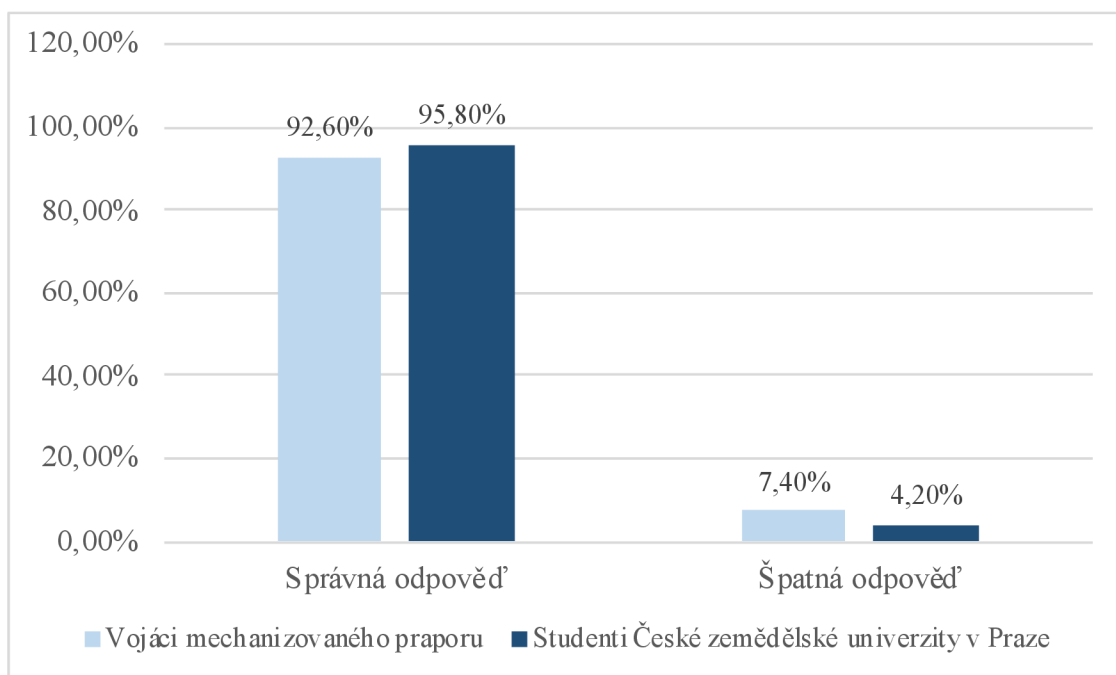
Očekávaná správná odpověď byla ta, kdy respondent nenaletěl na podvodný e-mail. Tato odpověď pak byla ohodnocena 1 bodem.

Tabulka 4 - Správné a nesprávné odpovědi na otázku číslo 1

Skupina respondentů	Správná odpověď		Špatná odpověď	
	Počet	Procentuálně (v %)	Počet	Procentuálně (v %)
Vojáci mechanizovaného praporu	50	92,6	4	7,4
Studenti České zemědělské univerzity v Praze	46	95,8	2	4,2

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 1 - Úspěšnost odpovědí na otázku číslo 1 v grafickém znázornění

Zdroj: vlastní zpracování

Na otázku číslo jedna odpovědělo správně 50 vojáků mechanizovaného praporu z celkových 54 možných. Celková úspěšnost otázky číslo 1 u této sledované skupiny byla tedy 92,6 %.

Druhá skupina respondentů, do které spadali studenti Provozně ekonomické fakulty České zemědělské univerzity odpověděla následovně: 46 studentů z celkových 48 odpověděli správně. Celková úspěšnost otázky číslo 1 u této sledované skupiny byla tedy 95,8 %.

Rozdíl v celkové úspěšnosti u výše sledovaných skupin je tedy 3,2 procentního bodu. Jedná se tedy o **nevýznamný rozdíl**.

4.3.2 Otázka číslo 2

Druhá otázka, která se v testu finanční gramotnosti vyskytla byla následující:

Otázka č. 2

Jaký je rozdíl mezi debetní a kreditní kartou?

Odpověď:

Cílem této otázky bylo zjistit, zda sledované skupiny respondentů dokáží určit rozdíl mezi těmito kartami. Očekávaná správná odpověď byla ta, kdy respondenti uvedli, že kreditní kartu je možné definovat jako úvěr, který jim daná banka poskytne. Používáním této karty uživatelé tedy čerpají půjčku, kterou musí později splatit. Oproti tomu s kartou debetní platí uživatelé pouze svými vlastními penězi. Tato odpověď pak byla ohodnocena 1 bodem. (114)

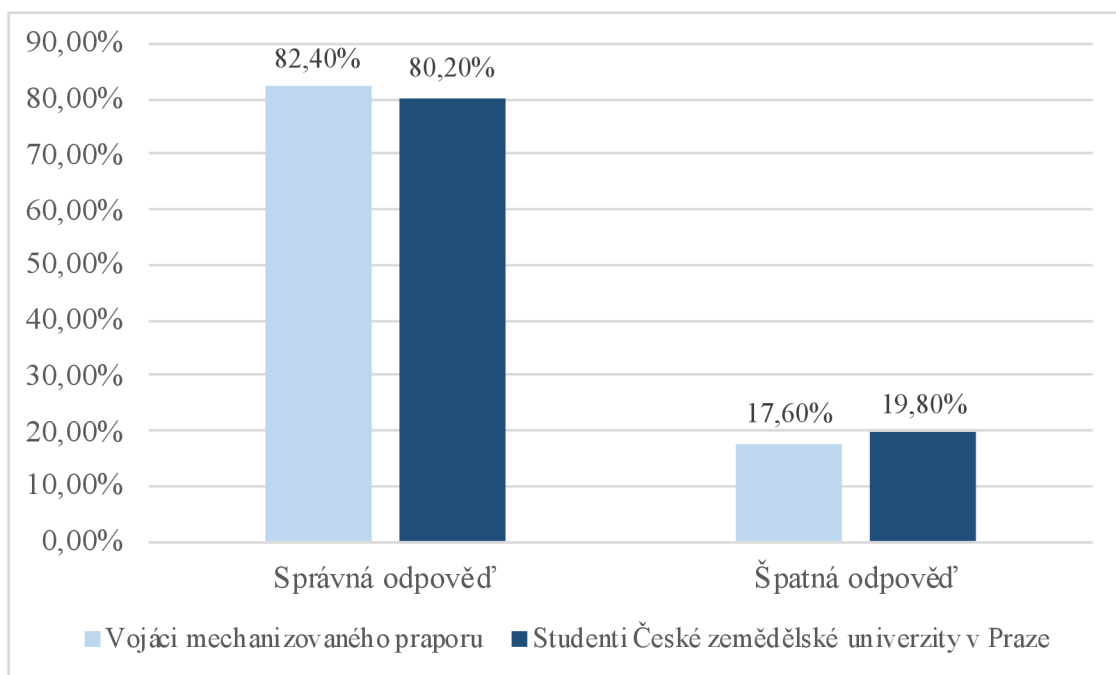
Otázka byla do testu zařazena z toho důvodu, neboť v současné době je více než pravděpodobné, že většina (ne-li všichni) z dotazovaných respondentů mají u různých bankovních společností zřízené bankovní účty, ke kterým také náleží platební karty. Očekává se tedy, že budou s rozdíly a riziky těchto karet dobře obeznámeni.

Tabulka 5 - Správné a nesprávné odpovědi na otázku číslo 2

Skupina respondentů	Správná odpověď		Špatná odpověď	
	Počet	Procentuálně (v %)	Počet	Procentuálně (v %)
Vojáci mechanizovaného praporu	44,5	82,4	9,5	17,6
Studenti České zemědělské univerzity v Praze	38,5	80,2	9,5	19,8

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 2 - Úspěšnost odpovědí na otázku číslo 2 v grafickém znázornění

Zdroj: vlastní zpracování

Jak je z tabulky a z grafu výše patrné, tak správných odpovědí na otázku číslo 2 bylo celkem 44,5. Celková úspěšnost této otázky u vojáků mechanizovaného praporu byla tedy 82,4 %. Nesprávných odpovědí pak bylo 9,5. Neúspěšně tedy odpovědělo celkem 17,6 % vojáků.

Studenti si oproti vojákům v této otázce vedli o trochu hůře. Celkem zde bylo 38,5 správných odpovědí z celkových 48. Celková úspěšnost otázky číslo 2 u skupiny studentů Provozně ekonomické fakulty České zemědělské univerzity byla tedy 80,2 %. Nesprávných odpovědí bylo 9,5, což tedy činí 19,8 %.

Rozdíl v celkové úspěšnosti u výše sledovaných skupin je tedy 2,2 procentního bodu. Jedná se tedy o **nevýznamný rozdíl**.

4.3.3 Otázka číslo 3

Třetí otázka byla zaměřena na numerickou gramotnost respondentů a zněla následovně:

Otázka č. 3

Od nebankovní společnosti FairCredit si k 25.1.2023 půjčujete v hotovosti 20 000 Kč. Úroková sazba činí 35,53 % p.a. RPSN je ve výši 254,04 %. Datum splatnosti je 40 týdnů (viz tabulka níže). Týdenní splátka činí 740 Kč.

Vaše půjčka v hotovosti	
Výše půjčky	20 000 Kč
Týdenní splátka	740 Kč
Doba splácení	40 týdnů
RPSN	254,04 %
Úrok	35,53 % p.a.

Kolik celkem přeplatíte, budete-li si půjčovat od výše zmíněné nebankovní společnosti 20 000 Kč?

Odpověď:

Cílem této otázky bylo zjistit, zda si dotazovaní dokáží poradit s matematickými nároky v různých životních situacích. V této otázce byli dotazovaní postaveni do situace, kdy žádají nebankovní společnost FairCredit o půjčku. Jejich úkolem bylo vypočítat, kolik přeplatí, budou-li si od této společnosti půjčovat 20 000 Kč a pokud výše jejich týdenní splátky činí 740 Kč, dobu splatnosti mají stanovenou na 40 týdnů, RPSN je ve výši 254,04 % a úrok 35,53 % p. a.

Očekávaná správná odpověď byla 9 600 Kč. Respondent ke správné odpovědi mohl přijít například tak, že si nejdříve vynásobil týdenní splátku s dobou splácení:

$$\text{týdenní splátka (740 Kč)} \times \text{doba splácení (40 týdnů)} = 29\,600 \text{ Kč}$$

Následně se od této vypočítané částky odečetla výše půjčky:

$$29\,600 \text{ Kč} - 20\,000 \text{ Kč} = 9\,600 \text{ Kč}$$

Tato odpověď pak byla ohodnocena 1 bodem.

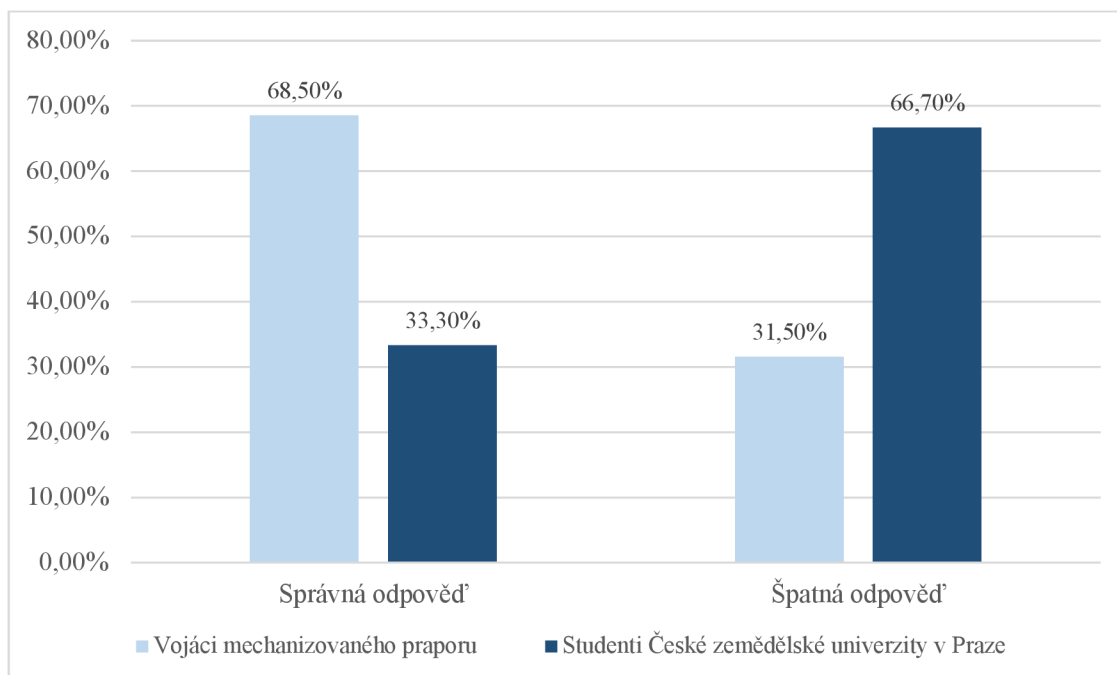
Otázka byla do testu zařazena z toho důvodu, neboť je velice pravděpodobné, že se dotazovaní dostanou v životě do situace, kdy si budou potřebovat půjčit peníze. Je tedy velice důležité, aby se orientovali v úvěrové oblasti a byli schopni si spočítat, o kolik Kč zhruba přeplatí.

Tabulka 6 - Správné a nesprávné odpovědi na otázku číslo 3

Skupina respondentů	Správná odpověď		Špatná odpověď	
	Počet	Procentuálně (v %)	Počet	Procentuálně (v %)
Vojáci mechanizovaného praporu	37	68,5	17	31,5
Studenti České zemědělské univerzity v Praze	16	33,3	32	66,7

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 3 - Úspěšnost odpovědí na otázku číslo 3 v grafickém znázornění

Zdroj: vlastní zpracování

U třetí otázky bylo zjištěno, že správně odpovědělo 37 vojáků mechanizovaného praporu z celkových 54 možných. Celková úspěšnost vojáků tedy činila 68,5 %. Nesprávně odpovědělo 17 vojáků, tedy 31,5 %.

Druhá testová skupiny, studenti České zemědělské univerzity, dosáhla 33,3 % úspěšnosti. Správně tedy dokázalo odpovědět 16 studentů z celkových 48.

Rozdíl v celkové úspěšnosti u výše sledovaných skupin byl stanoven na 35,2 procentního bodu. Jedná se tedy o **velmi významný rozdíl**.

4.3.4 Otázka číslo 4

Čtvrtá otázka se zabývá právní gramotností, konkrétně se tedy provozem vozidel na pozemních komunikacích.

Otázka č. 4

Řídíte vozidlo, které je bez technické kontroly. **Co se stane, pokud s tímto vozidlem způsobíte dopravní nehodu?**

Odpověď:

Cílem otázky číslo 4 bylo určit, zda si jsou dotazovaní vědomi všech rizik, která jsou spojená s provozem vozidla, jež je bez technické kontroly. Očekávaná správná odpověď byla, že pokud dotazovaný s takovýmto vozidlem způsobí autonehodu, tak mu hrozí, nejen pokuta od Policie České republiky, ale také odmítnutí plnění pojistné události ze strany banky, u které má dotazovaný sjednanou pojistku. Tato správná odpověď byla ohodnocena 1 bodem.

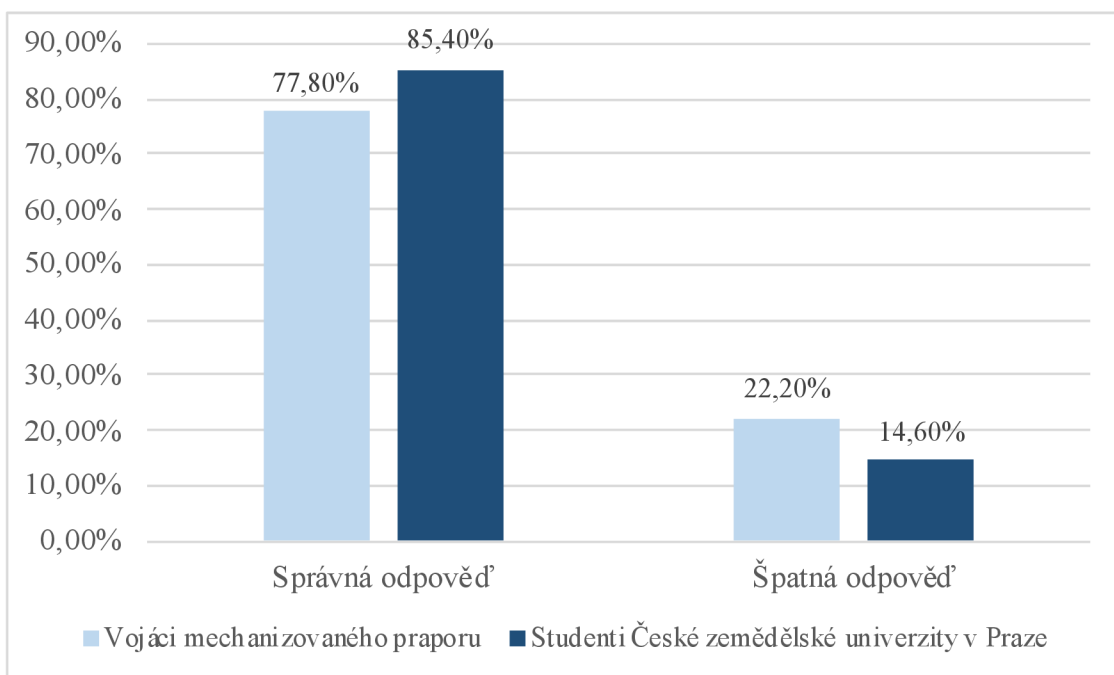
Otázka číslo 4 byla do testu zařazena z důvodu, neboť se očekává, že velká většina dotazovaných je držitelem řidičského průkazu, případně si tento průkaz plánuje v budoucnu opatřit. Dotazovaní by si tedy měli být vědomi společenské odpovědnosti, která je s držetím řidičského průkazu spojena. Je důležité, aby si byli vědomi také veškerých rizikových situací, které mohou nastat s provozem vozidla a jaké právní důsledky jim z tohoto jednání mohou hrozit.

Tabulka 7 - Správné a nesprávné odpovědi na otázku číslo 4

Skupina respondentů	Správná odpověď		Špatná odpověď	
	Počet	Procentuálně (v %)	Počet	Procentuálně (v %)
Vojáci mechanizovaného praporu	42	77,8	12	22,2
Studenti České zemědělské univerzity v Praze	41	85,4	7	14,6

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 4 - Úspěšnost odpovědí na otázku číslo 4 v grafickém znázornění

Zdroj: vlastní zpracování

Jak je z tabulky a grafu výše patrné, tak na čtvrtou otázku odpovědělo správně 42 vojáků, celková úspěšnost tedy činila 77,8 %. Nesprávně pak odpovědělo 12 vojáků, tedy 22,2 %.

Ze skupiny studentů České zemědělské univerzity odpovědělo správně 41 respondentů, celková úspěšnost tedy činila 85,4 %. Nesprávnou odpověď zvolilo pouze 7 studentů, tedy 14,6 %.

Rozdíl v celkové úspěšnosti u výše sledovaných skupin byl stanoven na 7,6 procentního bodu. Jedná se tedy o **nevýznamný rozdíl**.

4.3.5 Otázka číslo 5

Otázka číslo 5 je zaměřená na znalosti a povinnosti respondentů, které plynou z uzavření pracovní smlouvy se zaměstnavatelem.

Otázka č. 5

Zaměstnavatel s vámi ukončil pracovní poměr výpovědí. Výpověď (písemnost do vlastních rukou) vám však poštou nedorazila, protože adresa bydliště, na které v současné době bydlíte, je jiná než ta, kterou máte uvedenou v pracovní smlouvě, kterou jste se zaměstnavatelem uzavřeli. Změnu trvalého bydliště jste zaměstnavateli řádně neohlásili.

Bude takováto výpověď platná, přestože si ji na poště nevyzvednete? Pokud ano, tak proč?

Odpověď:

Cílem otázky bylo zjistit, zda jsou si dotazované skupiny vědomi toho, že musí zaměstnavateli vždy řádně ohlásit změnu bydliště. Dále byly zkoumány znalosti dotazovaných v oblasti doručování pracovních písemností. Očekávaná správná odpověď byla, že výpověď bude platná, a to hned ze dvou důvodů. Prvním důvodem je, že zaměstnanec porušil svou povinnost a změnu bydliště zaměstnavateli řádně neohlásil. Druhým důvodem je, že 15 kalendářních dní je v současné době standardní lhůtou, po kterou může být písemnost na poště uložena. Poté nastává fikce doručení, tedy písemnost se považuje za doručenu, a to bez ohledu na to, zda je zaměstnanec seznámen s jejím obsahem. Tato odpověď byla opět ohodnocena 1 bodem. (115)

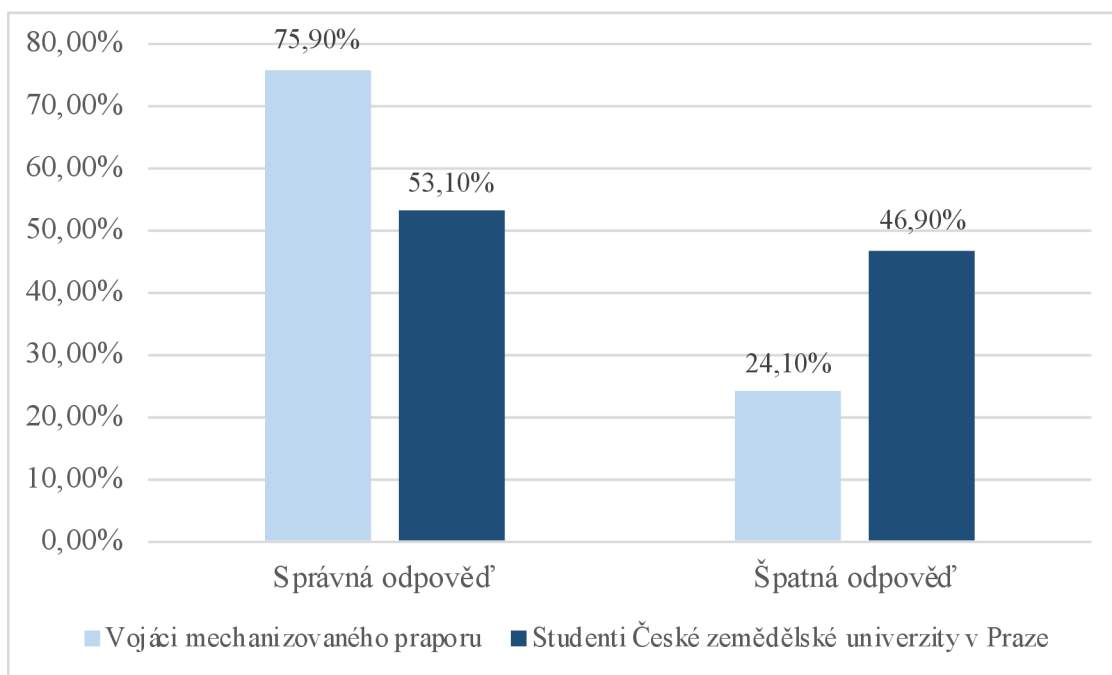
Otázka byla do testu zařazena z toho důvodu, že obě skupiny již mají, anebo v případě skupiny studentů v budoucnu budou mít uzavřený pracovní poměr. Do finanční gramotnosti tedy spadají i znalosti pracovního práva. Je třeba, aby si dotazovaní byli vědomi všech životních situací, a to včetně těch rizikových, které mohou v souvislosti s pracovním právem nastat.

Tabulka 8 - Správné a nesprávné odpovědi na otázku číslo 5

Skupina respondentů	Správná odpověď		Špatná odpověď	
	Počet	Procentuálně (v %)	Počet	Procentuálně (v %)
Vojáci mechanizovaného praporu	41	75,9	13	24,1
Studenti České zemědělské univerzity v Praze	25,5	53,1	22,5	46,9

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 5 - Úspěšnost odpovědí na otázku číslo 5 v grafickém znázornění

Zdroj: vlastní zpracování

Na dotazovanou otázku odpovědělo správně 41 vojáků. Jejich celková úspěšnost tedy činila 75,9 %. Nesprávně odpovědělo pouze 13 vojáků (24,1 %).

Druhá dotazovaná skupina, tedy skupina studentů, odpověděla následovně: správných odpovědí bylo celkem 25,5, celková úspěšnost zodpovězení této otázky byla tedy 53,1 %. Nesprávných odpovědí bylo celkem 22,5, tedy 46,9 %.

Rozdíl v celkové úspěšnosti u výše sledovaných skupin byl stanoven na 22,8 procentního bodu. Jedná se tedy o **významný rozdíl**.

4.3.6 Otázka číslo 6

Šestá otázka se zaměřovala na to, zda jsou si dotazované skupiny vědomi toho, jaká rizika jim mohou vzniknout, pokud podepíší blankosměnku na obrázku níže.

Otázka č. 6

Od přítele Pavla Nováka jste si půjčili 12 000 Kč. Pavel Novák vám dal podepsat tuto blankosměnku (viz obrázek níže) z důvodu, že byste přestali splácet své závazky. **Jaká rizika pro vás mohou vzniknout, pokud podepíšete tuto směnku?**

Směnka vlastní

V ...*Lounech*..... dne *24. listopadu 2022*

Za tuto směnku zaplatím dne ...*24. ledna 2023*... na řad ...*Pavel Novák, U Zastávky 20, Brloh*
(údaj splatnosti, měsíc slovy) (jméno a adresa)

částku ...*12000*..... korun českých
(částka číslem i slovy)

Splatnost v ...*Brlohu*... u ...*U Zastávky 20*
(místo placení) (domicil)

Výstavce ...*Václav Bárta, Na Aleji 89, Louny*
(jméno/název a adresa)
.....*Bárta*.....
(podpis)

Odpověď:

Cílem této otázky bylo zjistit, zda by si dotazované skupiny všimli zásadní chyby na blankosměnce či by ji zkrátka podepsali.

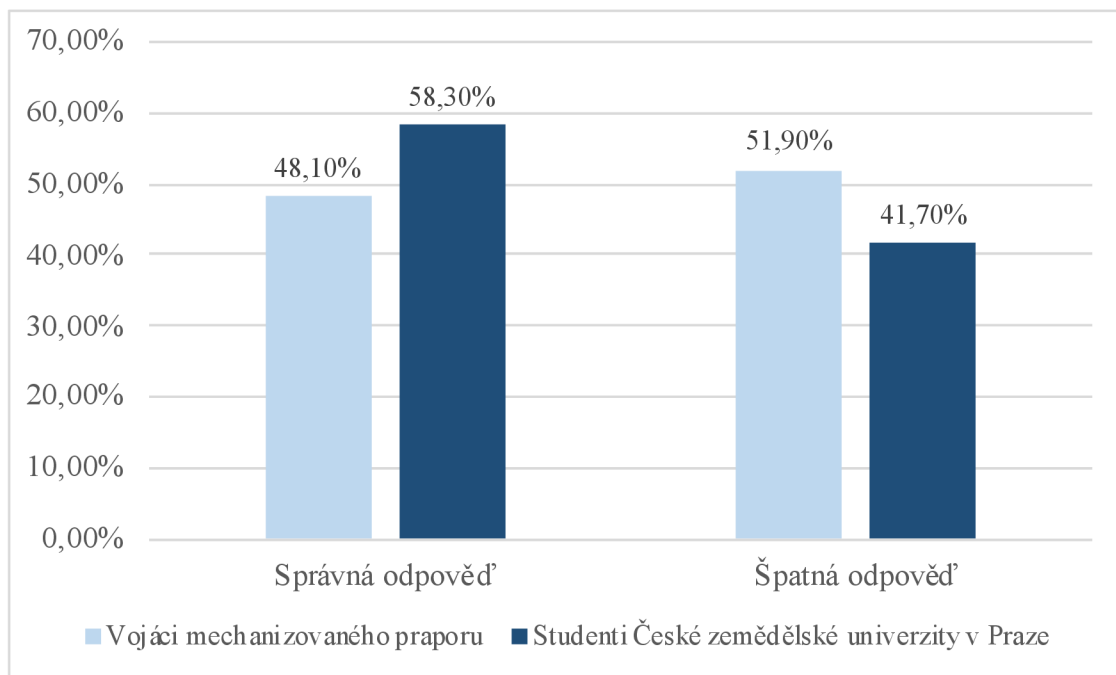
Otázka byla do tohoto testu zařazena z důvodu, že obě dotazované skupiny se mohou v životě dostat do situace, kdy si budou potřebovat od známého půjčit peníze a využijí k tomu blankosměnku. Je velice pravděpodobné, že ti kteří se s blankosměnkou ještě nesetkali, si nejsou vědomi rizik, která jim hrozí v případě, že tuto směnku podepíší. Mohou narazit na nepoctivého držitele, který využije jejich neznalosti. Očekávaná správná odpověď na otázku v testu tedy byla ta, že částka na blankosměnce je napsána pouze číslem a chybí dopsání slovy. V tomto případě hrozí tomu, na jehož řád je směnka vystavena, že držitel doplní obsah blankosměnky. V případě správné odpovědi byl dotazovanému udělen 1 bod.

Tabulka 9 - Správné a nesprávné odpovědi na otázku číslo 6

Skupina respondentů	Správná odpověď		Špatná odpověď	
	Počet	Procentuálně (v %)	Počet	Procentuálně (v %)
Vojáci mechanizovaného praporu	26	48,1	28	51,9
Studenti České zemědělské univerzity v Praze	28	58,3	20	41,7

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 6 - Úspěšnost odpovědi na otázku číslo 6 v grafickém znázornění

Zdroj: vlastní zpracování

Na šestou otázku odpovědělo správně 26 vojáků a celková úspěšnost správně zodpovězených otázek tedy činila 48,1 %. Nesprávnou odpověď zvolilo celkem 28 vojáků, což znamená 51,9 %.

Z druhé sledované skupiny odpovědělo správně celkem 28 studentů. Úspěšnost zodpovězení této otázky se vyšplhala na 58,3 %. Nesprávně odpovědělo 20 studentů, což představuje 41,7 %.

Rozdíl v celkové úspěšnosti mezi skupinou vojáků mechanizovaného praporu a skupinou studentů České zemědělské univerzity byl stanoven na 10,2 procentního bodu. Jedná se tedy o **nevýznamný rozdíl**.

4.3.7 Otázka číslo 7

Sedmá otázka zkoumá, jak si sledované skupiny dokážou poradit s výňatkem ze zákona o vojácích z povolání. Otázka předpokládá, že si respondenti budou schopni spočítat výši výsluhového příspěvku po 17 letech ve službě.

Otázka č. 7

Zákon 221/1999 o vojácích z povolání, udává v osmé hlavě, § 132, druhého odstavce následující:

Výsluhový příspěvek

§ 132

(1) Voják, jehož služební poměr zanikl podle § 18 písm. a), h) a i) nebo podle § 19 odst. 1 písm. a), b), c), e), g), až l), n), a o), má nárok na výsluhový příspěvek, jestliže jeho služební poměr trval alespoň po dobu 15 let.

(2) Základní výše výsluhového příspěvku činí za 15 let služby 5 % průměrného měsíčního hrubého služebního platu. Tato výše se zvyšuje za šestnáctý a každý další ukončený rok služby o 6,2 %, za dvacátý první a každý další ukončený rok služby o 2,5 % a za dvacátý sedmý a každý další ukončený rok služby o 1 % průměrného měsíčního hrubého služebního platu.

Jaká bude výše výsluhového příspěvku po 17 letech služby, pokud průměrný měsíční hrubý plat činí 30 000 Kč?

Odpověď:

Cílem této otázky bylo zjistit, jak si dotazované skupiny poradí s touto matematickou úlohou, která plyne ze zákona o vojácích z povolání, a zda by si v případě potřeby dokázali vypočítat v jaké výši bude jejich výsluhový příspěvek. Tyto schopnosti spadají do numerické gramotnosti, která je nedílnou součástí finanční gramotnosti.

Otázka byla do testu zařazena z důvodu, že s podobnými početními operacemi se během průběhu života může setkat každý z respondentů. Očekávaná správná odpověď byla 5 220 Kč. Nejdříve museli dotazovaní sečíst procenta za odpracované roky, což za prvních 15 ukončených let služby činilo 5 % a za další dva ukončené roky $2 \times 6,2 \%$:

$$0,05 + 0,062 + 0,062 = 0,174$$

Následně se výsledek 0,174 musel vynásobit s průměrným hrubým platem, který v tomto případě činil 30 000 Kč:

$$30\,000 \times 0,174 = 5\,220$$

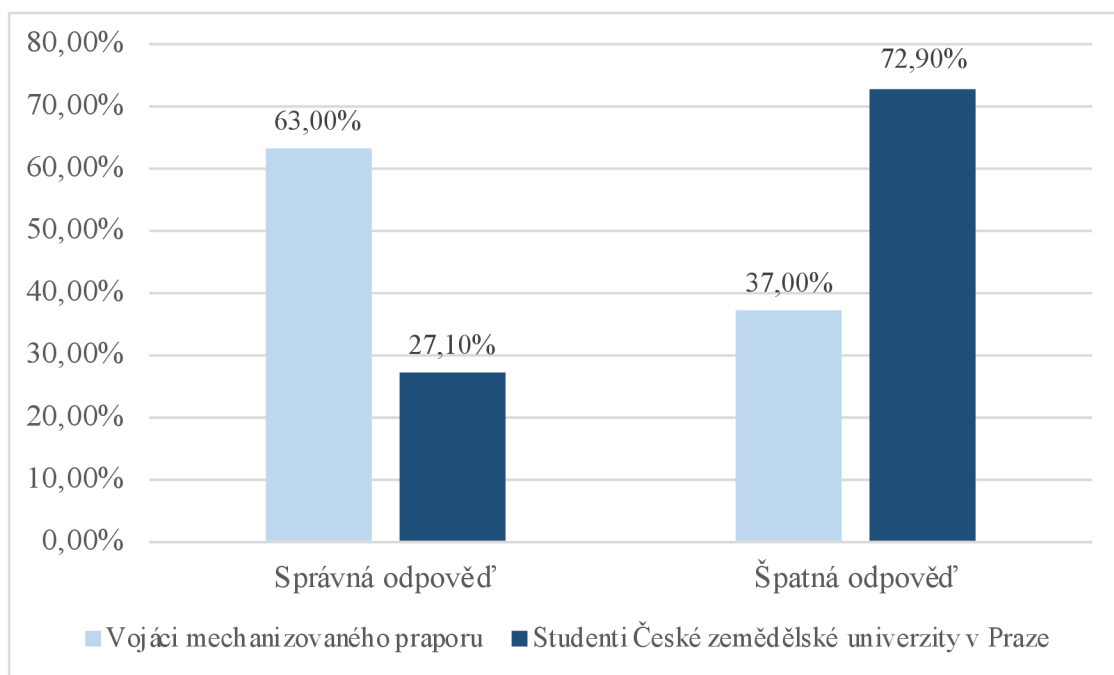
Správná odpověď byla ohodnocena 1 bodem.

Tabulka 10 - Správné a nesprávné odpovědi na otázku číslo 7

Skupina respondentů	Správná odpověď		Špatná odpověď	
	Počet	Procentuálně (v %)	Počet	Procentuálně (v %)
Vojáci mechanizovaného praporu	34	63	20	37
Studenti České zemědělské univerzity v Praze	13	27,1	35	72,9

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 7 - Úspěšnost odpovědi na otázku číslo 7 v grafickém znázornění

Zdroj: vlastní zpracování

Celkem 34 vojáků odpovědělo na otázku číslo 7 správně. Nesprávnou odpověď pak zvolilo 20 vojáků. Celková úspěšnost zodpovězení této otázky pak činila 63 %, neúspěšnost se tedy vyšplhala na 37 %.

Co se týče studentů České zemědělské univerzity, tak správnou otázku zvolilo pouze 13 studentů, tedy 27,1 %. Je tedy patrné, že většina studentů zvolila odpověď špatnou případně neodpověděli vůbec, konkrétně se jednalo o 35 studentů. Neúspěšnost tedy činila 72,9 %.

Rozdíl v celkové úspěšnosti mezi skupinou vojáků mechanizovaného praporu a skupinou studentů České zemědělské univerzity byl v případě otázky číslo 7 stanoven na 35,9 procentního bodu. Jedná se tedy o **velmi významný rozdíl**.

4.3.8 Otázka číslo 8

Osmá otázka se soustředí na to, jak jsou si jednotlivé sledované skupiny schopny poradit s výňatkem z níže uvedeného notářského zápisu.

Otázka č. 8

Rozhodnete se Františku Pražákovi zapůjčit 14 600 000 Kč. Půjčku si pojistíte notářským zápisem (viz níže). **Jaké riziko podstupujete, pokud s tímto notářským zápisem budete souhlasit?**

Předmět plnění:-----

1. Plnění je peněžité. -----
2. Jedná se o **zaplacení dlužné částky – Nového závazku** ve výši **14.600.000,- Kč** (slovy: čtrnáct milionů šest set tisíc korun českých) v následujících splátkách: -----
  - 1) **do 10.9.2023** (slovy: desátého září roku dva tisíce dvacet tři) částky ve výši **3.500.000,- Kč** (slovy: tři miliony pět set tisíc korun českých) **a částky odpovídající smluvnímu úroku.** -----
  - 2) **do 10.3.2024** (slovy: desátého března roku dva tisíce dvacet čtyři) částky ve výši **3.500.000,- Kč** (slovy: tři miliony pět set tisíc korun českých) **a částky odpovídající smluvnímu úroku.** -----
  - 3) **do 10.9.2024** (slovy: desátého září roku dva tisíce dvacet čtyři) částky ve výši **3.500.000,- Kč** (slovy: tři miliony pět set tisíc korun českých) **a částky odpovídající smluvnímu úroku.** -----
  - 4) **do 10.3.2025** (slovy: desátého března roku dva tisíce dvacet pět) částky ve výši **3.500.000,- Kč** (slovy: tři miliony pět set tisíc korun českých) **a částky odpovídající smluvnímu úroku.** -----

Odpověď:

Cílem osmé otázky bylo zjistit, jak by dotazovaní reagovali v případě, že by jim byla předložen tento notářský zápis. Očekávaná správná odpověď je, že s tímto notářským zápisem nebudou souhlasit. Jedná se totiž o neplatný závazek. Splátky částek nedávají dohromady 14 600 000 Kč, ale pouze 14 000 000 Kč. Pokud by s tímto notářským zápisem dotazovaný souhlasil je zde velké riziko toho, že smlouva bude neplatná, tudíž by v horším případě přišel o 14 600 000 Kč, v lepším případě by dotazovaný přišel „jen“ o 600 000 Kč. Správná odpověď na tuto otázku byla ohodnocena 1 bodem.

Osmá otázka byla do testu zařazena z toho důvodu, aby se prověřilo, jak jsou dotazovaní všímaví ohledně uzavírání smluv. Pokud by totiž takovouto smlouvu, byť i s menší částkou, uzavřeli, mohlo by to pro ně mít fatální následky. Pokud by František Pražák napadl notářský zápis, hrozilo by, že dotazovaný přijde o všechny peníze, které mu

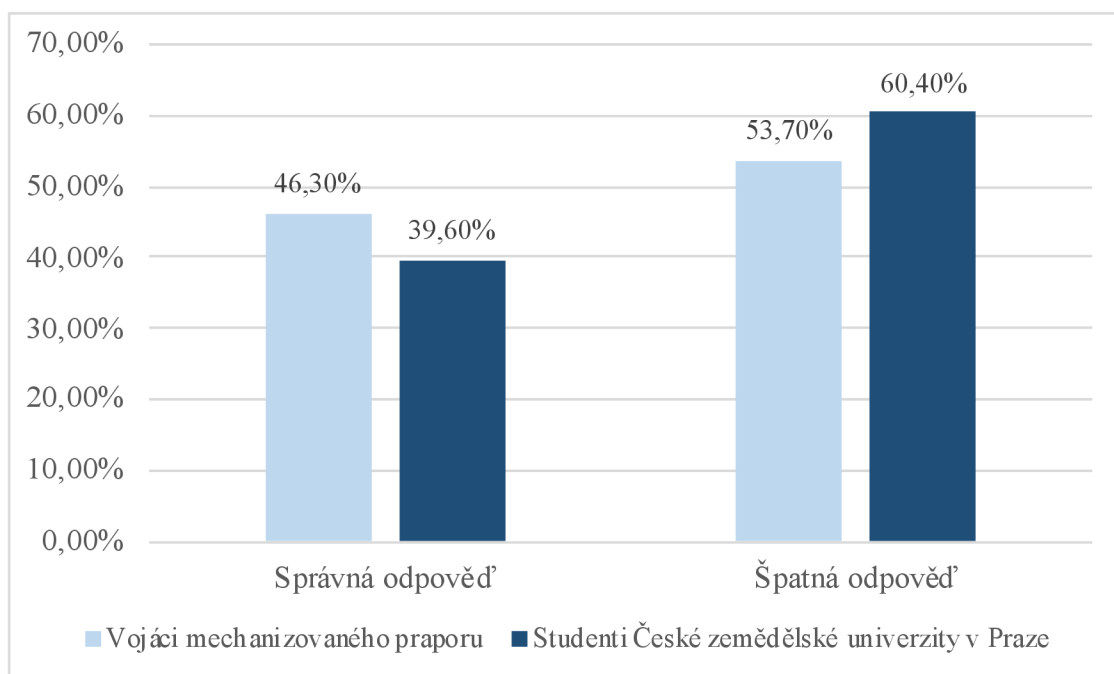
půjčil. Tím pádem by se sám mohl dostat do finančních potíží, které by mohli vést v nejkrajnějším případě i k exekuci.

Tabulka 11 - Správné a nesprávné odpovědi na otázku číslo 8

Skupina respondentů	Správná odpověď		Špatná odpověď	
	Počet	Procentuálně (v %)	Počet	Procentuálně (v %)
Vojáci mechanizovaného praporu	25	46,3	29	53,7
Studenti České zemědělské univerzity v Praze	19	39,6	29	60,4

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 8 - Úspěšnost odpovědi na otázku číslo 8 v grafickém znázornění

Zdroj: vlastní zpracování

Na otázku číslo 8 odpovědělo správně celkem 25 vojáků z 54 možných. Špatnou odpověď tedy zvolilo 29 vojáků. Celková úspěšnost tedy činila 46,3 % a byla nižší než celková neúspěšnost, která se vyšplhala na 53,7 %.

U skupiny studentů odpovědělo správně pouze 19 respondentů, je tedy patrné, že stejně jako u první sledované skupiny, většina dotazovaných odpověděla špatně. Špatných odpovědí bylo celkem 29. Celková úspěšnost byla ve výši 39,6 %, oproti tomu celková neúspěšnost byla o dost vyšší, činila totiž 60,4 %.

Rozdíl v celkové úspěšnosti u výše sledovaných skupin byl stanoven na 6,7 procentního bodu. Jedná se tedy o **nevýznamný rozdíl**.

4.3.9 Otázka číslo 9

Devátá otázka je cílena na znalosti respondentů, které se týkají pronájmu bytu.

Otázka č. 9

Pronajímáte si byt od Petra Smělého. Nájem platíte tak, jak je dohodnuto ve smlouvě každý 10. den v měsíci v hotovosti. 8.1.2023 jste zjistili, že pan Petr Smělý je v insolvenční.

Komu uhradíte další platbu za nájemné?

Odpověď:

Cílem této otázky bylo zjistit, zda jsou si dotazované skupiny vědomi toho, komu mají zaplatit další nájemné v případě, že se pronajímatel ocitne v insolvenční. Očekávaná správná odpověď byla, že další nájemné uhradí insolvenčnímu správci a byla ohodnocena 1 bodem.

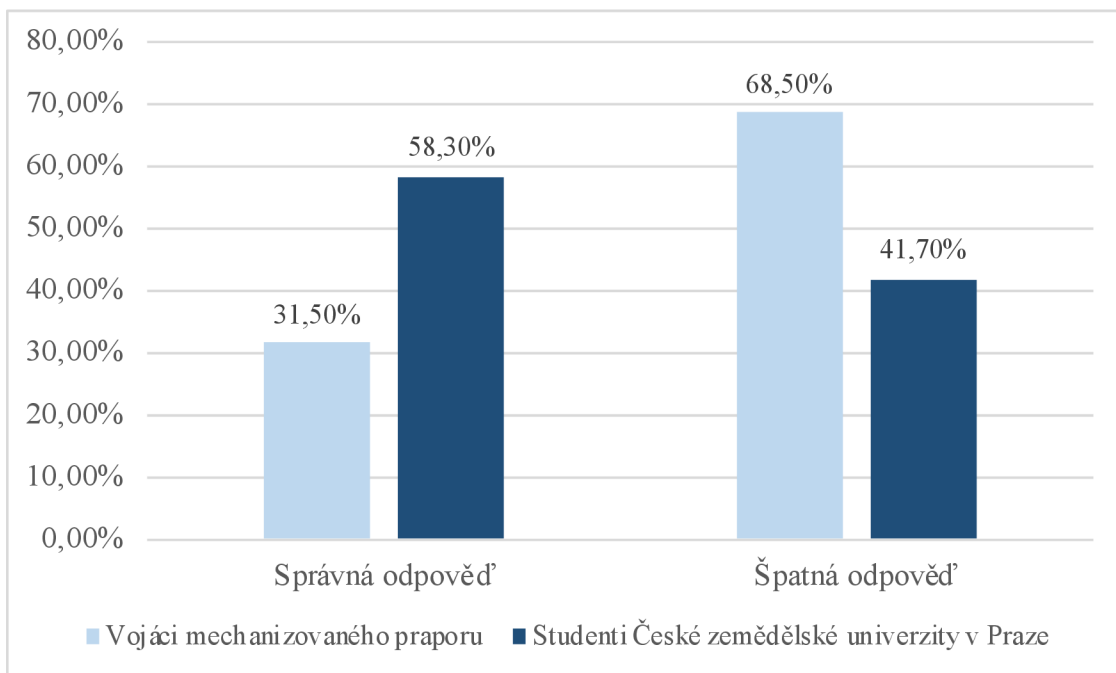
Tato otázka byla do testu zařazena z důvodu, že využívá část respondentů nájemní bydlení, a tak se kdokoliv z dotazovaných může dostat do podobné situace. Je třeba, aby ti kteří si pronajímají byt byli dostatečně seznámeni s tím, jaká rizika s sebou nese případná uvalená insolvence na pronajímatele, a pokud takovou skutečnost zjistí, tak jak by se měli správně zachovat.

Tabulka 12 - Správné a nesprávné odpovědi na otázku číslo 9

Skupina respondentů	Správná odpověď		Špatná odpověď	
	Počet	Procentuálně (v %)	Počet	Procentuálně (v %)
Vojáci mechanizovaného praporu	17	31,5	37	68,5
Studenti České zemědělské univerzity v Praze	28	58,3	20	41,7

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 9 - Úspěšnost odpovědí na otázku číslo 9 v grafickém znázornění

Zdroj: vlastní zpracování

Jak je z tabulky a grafu výše patrné, tak na devátou otázku odpovědělo správně 17 vojáků, celková úspěšnost tedy činila 31,5 %. Nesprávně pak odpovědělo 37 vojáků, tedy 68,5 %.

Ze skupiny studentů České zemědělské univerzity odpovědělo správně 28 respondentů, celková úspěšnost tedy činila 58,3 %. Nesprávnou odpověď zvolilo 20 studentů, tedy 41,7 %.

Rozdíl v celkové úspěšnosti u výše sledovaných skupin byl stanoven na 26,8 procentního bodu. Jedná se tedy o **významný rozdíl**.

4.3.10 Otázka číslo 10

Poslední otázka, která byla do testu zařazena se zaměřovala na cenovou a rozpočtovou gramotnost dotazovaných.

Otázka č. 10

Máte možnost koupě bytové jednotky převzetím hypotéky se zbývajícím doplatkem jistiny ve výši 3 300 000 Kč, úrokem 985 293 Kč při úrokové sazbě 2,1 % a splátkou 13 735 Kč. Úrok je fixován ještě na 9 měsíců. Pobíráte mzdu/plat ve výši 40 000 Kč čistého. Vaše minimální životní výdaje bez splátky hypotečního úvěru činí 25 000 Kč. Níže jsou možné měsíční splátky při různých úrokových mírách při poskytnutí hypotečního úvěru na maximální dobu splácení, při zohlednění Vašich úspor vynaložených na nákup nemovitosti.

Zakoupíte tuto bytovou jednotku a proč?

Úroková sazba %	Měsíční splátka při
2	12 197 Kč
3	13 913 Kč
4	15 755 Kč
5	17 715 Kč
6	19 785 Kč
7	21 955 Kč
8	24 214 Kč

Odpověď:

Cílem bylo zjistit, zda si dotazované skupiny zakoupí bytovou jednotku, i přestože nemají jistotu, jaká jim bude v dalších letech stanovena úroková míra, od které se pak dále odvíjí i měsíční splátky. Očekávaná správná odpověď byla, že si tuto bytovou jednotku nezakoupí, protože by jim zkrátka nestačil rozpočet.

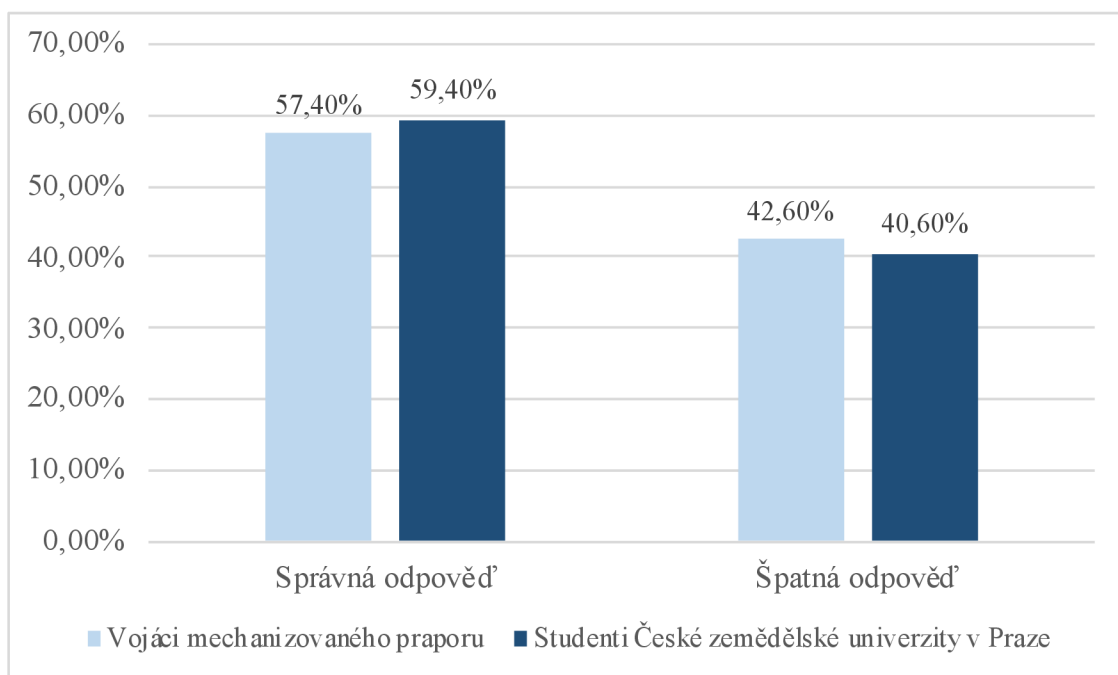
Jedenáctá otázka byla do testu finanční gramotnosti zařazena, protože je potřeba, aby dotazovaní byli schopni vést rodinný, případně osobní rozpočet, a na základě něho vykonávat další rozhodnutí.

Tabulka 13 - Správné a nesprávné odpovědi na otázku číslo 10

Skupina respondentů	Správná odpověď		Špatná odpověď	
	Počet	Procentuálně (v %)	Počet	Procentuálně (v %)
Vojáci mechanizovaného praporu	31	57,4	23	42,6
Studenti České zemědělské univerzity v Praze	28,5	59,4	19,5	40,6

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 10 - Úspěšnost odpovědí na otázku číslo 10 v grafickém znázornění

Zdroj: vlastní zpracování

Na dotazovanou otázku odpovědělo správně 31 vojáků. Jejich celková úspěšnost tedy činila 57,4 %. Nesprávně odpovědělo pouze 23 vojáků (42,6 %).

Druhá dotazovaná skupina, tedy skupina studentů, odpověděla následovně: správných odpovědí bylo celkem 28,5, celková úspěšnost zodpovězení této otázky byla tedy 59,4 %. Nesprávných odpovědí bylo celkem 19,5, tedy 40,6 %.

Rozdíl v celkové úspěšnosti u výše sledovaných skupin byl stanoven na 2 procentní body. Jedná se tedy o **nevýznamný rozdíl**.

4.4 Výsledky testu – vojáci mechanizovaného praporu

V testu finanční gramotnosti bylo položeno 10 otázek, z níž každá otázka byla ohodnocena 1 bodem. Celkem tedy bylo možné z testu získat 10 bodů.

Tabulka 14 - Vyhodnocení testu finanční gramotnosti vojáků mechanizovaného praporu

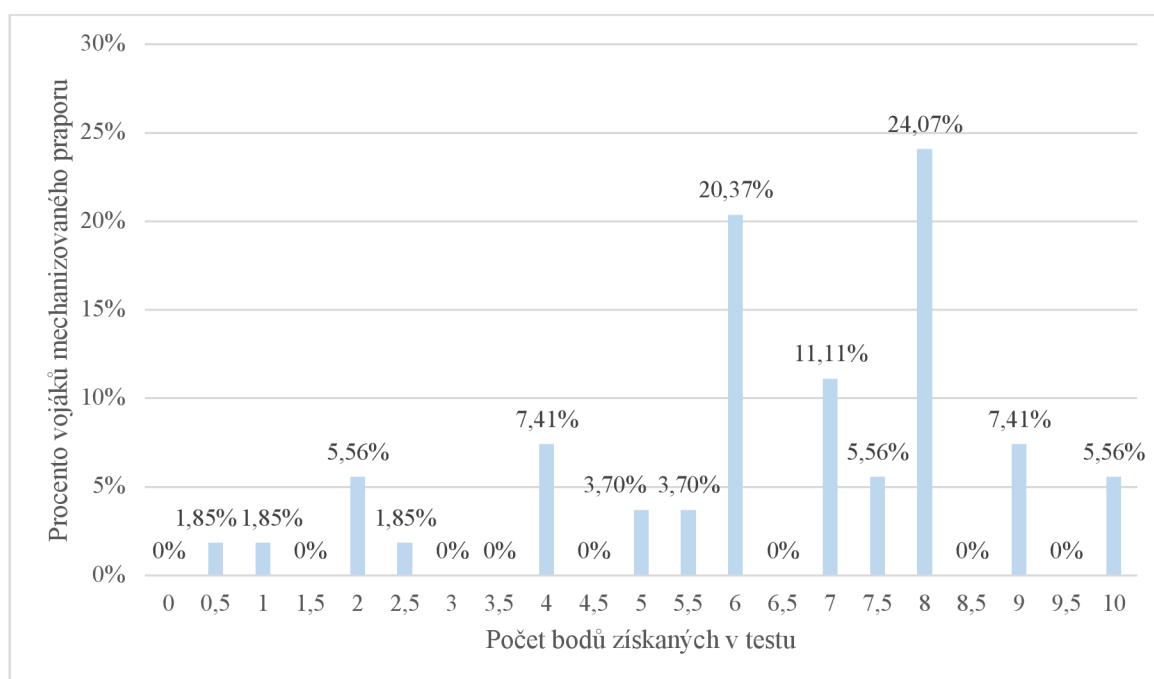
Počet bodů získaných v testu	0	0,5	1	1,5	2	2,5	3	3,5	4	4,5	5	5,5	6	6,5	7	7,5	8	8,5	9	9,5	10
Počet vojáků, kteří získali výše uvedený počet bodů	0	1	1	0	3	1	0	0	4	0	2	2	11	0	6	3	13	0	4	0	3
Procentuálně vyjádřené zastoupení respondentů	0%	1,9%	1,9%	0%	5,6%	1,9%	0%	0%	7,4%	0%	3,7%	3,7%	20,4%	0%	11,1%	5,6%	24,1%	0%	7,4%	0%	5,6%
Počet dotazovaných respondentů celkem	54																				

Zdroj: vlastní zpracování

Testu finanční gramotnosti se celkem zúčastnilo 54 vojáků mechanizovaného praporu. V tabulce výše je zobrazeno, kolik procent dotazovaných vojáků bylo schopno získat uvedený počet bodů. Maximální počet bodů se podařil získat 5,6 % dotazovaných. Bodový stupeň 0 bodu nebyl zaznamenán. 0,5 bodu a 1 bod získalo 1,9 % vojáků. Bodového stupně 1,5 bodu nedosáhl nikdo z dotazovaných (0 %). 5,6 % vojáků dosáhlo v testu 2 bodů. Pouze jeden respondent, tedy 1,9 %, dosáhl bodového stupně 2,5 bodu. Žádný z dotazovaných, tedy 0 %, nedosáhl bodového stupně 3 a 3,5 bodu. 4 bodů dosáhlo 7,4 % vojáků. Bodový stupeň 4,5 bodu nebyl zaznamenán. 5 bodů a 5,5 bodů získalo 3,7 %. Největší procento vojáků, tedy 24,1 %, dokázalo získat 8 bodů. Druhé největší procento dotazovaných, tedy 20,4 %, získalo celkem 6 bodů. Žádný z dotazovaných nedosáhl bodového stupně 6,5 bodu. 11,1 % vojáků dokázalo z testu získat 7 bodů. 7,5 bodu získalo 5,6 %. Bodový stupeň 8,5 bodu nebyl zaznamenán. 9 bodů dosáhlo 7,4 % dotazovaných a 9,5 bodu nezískal žádný z dotazovaných.

Graf 11 - Vyhodnocení testu finanční gramotnosti vojáků mechanizovaného praporu v grafickém znázornění

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 15 - Úspěšnost odpovědí vojáků mechanizovaného praporu

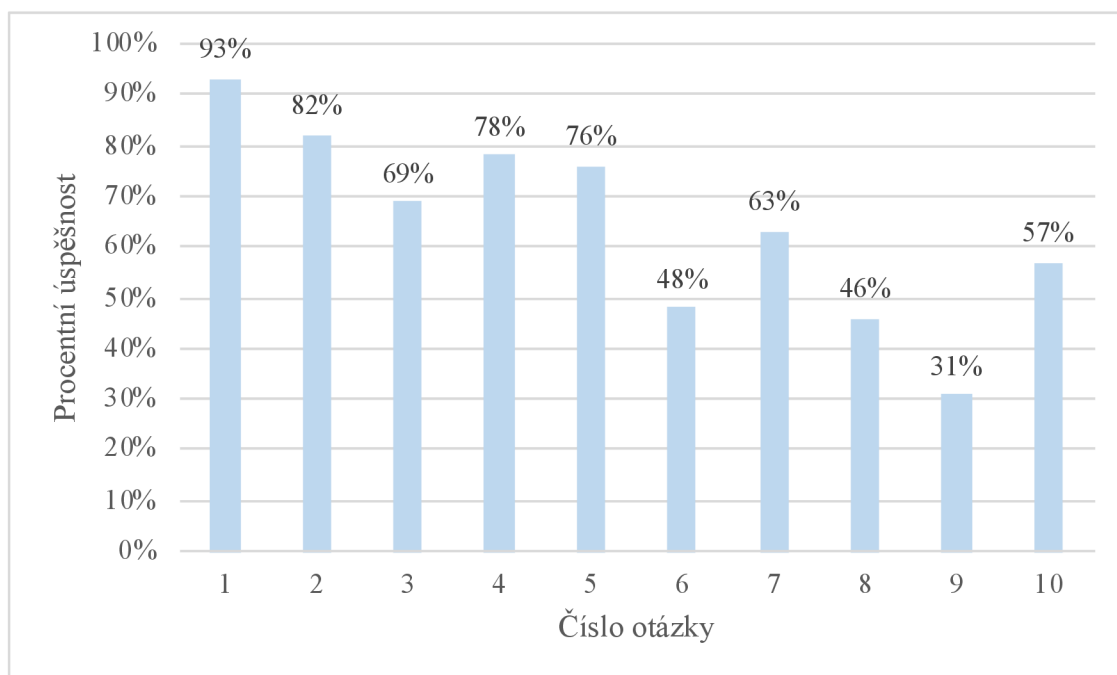
Otázka č.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Celkem	Průměr
Počet získaných bodů	50	44,5	37	42	41	26	34	25	17	31	347,5	X
Úspěšnost u jednotlivých odpovědí	93%	82%	69%	78%	76%	48%	63%	46%	31%	57%	X	64%

Zdroj: vlastní zpracování

Ve výše uvedené tabulce je možné nalézt vyhodnocení jednotlivých otázek včetně jejich procentuální úspěšnosti. Úspěšnost u jednotlivých odpovědí byla vypočítána následovně: úspěšnost = počet získaných bodů z testu finanční gramotnosti/počet vojáků mechanizovaného praporu. Na první otázku, která se týkala znalosti respondentů v oblasti informační gramotnosti odpověděla správně většina vojáků, tedy 93 %. Na druhou otázku, která zjišťovala, zda respondenti umějí vysvětlit, jaký je rozdíl mezi debetní a kreditní kartou, odpovědělo správně 82 % dotazovaných. Třetí otázka byla zaměřena na numerickou gramotnost. Správně na ní odpovědělo 69 % vojáků. Otázka číslo 4 se zabývala právní gramotností, konkrétně tedy provozem vozidel na pozemních komunikacích. Na tuto otázku

odpovědělo správně 78 %. 76% úspěšnost pak měla otázka číslo 5, která byla zaměřená na znalosti a povinnosti respondentů, které plynou z uzavření pracovní smlouvy se zaměstnavatelem. Šestá otázka se týkala blankosměnky, konkrétně toho, zda jsou si dotazované skupiny vědomi toho, jaká rizika jim mohou vzniknout, pokud ji podepíší. Pouze 48 % vojáků bylo úspěšných při zodpovězení této otázky. Praktická sedmá otázka zkoumala, zda si budou vojáci umět poradit s výňatkem ze zákona o vojácích z povolání. Správně jich odpovědělo 63%. Osmá otázka se soustředila na to, jak jsou si jednotlivé sledované skupiny schopny poradit s výňatkem tentokrát z notářského zápisu. Úspěšnost této otázky činila 46 %. Nesprávně zvolené odpovědi nejčastěji padaly u otázky číslo 9. Na otázku, komu uhradí dotazovaní další platbu za nájemné úspěšně odpovědělo pouze 31 % vojáků. Desátá otázka byla zaměřena na cenovou gramotnost. Úspěšně na ni odpovědělo 57 % dotazovaných. Vojáci dohromady z testu získali 347,5 bodu a průměrná úspěšnost byla 64 %.

Graf 12 - Úspěšnost odpovědi vojáků mechanizovaného praporu v grafickém znázornění

Zdroj: vlastní zpracování

4.5 Výsledky testu – studenti České zemědělské univerzity

Tato kapitola zobrazuje, jak úspěšní byli studenti České zemědělské univerzity při vyplňování testu finanční gramotnosti. Testu se zúčastnilo celkem 48 studentů. Stejně jako u vojáků mechanizovaného praporu test obsahoval 10 otázek, z níž každá otázka byla ohodnocena 1 bodem. Celkem tedy bylo možné z testu získat 10 bodů.

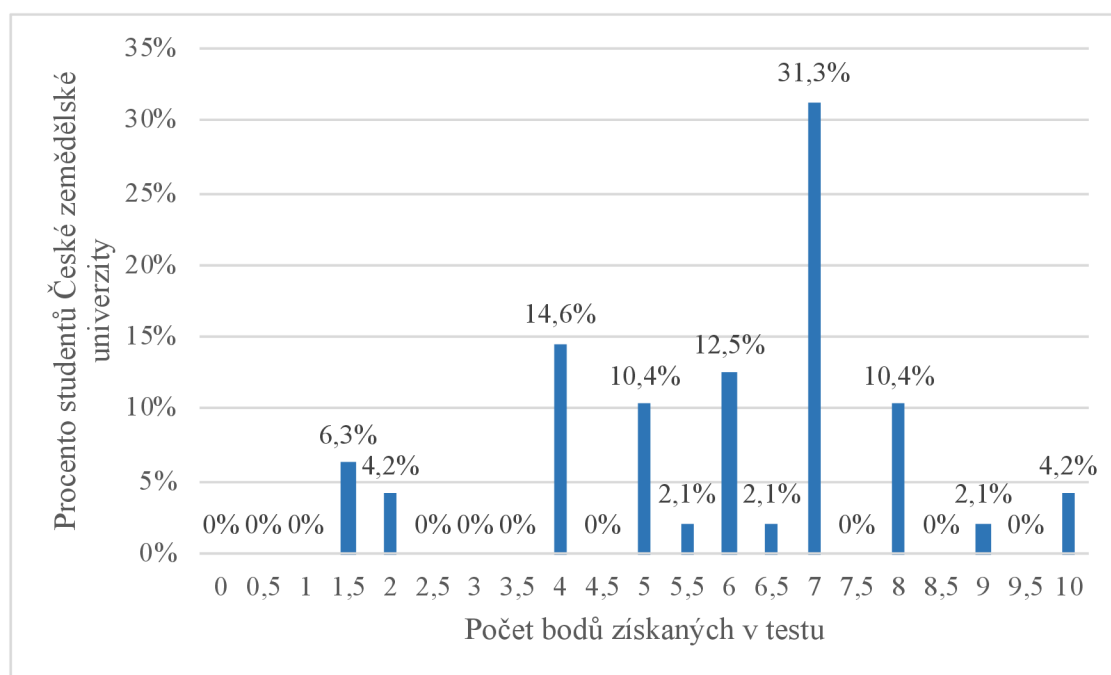
Tabulka 16 - Vyhodnocení testu finanční gramotnosti studentů České zemědělské univerzity

Počet bodů získaných v testu	0	0,5	1	1,5	2	2,5	3	3,5	4	4,5	5	5,5	6	6,5	7	7,5	8	8,5	9	9,5	10
Počet studentů, kteří získali výše uvedený počet bodů	0	0	0	3	2	0	0	0	7	0	5	1	6	1	15	0	5	0	1	0	2
Procentuálně vyjádřené zastoupení respondentů	0%	0%	0%	6,3%	4,2%	0%	0%	0%	14,6%	0%	10,4%	2,1%	12,5%	2,1%	31,3%	0%	10,4%	0%	2,1%	0%	4,2%
Počet dotazovaných respondentů celkem	48																				

Zdroj: vlastní zpracování

Testu finanční gramotnosti se dohromady zúčastnilo 48 studentů České zemědělské univerzity. Tabulka číslo 15 zobrazuje, kolik bodů byli jednotliví respondenti schopni z testu získat. Maximálního počtu bodů, tedy 10 bodů dosáhli pouze dva studenti, tj, 4,2 %. Bodové stupně 0 bodů, 0,5 bodu, 1 bod, nebyly zaznamenány. Nejnižší počet bodů, kterého studenti dosáhli bylo 1,5 bodu, což získalo 6,3 % dotazovaných. 2 body se podařilo dosáhnout 4,2 % respondentů. Nikdo ze studentů neobsadil v testu bodové hranice 2,5 bodu, 3 body a 3,5 bodu. 14,6 % dotazovaných získalo z testu 4 body. Nikdo nedosáhl 4,5 bodu. 5 bodů dokázalo obhájit 10,4 % a 5,5 bodu pouze 2,1 %. Hodnoty 6 bodů bylo dosaženo u 12,5 % dotazovaných studentů a 6,5 bodu pouze u 2,1 %. Největší procento studentů, tedy 31,3 %, dokázalo získat v testu 7 bodů. Bodová hranice 7,5 bodu spolu s hranicemi 8,5 bodu a 9,5 bodu nebyla zaznamenána. 10,4 % studentů se v testu podařilo získat 8 bodů. Jednomu studentovi, tedy 2,1 %, se v testu podařilo získat 9 bodů.

Graf 13 - Vyhodnocení testu finanční gramotnosti studentů České zemědělské univerzity v grafickém znázornění

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 17 - Úspěšnost odpovědí studentů České zemědělské univerzity

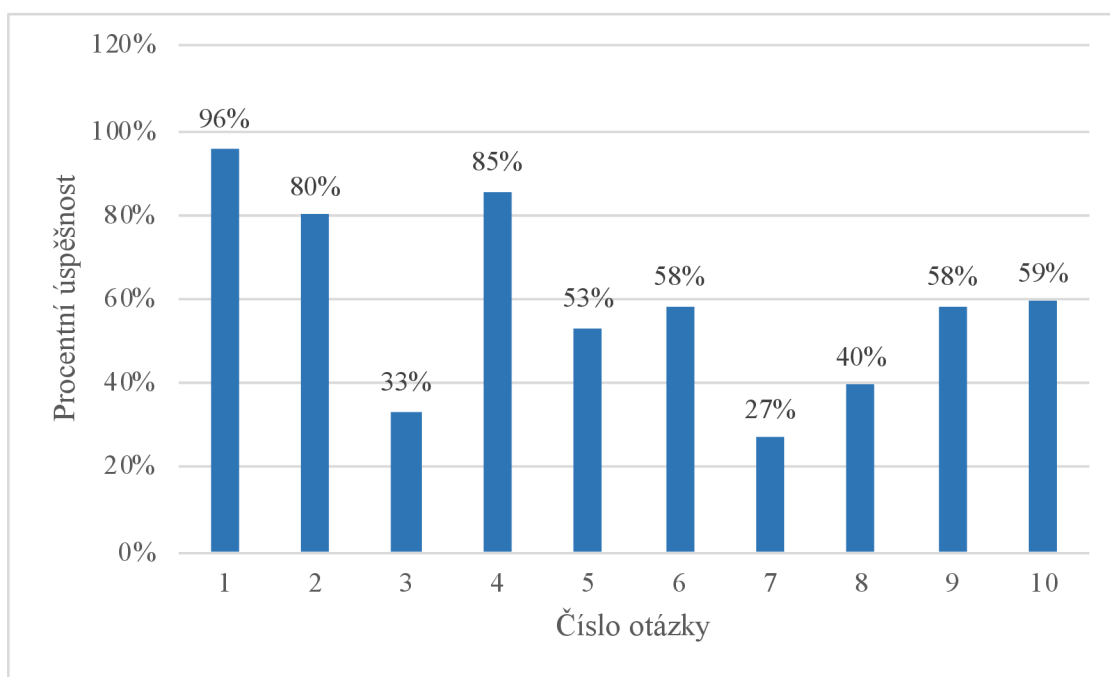
Otázka č.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Celkem	Průměr
Počet získaných bodů	46	38,5	16	41	25,5	28	13	19	28	28,5	283,5	X
Úspěšnost u jednotlivých odpovědí	96%	80%	33%	85%	53%	58%	27%	40%	58%	59%	X	59%

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka číslo 16 obsahuje vyhodnocení jednotlivých otázek z testu finanční gramotnosti u sledované skupiny studentů včetně jejich procentuální úspěšnosti. Úspěšnost byla vypočítána následovně: počet získaných bodů z testu finanční gramotnosti/počet studentů České zemědělské univerzity. První otázka týkající se bezpečného chování na internetu měla nejvyšší úspěšnost. Správně na ni odpovědělo celkem 96 % dotazovaných. Druhá otázka týkající se rozdílnosti mezi kreditní a debetní kartou měla 80 % úspěšnost. Ve třetí otázce měli respondenti napsat, kolik přeplatí, budou-li si od nebankovní společnosti půjčovat uvedenou sumu peněz. Správnou odpověď zvolilo celkem 33 % dotazovaných. Čtvrtá otázka byla zaměřena na to, zda si je sledovaná skupina vědoma toho, jakému riziku se vystavují při provozu motorových vozidel bez technické kontroly. Na tuto otázku

odpovědělo správně 85 %. Pátá otázka byla úspěšná z 53 % a šestá z 58 %. Sedmá otázka byla nejméně úspěšná. Správně na ni odpovědělo pouze 27 % studentů. Osmá otázka se týkala výňatku z notářského zápisu. 40 % respondentů zodpovědělo otázku správně. Devátá otázka měla 58 % úspěšnost a otázka desátá měla o jedno procento vyšší úspěšnost, tedy 59 %. Studenti dohromady z testu získali 283,5 bodu a průměrná úspěšnost byla 59 %.

Graf 14 - Úspěšnost odpovědí studentů České zemědělské univerzity v grafickém znázornění

Zdroj: vlastní zpracování

5 Výsledky a diskuse

5.1 Výsledky

Testu finanční gramotnosti se zúčastnily dvě sledované skupiny. První sledovaná skupina byla tvořena vojáky mechanizovaného praporu. Tento výzkumný soubor byl tvořen 54 respondenty, kteří dohromady v testu získali 347,5 bodu. Průměrná úspěšnost v testu byla stanovena na 64 %.

Do druhé sledované skupiny patřili studenti České zemědělské univerzity v Praze. Tuto skupinu tvořilo 48 respondentů. Studenti v testu dohromady získali 283,5 bodu. Průměrná úspěšnost činila 59 %.

Aby bylo možné jednotným způsobem valorizovat rozdíly v odpovědích mezi studenty České zemědělské univerzity a vojáky mechanizovaného praporu, byla určena tato hodnotící škála:

- nevýznamný rozdíl – u odpovědi s rozdílem méně než 10 procentních bodů a včetně;
- významný rozdíl – u odpovědi s rozdílem 11 až 29 procentních bodů;
- velmi významný rozdíl - u odpovědi s rozdílem více než 30 procentních bodů.

V tabulce číslo 17 je uveden celkový počet bodů spolu s průměrnou úspěšností v testu u obou sledovaných skupin respondentů. Rozdíl v úspěšnosti mezi oběma sledovanými skupinami respondentů je 5 procentních bodů. **Na základě stanovených kritérií, existuje nevýznamný rozdíl mezi sledovanou skupinou vojáků mechanizovaného praporu a sledovanou skupinou studentů České zemědělské univerzity.**

Tabulka 18 - Srovnání výsledků testu finanční gramotnosti obou sledovaných skupin

Skupina respondentů	Vojáci mechanizovaného praporu	Studenti České zemědělské univerzity
Počet zúčastněných respondentů	54	48
Celkový počet získaných bodů z testu	347,5	283,5
Průměrná úspěšnost v testu	64%	59%

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 19 - Srovnání úspěšnosti otázek obou sledovaných skupin

Otázka	Oblast FG	VMP	ČZU	PB
1. Podvodná zpráva z banky	informační	93%	96%	-3%
2. Rozdíl v kreditní a debetní kartě	peněžní	82%	80%	2%
3. Zjištění splátky úvěru	numerická	69%	33%	36%
4. Odpovědnost z občanského života	právní	78%	85%	-7%
5. Platnost výpovědi z práce	právní	76%	53%	23%
6. Rizika blankosměnky	numerická	48%	58%	-10%
7. Výpočet výše výsluhy	právní, cenová, numerická	63%	27%	36%
8. Rizika vadného notářského zápisu	právní	46%	40%	6%
9. Nájemné v insolvenční	právní	31%	58%	-27%
10. Nakládání s rodinným rozpočtem	cenová, rozpočtová	57%	59%	-2%

Zdroj: vlastní zpracování

Ve výše uvedené tabulce lze vidět výsledky úspěšnosti jednotlivých otázek mezi sledovanými skupinami respondentů z pohledu vojáků mechanizovaného praporu. Hodnotící škála byla stanovena následovně:

- nevýznamný rozdíl – u odpovědi s rozdílem méně než 10 procentních bodů a včetně;
- významný rozdíl – u odpovědi s rozdílem 11 až 29 procentních bodů;
- velmi významný rozdíl – u odpovědi s rozdílem více než 30 procentních bodů.

Červeně jsou zvýrazněné ty otázky, u nichž byl zjištěn velmi významný rozdíl mezi sledovanými skupinami. Žlutě jsou vyznačeny ty otázky, u nichž byl zjištěn významný rozdíl mezi vojáky mechanizovaného praporu a studenty České zemědělské univerzity. Fialově jsou zvýrazněné ty otázky, u nichž byl zjištěn nevýznamný rozdíl mezi sledovanými skupinami

Na základě vzájemného srovnávání výsledků testu finanční gramotnosti lze dojít k závěru, že vojáci mechanizovaného praporu si vedli lépe oproti studentům Provozně ekonomické fakulty České zemědělské univerzity v následujících otázkách:

Otázka číslo 2: Spadala do peněžní gramotnosti. V této otázce měli respondenti určit, jaký je rozdíl mezi debetní a kreditní kartou. Vojáci si v této otázce vedli lépe pravděpodobně z tohoto důvodu, že se během života setkávají s různými životními situacemi, a tak se dá očekávat, že mají s kreditními a debetními více zkušeností než studenti. Dále se také očekává, že vojáci z velké části nespravují pouze svůj osobní rozpočet, ale mají na starost již rozpočet celé rodiny, jsou daleko více motivováni k tomu, aby se o rizicích, které jsou s používáním karet spojeny, dozvěděli více.

Tabulka 20 - Srovnání úspěšnosti obou sledovaných skupin u otázky číslo 2

Otázka	Oblast FG	VMP	ČZU	PB
2. Rozdíl v kreditní a debetní kartě	peněžní	82%	80%	2%

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka číslo 3: Věnovala se numerické gramotnosti. Respondenti zde měli odpovědět na otázku, kolik korun přeplatí, berou-li si od nebankovní společnosti půjčku 20 000 Kč, týdenní splátka činí 740 Kč, doba splácení je stanovena na 40 týdnů, úrok je ve výši 35,53 % p.a. a RPSN 254,04 %. Očekává se, že vojáci si v této otázce vedli lépe z důvodu, že využívají půjček (například na pořízení nového automobilu, pořízení nemovitosti nebo případně na splacení nečekané události) daleko více než studenti vysoké školy.

Tabulka 21 - Srovnání úspěšnosti obou sledovaných skupin u otázky číslo 3

Otázka	Oblast FG	VMP	ČZU	PB
3. Zjištění splátky úvěru	numerická	69%	33%	36%

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka číslo 5: Spadala do právní gramotnosti a zabývala se situací, kdy respondentovi přijde výpověď na jinou adresu, než má uvedenou v pracovní smlouvě z důvodu, že řádně neohlásil změnu trvalého bydliště. Vojáci jsou si moc dobře vědomi toho, jaké povinnosti jim plynou z uzavření závazku s Armádou ČR. Součástí těchto povinností je také řádné ohlášení změny trvalého bydliště.

Tabulka 22 - Srovnání úspěšnosti obou sledovaných skupin u otázky číslo 5

Otázka	Oblast FG	VMP	ČZU	PB
5. Platnost výpovědi z práce	právní	76%	53%	23%

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka číslo 7: Zabývala se právní, cenovou a numerickou gramotností. U této otázky byl přiložen výňatek zákona 221/1999 o vojácích z povolání. Z tohoto výňatku měli respondenti opět vypočítat, jak vysoká bude výše výsluhového příspěvku po 17 letech služby, jestliže jejich průměrný měsíční hrubý plat bude činit 30 000 Kč. Tento zákon má velký dopad na každého vojáka, protože jsou v něm stanoveny jejich veškerá práva a povinnosti, a proto není překvapením, že vojáci v této otázce prokázali daleko větší znalost než studenti vysoké školy. Na studenty se zákon 221/1999 o vojácích z povolání nevztahuje, a proto nepotřebují umět vypočítat výši výsluhy po několika letech.

Tabulka 23 - Srovnání úspěšnosti obou sledovaných skupin u otázky číslo 7

Otázka	Oblast FG	VMP	ČZU	PB
7. Výpočet výše výsluhy	právní, cenová, numerická	63%	27%	36%

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka číslo 8: Spadala do právní gramotnosti a obsahovala výňatek z notářského zápisu a zkoumala, zda jsi jsou respondenti vědomi toho, jaké riziko podstupují, pokud budou souhlasit právě s tímto notářským zápisem. Je velice pravděpodobné, že většina studentů se na rozdíl od vojáků s notářským zápisem během svého života ještě nesetkala. Na základě životních zkušeností si vojáci mechanizovaného praporu uvědomují daleko více důležitost právních dokumentů a jsou seznámeni s riziky, která vzniknou v případě, že dokument bude mít nesprávný obsah.

Tabulka 24 - Srovnání úspěšnosti obou sledovaných skupin u otázky číslo 8

Otázka	Oblast FG	VMP	ČZU	PB
8. Rizika vadného notářského zápisu	právní	46%	40%	6%

Zdroj: vlastní zpracování

Oproti vojákům mechanizovaného praporu si studenti Provozně ekonomické fakulty České zemědělské univerzity vedli lépe v následujících otázkách:

Otázka číslo 1: Spadala do informační gramotnosti a zkoumala, jak se zachovají respondenti, pokud jim přijde podvodná zpráva na e-mail. Studenti byli v této otázce úspěšnější pravděpodobně z toho důvodu, že jejich finanční prostředky jsou během doby studia ve většině případů omezené, a proto jsou ve svém chování na internetu značně ostražitější na rozdíl od vojáků, jejichž příjem je vyšší. Velkou roli v rozeznání phishingových zpráv mohou mít také zkušenosti s působením na internetu či s fungováním e-mailů. Těchto zkušeností studenti dostatečně nabývali během celého studia, především pak v době koronavirové krize.

Tabulka 25 - Srovnání úspěšnosti obou sledovaných skupin u otázky číslo 1

Otázka	Oblast FG	VMP	ČZU	PB
1. Podvodná zpráva z banky	informační	93%	96%	-3%

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka číslo 4: Zabývala se právní gramotností a zjišťovala, zda jsou si obě sledované skupiny vědomi, jaké důsledky pro ně bude mít situace v případě, že způsobí autonehodu s vozidlem, které je bez technické kontroly. Horší výsledek vojáků v této otázce plynul především z toho, že vojáci často uváděli jako odpověď pouze fakt, že dostanou pokutu, ale opomněli uvést, že v takovéto situaci jim pojišťovna odmítne zaplatit pojistné plnění a tím pádem budou muset uhradit celkovou výši sami.

Tabulka 26 - Srovnání úspěšnosti obou sledovaných skupin u otázky číslo 4

Otázka	Oblast FG	VMP	ČZU	PB
4. Odpovědnost z občanského života	právní	78%	85%	-7%

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka číslo 6: Testovala numerickou gramotnost respondentů. Zjišťovalo se, zda si jsou obě sledované skupiny vědomi rizik, které s sebou nese směnka přiložená na obrázku, jež byla součástí úlohy. Očekává se, že lepší výsledek studentů byl zapříčiněn tím, že se studenti během studia na Provozně ekonomické fakultě České zemědělské univerzity již setkali se směnkami, tudíž jsou si vědomi toho, jaké náležitosti mají směnky mít. Na základě nabytých znalostí, kterých dosáhli během studia znají obsahové a formální náležitosti směnek. Oproti tomu druhá skupina – vojáků se směnkami v reálném životě do styku ještě vůbec přijít nemusela.

Tabulka 27 - Srovnání úspěšnosti obou sledovaných skupin u otázky číslo 6

Otázka	Oblast FG	VMP	ČZU	PB
6. Rizika blankosměnky	numerická	48%	58%	-10%

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka číslo 9: Věnovala se právní gramotnosti a testovala znalosti respondentů v oblasti pronájmu bytu. Respondenti byli postaveni do situace, kdy si pronajímají byt od Petra Smělého a zjistí, že pan Smělý je v insolvenční. Jejich úkolem bylo odpovědět na otázku, komu uhradí další platbu za nájemné. Lepší výsledek studentů byl zapříčiněn tím, že studenti využívají bydlení v pronájmu po dobu svého studia na vysoké škole daleko intenzivněji než vojáci, jejichž příjem je dostatečně vysoký na to, aby si mohli dovolit pořídit bydlení vlastní.

Tabulka 28 - Srovnání úspěšnosti obou sledovaných skupin u otázky číslo 9

Otázka	Oblast FG	VMP	ČZU	PB
9. Nájemné v insolvenční	právní	31%	58%	-27%

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka číslo 10: Testovala cenovou a rozpočtovou gramotnost dotazovaných skupin. Zjišťovalo se, zda se dotazovaní rozhodnou pro koupi bytové jednotky při různých úrokových mírách při poskytnutí hypotečního úvěru. Výsledek byl překvapující, protože se očekávalo, že vojáci řeší možnosti vzít si hypoteční úvěry častěji než studenti vysoké školy a předpokládalo se, že budou schopni si spočítat, zda na hypoteční úvěr dosáhnou při různých úrokových mírách. I přes tuto skutečnost vojáci nedokázali využít potřebných početních schopností, které jsou ke splnění této otázky potřeba. Naproti nim studenti České zemědělské univerzity tyto potřebné početní schopnosti uplatnit dokázali. Dá se předpokládat, že to je díky nabytým zkušenostem, které získali v rámci jejich oboru na Provozně ekonomické fakultě České zemědělské univerzity.

Tabulka 29 - Srovnání úspěšnosti obou sledovaných skupin u otázky číslo 9

Otázka	Oblast FG	VMP	ČZU	PB
10. Nakládání s rodinným rozpočtem	cenová, rozpočtová	57%	59%	-2%

Zdroj: vlastní zpracování

5.2 Diskuse

Odborný článek Lidské zdroje a finanční vzdělanost v Česku ve svém závěru uvádí, že v populaci České republiky existují významné rozdíly v úrovni finanční gramotnosti, a to z hlediska typu dosaženého vzdělání. Dodává také, že respondenti, kteří dosáhli ekonomického či všeobecného vzdělání, se jeví jako finančně gramotnější. (116)

Z výsledků této diplomové práce vyplývá, že mezi vojáky mechanizovaného praporu u Armády České republiky a studenty Provozně ekonomické fakulty České zemědělské univerzity existuje nevýznamný rozdíl v úrovni finanční gramotnosti. Na základě zjištění této práce tedy nelze předpokládat, že vyšší dosažené vzdělání a vzdělání ekonomického směru má vliv na úroveň finanční gramotnosti, protože průměrná úspěšnost vysokoškolsky vzdělaných studentů Provozně ekonomické fakulty České zemědělské univerzity činila 59 %, což bylo o 5 procentních bodů méně než celková úspěšnost vojáků mechanizovaného praporu, která činila 64 %.

Studie Age Differences in Consumer Financial Capability zjišťovala, zda věkové rozdíly určují finanční způsobilost respondentů. Výsledky prokázaly, že finanční schopnosti dotazovaných respondentů se zlepšují s jejich věkem. Bylo zjištěno, že mladí respondenti ve věku od 18 do 24 let dosahovali nejnižšího skóre (12 %) ve čtyřech z pěti proměnných finančních schopností. Naproti tomu skupina středního věku od 45 do 54 let dosahovala nejvyššího skóre (19,8 %). (119)

Dojde-li k porovnání výsledků studie Age Differences in Consumer Financial Capability s výsledky této diplomové práce, lze opravdu usuzovat, že finanční schopnosti respondentů se v čase zlepšují. Test finanční gramotnosti byl proveden mezi vojáky mechanizovaného praporu u Armády České republiky a mezi studenty Provozně ekonomické fakulty České zemědělské univerzity. Výsledky diplomové práce prokázaly, že vojáci mají v oblasti financí více zkušeností a znalostí než studenti. Lze usuzovat, že je to především z toho důvodu, že vojáci mají ve financích daleko více životních zkušeností než studenti.

Odborný článek Financial Literacy Level of Students Majoring in Accounting, Mercu Buana University of Yogyakarta analyzoval úroveň finanční gramotnosti studentů účetnictví na Univerzitě Mercu Buana v Yogjakartě. Tato studie se zúčastnilo 100 studentů katedry účetnictví, tedy ekonomické fakulty, Mercu Buana University of Yogyakarta. Z výsledků vyplývá, že finanční gramotnost studentů katedry účetnictví na ekonomické fakultě Mercu

Buana University of Yogyakarta lze zařadit do kategorie středně pokročilých (průměrné dosažené skóre činilo 76,18 %), to znamená, že studenti mají odpovídající znalosti a jsou zruční v oblasti řízení financí. (117) Obdobný výzkum byl prováděn na ekonomických fakultách a neekonomických fakultách v Indonésii. Tento výzkum byl vytvořen s cílem identifikovat úroveň finanční gramotnosti vysokoškolských studentů ekonomických a neekonomických fakult. Průzkumu se celkem zúčastnilo 206 studentů z Indonésie. Na základě provedeného výzkumu bylo zjištěno, že studenti ekonomie dosáhli vyššího skóre než studenti neekonomické fakulty. Průměr první skupiny činil 69,44 % a průměr druhé skupiny (neekonomické) byl 61,26 %. (118)

Pokud dojde k porovnání výsledků výše zmíněných odborných článků s výsledky, ke kterým došla tato diplomová práce, tak studenti Provozně ekonomické fakulty České zemědělské univerzity si v porovnání se zahraničními studenty vedou v úrovni finanční gramotnosti neuspokojivě. Průměrná úspěšnost v testu u studentů Provozně ekonomické fakulty České zemědělské univerzity totiž činila pouhých 59 %.

6 Závěr

Cílem diplomové práce byla komparace finanční gramotnosti vojáků mechanizovaného praporu se studenty Provozně ekonomické fakulty na České zemědělské univerzitě v Praze.

V oblasti finanční gramotnosti existuje mezi vojáky mechanizovaného praporu a studenty Provozně ekonomické fakulty České zemědělské univerzity dle stanovené škály **nevýznamný rozdíl**.

Úroveň finanční gramotnosti byla měřena za pomoci testu finanční gramotnosti, který byl vytvořen právě pro tento účel. Na základě výzkumného šetření bylo zjištěno, že úspěšnost vojáků mechanizovaného praporu v testu činila 64 % a úspěšnost studentů Provozně ekonomické fakulty České zemědělské univerzity v testu finanční gramotnosti činila 59 %. Rozdíl mezi oběma dotazovanými skupinami činí přesně 5 procentních bodů ve prospěch vojáků. Bylo tedy prokázáno, že finanční gramotnost vojáků mechanizovaného praporu je přesně o 5 procentních bodů vyšší než finanční gramotnost studentů Provozně ekonomické fakulty na České zemědělské univerzitě. V práci stanovená škála tento rozdíl charakterizuje jako nevýznamný.

První dotazovanou skupinu tvořilo celkem 54 vojáků mechanizovaného praporu. Této skupině se v testu finanční gramotnosti podařilo získat celkem 347,5 bodu. Jejich průměrná úspěšnost v testu tedy činila 64 %. Nejméně úspěšní byli vojáci při zodpovězení otázky číslo 9. Jednalo se o otázku, která se zabývala znalostmi respondentů v oblasti pronájmu bytu, jehož majitel je v insolvenci. Toto zjištění, ač na první pohled překvapivé, potvrzuje potřebu budování finanční gramotnosti praxí. Dle mých zjištění vojáci mechanizovaného praporu totiž využívají pronájem vzhledem k častým zahraničním misím daleko méně intenzivně než studenti Provozně ekonomické fakulty České zemědělské univerzity. Dle mého názoru, totiž vojáci často bydlí již ve vlastních nemovitostech. Největší úspěšnost vojáků naopak byla zaznamenána u otázky číslo 1, která byla zaměřena na internetovou gramotnost, tedy konkrétně na to, jak si budou respondenti počínat v případě, že jim do e-mailu přijde phishingová zpráva. Obdobných výsledků při zodpovězení této otázky dosáhli také studenti Provozně ekonomické fakulty České zemědělské univerzity. Vysokou úspěšnost odpovědí u otázky číslo 2 je možné přikládat velké informovanosti v oblasti bezpečnosti na internetu, na kterou upozorňují nejen soukromé subjekty jako jsou banky, ale i státní subjekty například ministerstva či pojišťovny.

Největší rozdílnost v úspěšnosti mezi oběma sledovanými skupinami ve prospěch vojáků byla zaznamenána v otázkách číslo 3, která se věnovala numerické gramotnosti, kdy měli respondenti odpovědět na otázku, kolik korun přeplatí, vezmou-li si od nebankovní společnosti půjčku 20 000 Kč a u otázky číslo 7, která se zabývala výňatkem zákona 221/1999 o vojácích z povolání. Je možné se domnívat, že významný rozdíl ve prospěch vojáků u otázky číslo 3 věnující určení splátek nebankovního úvěru, je dán intenzivnější osobní zkušeností s nebankovními úvěry, realizovanými ve výrazně větší míře vojáky než studenty. Otázka číslo 7 byla vytvořena ve své podstatě „na míru“ vojákům. Zabývala se určením výsluhy, což je objektivně praktická dovednost potřebná pro vojáky, nikoliv pro studenty. Podstatně vyšší úspěšnost vojáků v této otázce, tak potvrzuje domněnku, že finanční gramotnost je z určité míry budována praxí každého jedince. K obdobnému zjištění dochází i v studii *Age Differences in Consumer Financial Capability*, která zjistila, že finanční schopnosti respondentů se zlepšují v závislosti na plynutí času.

Naopak nejnižší rozdílnost v úspěšnosti mezi vojáky a studenty pak byla zaznamenána u otázek číslo 2 a číslo 10. Otázka číslo 2 se zabývala rozdílností mezi debetní a kreditní kartou. Výsledek této otázky byl ve prospěch vojáků mechanizovaného praporu, kteří si vedli lépe oproti studentům o pouhé 2 procentní body. Nevýznamný rozdíl mezi skupinami, který byl v této otázce zjištěn a zároveň vysoká procentní úspěšnost jsou výsledkem praktických zkušeností s využíváním karet v každodenním životě. Otázka číslo 10, pak byla zaměřená na rozpočtovou gramotnost, kdy měli respondenti určit, zdali se rozhodnou využít hypotečního úvěru při predikci úroků z úvěru. Výsledek otázky byl ve prospěch studentů Provozně ekonomické fakulty České zemědělské univerzity. Vojáci si v této otázce vedli hůře o 2 procentní body v porovnání se studenty. Nevýznamný rozdíl, který byl mezi sledovanými skupinami zjištěn je výsledkem nabytých zkušeností s omezenými rozpočty, kterých obě dotazované skupiny v průběhu života získávají.

Dílními cíli této diplomové práce byla deskripce finanční gramotnosti na základě odborné literatury. Finanční gramotnost je možné charakterizovat jako soubor vědomostí a zkušeností, které jedinec získává během života, a které jej chrání před léčkami a ztrátami v různých finančních sférách, na trhu či při nečekaných životních událostech. Jejím hlavním cílem je uskutečňování co nejefektivnějších rozhodnutí v oblasti financí včetně zlepšování finanční situace, jak celé společnosti, tak jednotlivců. Finanční gramotnost se skládá z gramotnosti rozpočtové, cenové, peněžní, informační, numerické a právní, která je doplněna o kapitolu ochrany spotřebitele. Numerickou gramotnost je možné si představit

jako schopnost díky které je jedinec schopen interpretovat matematické informace a matematické myšlenky s cílem vyrovnat se s matematicky náročnými situacemi, se kterými se během života může setkat. Informační gramotnost zahrnuje schopnost porozumění informacím včetně nakládání s těmito informacemi, jež byly získány z širokého množství zdrojů skrze počítače. Gramotnost právní je možné vymezit jako informace a znalosti, které spadají do sféry platného práva. Ochrana spotřebitele představuje jednu z podmínek pro kvalitně fungující tržní hospodářství. V České republice je za ochranu spotřebitele zodpovědné Ministerstvo obchodu a průmyslu. Do gramotnosti peněžní je možné zahrnout veškeré kompetence, které jsou potřeba pro správu hotovostních a bezhotovostních peněz, v české měně, případně v měně zahraniční. Dále zahrnuje peněžní gramotnost veškeré transakce, které jsou s penězi spojené. Cenovou gramotnost představuje pochopení všech mechanismů odehrávajících se na trhu, a to včetně inflace. Gramotnost rozpočtová obsahuje všechny kompetence důležité pro vedení osobního rozpočtu a rodinného rozpočtu. Současně také rozpočtová gramotnost zahrnuje připravenost na zvládání finančně náročných životních situacích. Tato gramotnost se dělí na dvě složky, kdy první představuje správu finančních aktiv a druhá správu závazků, které plynou z financí.

Díky deskripci finanční gramotnosti na základě odborné literatury bylo dále zjištěno, že finanční gramotnost je upravována Národní strategií finančního vzdělávání 2.0, kterou dne 13. ledna 2020 schválila vláda České republiky. Cílem této strategie je vytvořit efektivní systém vzdělávání v oblasti financí, což by mělo vést ke zvýšení finanční gramotnosti obyvatel České republiky.

7 Seznam použitých zdrojů

- (1) Ministerstvo financí ČR: *Proč se finančně vzdělávat?* [online]. [cit. 07.02.2023]. Dostupné z: <<https://financnigramotnost.mfcr.cz>>.
- (2) PROCHÁZKA, Vladimír. *Jak zbohatnout, aneb, Co chudí nevědí*. Praha: Plot, 2012. ISBN 978-80-7428-094-8.
- (3) KALÁTOVÁ, Veronika. *Finanční zralost: klíč k finanční spokojenosti*. Praha: Plot, 2021. ISBN 978-80-7428-370-3.
- (4) Ministerstvo financí ČR: *Strategické dokumenty* [online]. 24.01.2020 [cit. 11.02.2023]. Dostupné z: <<https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/pro-odborniky/strategie-dokumenty>>.
- (5) STRAKOVÁ, Jana. *Mezinárodní výzkumy výsledků vzdělávání: metodologie, přínosy, rizika a příležitosti*. V Praze: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2016. ISBN 978-80-7290-884-4.
- (6) MORRISON, Nan J. *Financial Literacy Education: Addressing Student, Business, and Government Needs*. Pennsylvania, USA: Harrisburg University of Science and Technology, 2016. 197 s. ISBN: 978-1-4987-3855-2.
- (7) Information Resources Management Association USA, *Research Anthology on Personal Finance and Improving Financial Literacy*, USA: IGI Global, 2021. ISBN: 9781799881018.
- (8) BLAŽEK, Lukáš a Pavla VRABCOVÁ. *Finanční gramotnost*. [Praha]: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2019. ISBN 978-80-87839-99-7.
- (9) ŠKVÁRA, Miroslav. *Finanční gramotnost*. Praha: M. Škvára, 2011. ISBN 978-80-904823-0-2.
- (10) MATĚJŮ, Petr, Dana HAMPLOVÁ, Petr HAMPL, Marek LOUŽEK, Simona WEIDNEROVÁ, Petra RAUDENSKÁ a Michael L. SMITH. *Moc krásy: pomáhá krása a atraktivita k životnímu úspěchu?*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017. ISBN 978-80-246-3691-7.
- (11) PRŮCHA, Jan. *Andragogický výzkum*. Praha: Grada, 2014. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5232-7.
- (12) Ministerstvo práce a sociálních věcí: *Základní informace o OECD*. [online]. 26.08.2020 [cit. 21.02.2023]. Dostupné z: <<https://www.mpsv.cz/zakladni-informace-o-oecd>>.

- (13) SKLENÁK, Vilém. *Data, informace, znalosti a Internet*. Praha: C.H. Beck, 2001. C.H. Beck pro praxi. ISBN 80-7179-409-0.
- (14) Ministerstvo vnitra České republiky: *Co je eGovernment?* [online]. [cit. 23.02.2023]. Dostupné z: <<https://www.mvcr.cz/clanek/co-je-egovernment.aspx>>.
- (15) Ministerstvo vnitra České republiky: *Co je Czech POINT* [online]. [cit. 23.02.2023]. Dostupné z: <<https://www.mvcr.cz/clanek/co-je-czech-point.aspx>>.
- (16) Ministerstvo vnitra České republiky: *Czech POINT* [online]. [cit. 23.02.2023]. Dostupné z: <<https://www.czechpoint.cz/public/urednik/ke-stazeni/>>.
- (17) Velvyslanectví České republiky ve Varšavě: *Základní registry* [online]. [cit. 05.06.2023]. Dostupné z: <https://www.mzv.cz/warsaw/cz/viza_a_konzularni_informace/konzularni_agenda/czechpoint/zakladni_registry/index.html>.
- (18) Český statistický úřad: *Registr osob* [online]. [cit. 05.06.2023]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/registr_osob>.
- (19) Digitální a informační agentura: *Registr obyvatel* [online]. [cit. 05.06.2023]. Dostupné z: <<https://www.szrcr.cz/cs/registr-obyvatel>>.
- (20) Digitální a informační agentura: *Registr práv a povinností* [online]. [cit. 05.06.2023]. Dostupné z: <<https://www.szrcr.cz/cs/registr-prav-a-povinnosti>>.
- (21) Digitální a informační agentura: *Registr územní identifikace, adres a nemovitostí* [online]. [cit. 5.06.2023]. Dostupné z: <https://www.szrcr.cz/cs/registr-uzemni-identifikace-adres-a-nemovitosti>.
- (22) Portál občana (gov.cz): *Datové schránky* [online]. [cit. 06.06.2023]. Dostupné z: <<https://portal.gov.cz/rozcestniky/datove-schranky-RZC-111>>.
- (23) LIDINSKÝ, Vít. *EGovernment bezpečně*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2462-1.
- (24) Úřad pro ochranu osobních údajů: *Ochrana osobních údajů. Základní informace* [online]. [cit. 06.06.2023]. Dostupné z: <<https://www.uoou.cz/obecne-narizeni-o-ochrane-osobnich-udaju-gdpr/ds-3938/p1=3938>>.
- (25) Národní centrum kybernetické bezpečnosti. POŽÁR Josef, NOVÁK Luděk, JIRÁSEK Petr. Praha: Česká pobočka AFCEA při Policejní akademii ČR v Praze. ISBN: 978-80-72-51-436-6.

- (26) RADOVÁ, Jarmila, Petr DVOŘÁK a Jiří MÁLEK. *Finanční matematika pro každého*. 6., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2007. Osobní a rodinné finance. ISBN 9788024722337.
- (27) NAVRÁTILOVÁ, Petra, Michal JIŘÍČEK a Jaroslav ZLÁMAL. *Finanční gramotnost*. Vyd. 2. Kralice na Hané: Computer Media, 2013. ISBN 9788074021510.
- (28) DVOŘÁK, Petr, Martin MANDEL, Zbyněk REVENDA, Petr MUSÍLEK a Jan KODERA. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. Albatros Media a.s., 2015. ISBN: 9788072613038.
- (29) POLOUČEK, Stanislav. *Peníze, banky, finanční trhy*. V Praze: C.H. Beck, 2009. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 9788074001529.
- (30) REŽŇÁKOVÁ, Mária. *Efektivní financování rozvoje podnikání*. Praha: Grada, 2012. Finance (Grada). ISBN 978-80-247-1835-4.
- (31) RADOVÁ, Jarmila, Petr DVOŘÁK a Jiří MÁLEK. *Finanční matematika pro každého*. 8., rozš. vyd. Praha: Grada, 2013. Finance (Grada). ISBN 9788024787213.
- (32) KOCIÁNOVÁ, Helena. *Finanční gramotnost v kostce, aneb, Co Vás neměl kdo naučit*. Olomouc: ANAG, 2012. ISBN 978-80-7263-767-6.
- (33) Česká národní banka: *O ČNB* [online]. [cit. 13.06.2023]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/>.
- (34) NOVESKÝ, Ivan, BALABÁN, Zdeněk, ed. *Slabikář finanční gramotnosti: učebnice základních 7 modulů finanční gramotnosti*. Praha: COFET, c2009. ISBN 978-80-254-4207-4.
- (35) DRÁBOVÁ, Renáta, Jaroslava LEVOVÁ a Tereza FILINOVÁ. *Písemná a elektronická komunikace*. Praha: Fragment, 2014. ISBN 9788025318027.
- (36) HÁSOVÁ, Jiřina. *Právní otázky podnikání v SRN*. V Praze: C.H. Beck, 2011. Beckova edice právo a hospodářství. ISBN 9788074004117.
- (37) ŠEVČÍK, Ludvík, Michal KINCL, Robert PŠENKO a Eliška WELLECHW. *Vyznejte se v novém občanském zákoníku*. Albatros Media a.s., 2014. ISBN 9788026502005.
- (38) BAŘINOVÁ, Dagmar a Iveta VOZŇÁKOVÁ. *Pohledávky: právně, daňově, účetně*. 3., rozš. vyd. Praha: Grada, 2007. Finance pro praxi. ISBN 9788024718163.

- (39) NOVOTNÝ, Petr, Monika NOVOTNÁ, Kristina KEDROŇOVÁ, Ilona ŠTROSOVÁ, Monika ŠTÝSOVÁ. *Nový občanský zákoník – Vlastnictví a věcná práva*. 2. aktualizované vydání, Grada Publishing a.s., 2017. ISBN 9788027199464.
- (40) VLACHOVÁ, Barbora. *Právo pro podnikatele*. [Praha]: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2020. ISBN 978-80-88330-05-9.
- (41) DVOŘÁKOVÁ, Zuzana a Luboš SMRČKA. *Finanční vzdělávání pro střední školy: se sbírkou řešených příkladů na CD*. V Praze: C.H. Beck, 2011. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 9788074000089.
- (42) POLOUČEK, Stanislav. *Peníze, banky, finanční trhy*. V Praze: C.H. Beck, 2009. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 9788074001529.
- (43) Česká národní banka: 50 Kč [online]. [cit. 20.06.2023]. Dostupné z: <<https://www.cnb.cz/cs/bankovky-a-mince/mince/50-kc/>>.
- (44) Česká národní banka: 20 Kč [online]. [cit. 20.06.2023]. Dostupné z: <<https://www.cnb.cz/cs/bankovky-a-mince/mince/20-kc/>>.
- (45) Česká národní banka: 10 Kč [online]. [cit. 20.06.2023]. Dostupné z: <<https://www.cnb.cz/cs/bankovky-a-mince/mince/10-kc/>>.
- (46) Česká národní banka: 5 Kč [online]. [cit. 20.06.2023]. Dostupné z: <<https://www.cnb.cz/cs/bankovky-a-mince/mince/5-kc/>>.
- (47) Česká národní banka: 2 Kč [online]. [cit. 20.06.2023]. Dostupné z: <<https://www.cnb.cz/cs/bankovky-a-mince/mince/2-kc/>>.
- (48) Česká národní banka: 1 Kč [online]. [cit. 20.06.2023]. Dostupné z: <<https://www.cnb.cz/cs/bankovky-a-mince/mince/1-kc/>>.
- (49) JUREČKA, Václav a kolektiv. *Makroekonomie*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2017. Expert (Grada). ISBN 9788-0-271-9266-3.
- (50) REJNUŠ, Oldřich. *Finanční trhy*. 4., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2014. Partners. ISBN 9788024736716.
- (51) MÁČE, Miroslav. *Platební styk: klasický a elektronický*. Praha: Grada, 2006. ISBN 9788024717258.
- (52) ČERNOHORSKÝ, Jan a Petr TEPLÝ. *Základy financí*. Praha: Grada, 2011. ISBN 9788024736693.
- (53) JANDA, Josef. *Zajištění na starší: jak se co nejlépe připravit na podzim života*. Praha: Grada, 2012. Finance pro každého. ISBN 9788024783406.

- (54) JANDA, Josef. *Spořit nebo investovat?*. Praha: Grada, 2011. Finance pro každého. ISBN 9788024771663.
- (55) MÁLEK, Petr, Gabriela OŠKRDALOVÁ a Petr VALOUCH. *Osobní finance*. Brno: Masarykova univerzita, 2016. ISBN 9788021081789.
- (56) HOLMAN, Robert. *Ekonomie*. 4. aktualiz. vyd. Praha: C. H. Beck, 2005. ISBN 9788071798910.
- (57) PALATKOVÁ, Monika a Jitka ZICHOVÁ. *Ekonomika turismu: turismus České republiky*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2014. ISBN 9788024793061.
- (58) JAKUBÍKOVÁ, Dagmar. *Strategický marketing: strategie a trendy*. 2., rozš. vyd. Praha: Grada, 2013. Expert (Grada). ISBN 9788024746708.
- (59) KUTHAN, Robert, Naděžda PELCOVÁ a Zbyněk ZICHA, ed. *Kapitoly z didaktiky filosofie, etiky a společenských věd*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2018. Studia didactica. ISBN 9788072909834.
- (60) ŽÁK, Milan. *Hospodářská politika*. [Praha]: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2020. ISBN 9788088330264.
- (61) KEŘKOVSKÝ, Miloslav. *Ekonomie pro strategické řízení: teorie pro praxi*. Praha: C. H. Beck, 2004. ISBN 9788071798859.
- (62) PELC, Vladimír. *Daňové podmínky působení neziskových subjektů*. V Praze: C.H. Beck, 2010. C.H. Beck pro praxi. ISBN 9788074001901.
- (63) Portál občana (gov.cz): *Daň z přidané hodnoty* [online]. [cit. 10.08.2023]. Dostupné z: <<https://portal.gov.cz/rozcestniky/dan-z-pridane-hodnoty-RZC-57>>.
- (64) MONETA Money Bank: *Kalkulačka DPH* [online]. [cit. 10.08.2023]. Dostupné z: <<https://www.moneta.cz/kalkulacky/kalkulacka-dph>>.
- (65) MANKIW, N. Gregory. *Zásady ekonomie*. Praha: Grada, 1999. ISBN 9788071698913.
- (66) HOLMAN, Robert. *Základy ekonomie: pro studenty vyšších odborných škol a neekonomických fakult VŠ*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2008. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 9788071798903.
- (67) HUBINKOVÁ, Zuzana. *Psychologie a sociologie ekonomického chování*. 3., aktualiz., dopl. a přeprac. vyd. Praha: Grada, 2008. Psyché (Grada). ISBN 9788024715933.
- (68) JUREČKA, Václav a kolektiv. *Makroekonomie*. 3., aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2013. Expert (Grada). ISBN 9788024786667.

- (69) DVOŘÁČEK, Jiří a Peter SLUNČÍK. Podnik a jeho okolí: jak přežít v konkurenčním prostředí. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckova edice ekonomie. ISBN 9788074002243.
- (70) Česká národní banka: *Historie inflačních cílů ČNB* [online]. [cit. 12.08.2023]. Dostupné z: <<https://www.cnb.cz/cs/menova-politika/inflacni-cil/historie-inflacnich-cilu-cnb/#c2>>.
- (71) Česká národní banka: *Nástroje měnové politiky* [online]. [cit. 12.08.2023]. Dostupné z: <<https://www.cnb.cz/cs/menova-politika/mp-nastroje/>>.
- (72) SOUKUP, Jindřich, Vít POŠTA, Pavel NESET a Tomáš PAVELKA. Makroekonomie. 4. aktualizované vydání. Praha: Management Press, 2022. ISBN 978-80-7261-598-8.
- (73) NOVÝ, Ivan a Alois SURYNEK. Sociologie pro ekonomy a manažery. 2., přepracované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2006. Manažer. ISBN 978-80-247-1705-0.
- (74) Český statistický úřad: *Nové ukazatele nezaměstnanosti* [online]. 20. prosince 2014 [cit. 16.08.2023]. Dostupné z: <<https://www.czso.cz/csu/czso/fd002a259d>>.
- (75) JUREČKA, Václav a Martin MACHÁČEK. Makroekonomie. 4., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2023. Expert (Grada). ISBN 9788027136353.
- (76) VYBÍHAL, Václav. Mzdové účetnictví 2023: praktický průvodce. Praha: Grada Publishing, 2023. Účetnictví a daně (Grada). ISBN 978-80-271-3982-8.
- (77) VYBÍHAL, Václav. Mzdové účetnictví 2022: praktický průvodce. Praha: Grada Publishing, 2022. Účetnictví a daně (Grada). ISBN 978-80-271-3592-9.
- (78) Úřad práce České republiky: *Často kladené otázky* [online]. 12. července 2023 [cit. 16.08.2023]. Dostupné z: <<https://www.uradprace.cz/casto-kladene-otazky-2>>.
- (79) Český statistický úřad: *Graf – Vývoj hrubého domácího produktu v ČR (ve stálých cenách)* [online]. 24. srpna 2023 [cit. 21.08.2023]. Dostupné z: <<https://www.czso.cz/csu/czso/vyvoj-hrubeho-domaciho-produktu-v-cr-ve-stalych-cenach>>.
- (80) VLČEK, Josef a kolektiv. *Ekonomie a ekonomika*. Praha: ASPI Publishing, 2003. ISBN 80-86395-46-4.
- (81) TEPLÝ, Petr. *Navigátor bezpečného úvěru*. Praha: Karolinum, 2013. ISBN 978-80-246-2287-3.

- (82) JÍLEK, Josef. *Finance v globální ekonomice*. Praha: Grada, 2013. Finanční trhy a instituce. ISBN 978-80-247-4516-9.
- (83) SLANÝ, Antonín. *Makroekonomická analýza a hospodářská politika*. Praha: C. H. Beck, 2003. ISBN 978-80-7179-738-8.
- (84) SYROVÝ, Petr a Tomáš TYL. *Osobní finance: řízení financí pro každého*. 3. aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2020. Finance (Grada). ISBN 978-80-271-2886-0.
- (85) VALOUCH, Petr a Petr MÁLEK a Gabriela OŠKRDALOVÁ. *Osobní finance*. Brno: Masarykova univerzita, 2010. ISBN: 978-80-210-8178-9.
- (86) VEBER, Jaromír. *Řízení jakosti a ochrana spotřebitele*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2007. Manažer. ISBN 978-80-247-1782-1.
- (87) Ministerstvo průmyslu a obchodu: *Strategie spotřebitelské politiky 2021-2030* [online]. 8. června 2021 [cit. 26.08.2023]. Dostupné z: <<https://www.mpo.cz/cz/ochrana-spotrebitele/informace-pro-spotrebitele/strategie-spotrebitelske-politiky-2021-2030--261816/>>.
- (88) Euroskop.cz: *Ochrana spotřebitele* [online]. [cit. 01.09.2023]. Dostupné z: <<https://euroskop.cz/evropska-unie/politiky-eu/regulace-o-koordinace/ochrana-spotrebitele/>>.
- (89) KLÍNSKÝ, Petr a CHROMÁ, Danuše. *Finanční gramotnost: úlohy a metodika*. Praha: Národní ústav odborného vzdělávání, 2009. ISBN 978-80-87063-26-2.
- (90) Česká obchodní inspekce: *Působnost úřadu* [online]. [cit. 01.09.2023]. Dostupné z: <<https://www.coi.cz/o-coi/pusobnost-uradu/>>.
- (91) Ministerstvo financí České republiky: *Finanční vzdělávání* [online]. 24. ledna 2020 [cit. 1.09.2023]. Dostupné z: <<https://www.mfcr.cz/cs/ministerstvo/kariera-a-vzdelavani/vzdelavani/financni-vzdelavani>>.
- (92) Ministerstvo financí České republiky: *Národní strategie finančního vzdělávání 2.0* [online]. listopad 2019 [cit. 01.09.2023]. Dostupné z: <https://financniagramotnost.mfcr.cz/assets/cs/media/PSFV_2020_Narodni-strategie-financniho-vzdelavani-2-0.pdf>.
- (93) Ministerstvo vnitra České republiky: *Ozbrojené síly ČR – plánování obrany státu* [online]. [cit. 21.09.2023]. Dostupné z: <<https://www.mvcr.cz/clanek/ozbrojene-sily-cr.aspx>>.

- (94) Ministerstvo obrany České republiky: *Koncepce výstavby Armády České republiky 2030* [online]. [cit. 22.09.2023]. Dostupné z: <https://mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/koncepce__2030.pdf>.
- (95) Ministerstvo obrany České republiky: *Generální štáb* [online]. [cit. 22.09.2023]. Dostupné z: <<https://acr.army.cz/scripts/detail.php?pgid=638>>.
- (96) Ministerstvo obrany České republiky: *Ředitelství speciálních sil* [online]. 22. května 2022 [cit. 22.09.2023]. Dostupné z: <<https://acr.army.cz/struktura/generalni/specialni-sily/reditelstvi-specialnich-sil-104392/>>.
- (97) Ministerstvo obrany České republiky: *Velitelství pro operace* [online]. 1. června 2023. [cit. 04.10.2023]. Dostupné z: <<https://acr.army.cz/struktura/generalni/operace/velitelstvi-pro-operace---spolecne-operacni-centrum-218819/>>.
- (98) Ministerstvo obrany České republiky: *Velitelství pozemních sil AČR* [online]. 8. května 2023. [cit. 04.10.2023]. Dostupné z: <<https://acr.army.cz/struktura/generalni/poz/velitelstvi-pozemnich-sil-acr-221600/>>.
- (99) Ministerstvo obrany České republiky: *Rukávkové znaky vojáků pozemních sil* [online]. [cit. 04.10.2023]. Dostupné z: <https://acr.army.cz/images/id_88000_100000/99780/Ruk-znaky-Poz-silyV.jpg>.
- (100) Ministerstvo obrany České republiky: *Velitelství vzdušných sil AČR* [online]. 2. listopadu 2022 [cit. 05.10.2023]. Dostupné z: <<https://acr.army.cz/struktura/generalni-stab/velitelstvi-vzdusnych-sil-86864/>>.
- (101) Ministerstvo obrany České republiky: *Velitelství teritoriálních sil* [online]. 5. ledna 2023 [cit. 05.10.2023]. Dostupné z: <<https://acr.army.cz/struktura/generalni/ter/velitelstvi-teritoria-214170/>>.
- (102) Ministerstvo obrany České republiky: *Velitelství informačních a kybernetických sil* [online]. 28. dubna 2023 [cit. 05.10.2023]. Dostupné z: <<https://acr.army.cz/struktura/generalni/kyb/velitelstvi-kybernetickych-sil-a-informacnich-operaci-214169/>>.
- (103) Ministerstvo obrany České republiky: *Vojenská přísaha. Vojenská přísaha vojáků ozbrojených sil ČR platná od 1. července 2016* [online]. 2019 [cit. 05.10.2023]. Dostupné z: <<https://acr.army.cz/kariera/prisaha/vojenska-prisaha-124852/>>.

- (104) Česko: *Zákon č. 219/1999 Sb. – Zákon o ozbrojených silách České republiky*. [cit. 05.10.2023].
- (105) Česko: *Zákon č. 634/1992 Sb. – Zákon o ochraně spotřebitele, v platném znění* [online]. [cit. 18.10.2023].
- (106) Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky: *Mimosoudní řešení spotřebitelských sporů – ADR*. [online]. [cit. 18.10.2023]. Dostupné z: <<https://www.mpo.cz/cz/ochrana-spotrebitele/mimosoudni-reseni-spotrebitelskych-sporu-adr/>>.
- (107) Česká obchodní inspekce: *Informace o mimosoudním řešení spotřebitelských sporů (ADR)*. [online]. [cit. 18.10.2023]. Dostupné z: <<https://www.coi.cz/informace-o-adr/>>.
- (108) Evropská unie: *Mimosoudní postupy řešení spotřebitelských sporů*. [online]. 7.6.2023 [cit. 28.10.2023]. Dostupné z: <https://europa.eu/youreurope/citizens/consumers/consumers-dispute-resolution/out-of-court-procedures/index_cs.htm>.
- (109) Evropská unie: *Řešení sporů on-line. Používání platformy pro řešení sporů online*. [online]. [cit. 28.10.2023]. Dostupné z: <<https://ec.europa.eu/consumers/odr/main/?event=main.home.howitworks>>.
- (110) Česká obchodní inspekce: *Reklamace zboží a služeb*. [online]. [cit. 28.10.2023]. Dostupné z: <<https://www.coi.cz/pro-podnikatele/informace-pro-prodejce-zbozi-a-sluzeb/reklamace-zbozi-a-sluzeb/>>.
- (111) Česká obchodní inspekce: *Záruka a odpovědnost za vady (reklamace)*. [online]. 31.8.2017 [cit. 7.11.2023]. Dostupné z: <<https://www.coi.cz/faq/b-zaruka-a-odpovednost-za-vady/>>.
- (112) ČSOB: *Vrácení zboží bez udání důvodů: Jaká práva a povinnosti má prodávající?*. [online]. 16.5.2023 [cit. 7.11.2023]. Dostupné z: <<https://www.pruvodcepodnikanim.cz/clanek/vraceni-zbozi-bez-udani-duvodu/>>.
- (113) CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Pedagogika (Grada). Praha: Grada, 2016. ISBN 978-80-2475-326-3.
- (114) MONETA Money Bank: *Jaký je rozdíl mezi debetní a kreditní kartou?*. [online]. [cit. 17.12.2023]. Dostupné z: <<https://www.moneta.cz/aste-dotazy/odpoved/jaky-je-rozdil-mezi-kreditni-a-debetni-kartou>>.

- (115) Právo pro všechny: *Změny v doručování pracovních písemností* [online]. 18.1.2021 [cit. 17.12.2023]. Dostupné z: < <https://www.pravoprovsechny.cz/clanky/zmeny-v-dorucovani-pracovnich-pisemnosti-po-novele-zakoniku-prace/>>.
- (116) HEŘMANOVÁ, Eva. *Lidské zdroje a finanční vzdělanost v Česku* [online]. 2011 [cit. 17.3.2024]. DOI: 10.13140/2.1.2978.2405.
- (117) PARAMITALAKSMI, Ratri. *Financial Literacy Level of Students Majoring in Accounting, Mercu Buana University of Yogyakarta* [online]. 2022 [cit. 17.3.2024]. DOI: 10.55324/iss.v1i4.91.
- (118) RAFINDA, Ascaryan and Timea GAL.Ratri. *Financial Literacy of Economics and Non-Economics Students* [online]. 2020 [cit. 17.3.2024]. DOI: 10.32479/irmm.8974.
- (119) XIAO, Jing J., Cheng CHEN a Lei SUN. *Age Differences in Consumer Financial Capability* [online]. 2015 [cit. 17.3.2024]. DOI: 10.1111/ijcs.12205
- (120) SEVEROVÁ, Lucie; STARÁ, Dana; ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE. KATEDRA EKONOMICKÝCH TEORIÍ. *Základy obecné ekonomie*. V Praze: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2009. ISBN 978-80-213-1948-6.
- (121) SEVEROVÁ, Lucie; ŠRÉDL, Karel. *Znalostní ekonomika*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2010. ISBN 978-80-213-2131-1.
- (122) SEVEROVÁ, Lucie. *Znalostní ekonomika a vzdělávání v mezinárodním kontextu*. Davle: Alfa Nakladatelství, 2011. ISBN 978-80-87168-16-5.
- (123) MORRISON, Nan J. *Financial Literacy Education: Addressing Student, Business, and Government Needs*. Pennsylvania, USA: Harrisburg University of Science and Technology, 2016. 197 s. ISBN: 978-1-4987-3855-2.

8 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk

8.1 Seznam obrázků

Obrázek 1 - Schéma finanční gramotnosti	17
Obrázek 2 - Spořicí účet.....	19
Obrázek 3 - Schéma oddlužení	34
Obrázek 4 - Typy pojištění.....	41
Obrázek 5 - Křivka poptávky	44
Obrázek 6 - Křivka nabídky	45
Obrázek 7 - Tržní rovnováha	46
Obrázek 8 - Hospodářský cyklus	51
Obrázek 9 - Dělení celkové populace	55
Obrázek 10 - Daňový systém	59
Obrázek 11 - Schéma finančního plánu	62
Obrázek 12 - Struktura Armády ČR	71
Obrázek 13 - Struktura Velitelství pozemních sil	73

8.2 Seznam tabulek

Tabulka 1 - Průměr numerické gramotnosti v zemích OECD vs ČR	18
Tabulka 2 - Pojištění	21
Tabulka 3 - Výhody a nevýhody insolvence.....	34
Tabulka 4 - Správné a nesprávné odpovědi na otázku číslo 1	77
Tabulka 5 - Správné a nesprávné odpovědi na otázku číslo 2	78
Tabulka 6 - Správné a nesprávné odpovědi na otázku číslo 3	81
Tabulka 7 - Správné a nesprávné odpovědi na otázku číslo 4	82
Tabulka 8 - Správné a nesprávné odpovědi na otázku číslo 5	84
Tabulka 9 - Správné a nesprávné odpovědi na otázku číslo 6	87
Tabulka 10 - Správné a nesprávné odpovědi na otázku číslo 7	89
Tabulka 11 - Správné a nesprávné odpovědi na otázku číslo 8	91
Tabulka 12 - Správné a nesprávné odpovědi na otázku číslo 9	92
Tabulka 13 - Správné a nesprávné odpovědi na otázku číslo 10	95

Tabulka 14 - Vyhodnocení testu finanční gramotnosti vojáků mechanizovaného praporu	96
Tabulka 15 - Úspěšnost odpovědí vojáků mechanizovaného praporu	97
Tabulka 16 - Vyhodnocení testu finanční gramotnosti studentů České zemědělské univerzity	99
Tabulka 17 - Úspěšnost odpovědí studentů České zemědělské univerzity	100
Tabulka 18 - Srovnání výsledků testu finanční gramotnosti obou sledovaných skupin....	102
Tabulka 19 - Srovnání úspěšnosti otázek obou sledovaných skupin.....	103
Tabulka 20 - Srovnání úspěšnosti obou sledovaných skupin u otázky číslo 2	104
Tabulka 21 - Srovnání úspěšnosti obou sledovaných skupin u otázky číslo 3	104
Tabulka 22 - Srovnání úspěšnosti obou sledovaných skupin u otázky číslo 5	105
Tabulka 23 - Srovnání úspěšnosti obou sledovaných skupin u otázky číslo 7	105
Tabulka 24 - Srovnání úspěšnosti obou sledovaných skupin u otázky číslo 8	106
Tabulka 25 - Srovnání úspěšnosti obou sledovaných skupin u otázky číslo 1	106
Tabulka 26 - Srovnání úspěšnosti obou sledovaných skupin u otázky číslo 4	107
Tabulka 27 - Srovnání úspěšnosti obou sledovaných skupin u otázky číslo 6	107
Tabulka 28 - Srovnání úspěšnosti obou sledovaných skupin u otázky číslo 9	108
Tabulka 29 - Srovnání úspěšnosti obou sledovaných skupin u otázky číslo 9	108

8.3 Seznam grafů

Graf 1 - Úspěšnost odpovědí na otázku číslo 1 v grafickém znázornění.....	77
Graf 2 - Úspěšnost odpovědí na otázku číslo 2 v grafickém znázornění.....	79
Graf 3 - Úspěšnost odpovědí na otázku číslo 3 v grafickém znázornění.....	81
Graf 4 - Úspěšnost odpovědí na otázku číslo 4 v grafickém znázornění.....	83
Graf 5 - Úspěšnost odpovědí na otázku číslo 5 v grafickém znázornění.....	85
Graf 6 - Úspěšnost odpovědí na otázku číslo 6 v grafickém znázornění.....	87
Graf 7 - Úspěšnost odpovědí na otázku číslo 7 v grafickém znázornění.....	89
Graf 8 - Úspěšnost odpovědí na otázku číslo 8 v grafickém znázornění.....	91
Graf 9 - Úspěšnost odpovědí na otázku číslo 9 v grafickém znázornění.....	93
Graf 10 - Úspěšnost odpovědí na otázku číslo 10 v grafickém znázornění.....	95
Graf 11 - Vyhodnocení testu finanční gramotnosti vojáků mechanizovaného praporu v grafickém znázornění.....	97

Graf 12 - Úspěšnost odpovědí vojáků mechanizovaného praporu v grafickém znázornění	98
Graf 13 - Vyhodnocení testu finanční gramotnosti studentů České zemědělské univerzity v grafickém znázornění	100
Graf 14 - Úspěšnost odpovědí studentů České zemědělské univerzity v grafickém znázornění	101

8.4 Seznam použitých zkratk

Oblast FG = oblast finanční gramotnosti

PB = procentní body

PEF (ČŽU) = studenti Provozně ekonomické fakulty České zemědělské univerzity

VMP = vojáci mechanizovaného praporu

Přílohy

Příloha 1 - Test finanční gramotnosti

Test finanční gramotnosti

Dobrý den, vážení respondenti,

jmenuji se Helena Bartůňková a studuji Provozně ekonomickou fakultu na České zemědělské univerzitě v Praze, obor Veřejná správa a regionální rozvoj. Ráda bych Vás požádala o vyplnění tohoto anonymního testu, který obsahuje 11 otázek z různých sfér finanční gramotnosti. Výsledky testu využiji v praktické části své diplomové práce. Prosím Vás o důkladné přečtení otázek a jejich zodpovězení. Děkuji za čas, který tomuto testu věnujete.

Prosím o zaškrtnutí křížkem

Voják mechanizovaného praporu

Student České zemědělské univerzity v Praze

Maximální počet bodů: 11

Počet dosažených bodů:

Otázka č. 1

Účastníte se mise v zahraničí a do emailu vám přijde tato emailová zpráva (uvedena níže) ohledně zablokování vašeho účtu. **Jak na tuto zprávu zareagujete a proč?**

Vážený zákazníku,

Byl detekován váš dlouhodobý pobyt v zahraničí. Z důvodu bezpečnosti jsme vám zablokovali váš účet.

Proces dokončete [kliknutím sem](#).

Nezapomente zadat údaje jako ve svém účtu a změnit je. Tento účet může spolu s dalšími informacemi vést k trvalému uzamčení a vyžadovat nový postup uzamčení.

Děkujeme, že upravujeme naše služby.
Vase Csobbank © 2022 CSOB

Odpověď:

Otázka č. 2

Jaký je rozdíl mezi debetní a kreditní kartou?

Odpověď:

Otázka č. 3

Od nebankovní společnosti FairCredit si k 25.1.2023 půjčujete v hotovosti 20 000 Kč. Úroková sazba činí 35,53 % p.a. RPSN je ve výši 254,04 %. Datum splatnosti je 40 týdnů (viz tabulka níže). Týdenní splátka činí 740 Kč.

Vaše půjčka v hotovosti	
Výše půjčky	20 000 Kč
Týdenní splátka	740 Kč
Doba splácení	40 týdnů
RPSN	254,04 %
Úrok	35,53 % p.a.

Kolik celkem přeplatíte, budete-li si půjčovat od výše zmíněné nebankovní společnosti 20 000 Kč?

Odpověď:

Otázka č. 4

Řídíte vozidlo, které je bez technické kontroly. **Co se stane, pokud s tímto vozidlem způsobíte dopravní nehodu?**

Odpověď:

Otázka č. 5

Zaměstnavatel s vámi ukončil pracovní poměr výpovědí. Výpověď (písemnost do vlastních rukou) vám však poštou nedorazila, protože adresa bydliště, na které v současné době bydlíte, je jiná než ta, kterou máte uvedenou v pracovní smlouvě, kterou jste se zaměstnavatelem uzavřeli. Změnu trvalého bydliště jste zaměstnavateli řádně neohlásili. **Bude takováto výpověď platná, přestože si ji na poště nevyzvednete?**

Pokud ano, tak proč?

Odpověď:

Otázka č. 6

Od přítele Pavla Nováka jste si půjčili 12 000 Kč. Pavel Novák vám dal podepsat tuto blankosměnku (viz obrázek níže) z důvodu, že byste přestali splácet své závazky. **Jaká rizika pro vás mohou vzniknout, pokud podepíšete tuto směnku?**

Směnka vlastní

V ...*Lounech*... dne *24. listopadu 2022*

Za tuto směnku zaplatím dne *24. ledna 2023* na řad *Pavel Novák, U Zastávky 20, Erluh*
(údj splatnosti, měsíc slovy) (jméno a adresa)

částku *12000* ..... korun českých
(částka číslem i slovy)

Splatnost v ...*Erluhu*... u *U Zastávky 20*
(místo placení) (domicil)

Výstavce *Václav Bárta, Na Aleji 89, Louny*
(jméno/název a adresa)
Bárta
(podpis)

Odpověď:

Otázka č. 7

Zákon 221/1999 o vojácích z povolání, udává v osmé hlavě, § 132, druhého odstavce následující:

Výsluhový příspěvek
§ 132

(1) Voják, jehož služební poměr zanikl podle § 18 písm. a), h) a i) nebo podle § 19 odst. 1 písm. a), b), c), e), g), až l), n), a o), má nárok na výsluhový příspěvek, jestliže jeho služební poměr trval alespoň po dobu 15 let.

(2) Základní výše výsluhového příspěvku činí za 15 let služby 5 % průměrného měsíčního hrubého služebního platu. Tato výše se zvyšuje za šestnáctý a každý další ukončený rok služby o 6,2 %, za dvacátý první a každý další ukončený rok služby o 2,5 % a za dvacátý sedmý a každý další ukončený rok služby o 1 % průměrného měsíčního hrubého služebního platu.

Jaká bude výše výsluhového příspěvku po 17 letech služby, pokud průměrný měsíční hrubý plat činí 30 000 Kč?

Odpověď:

Otázka č. 8

Rozhodnete se Františku Pražákovi zapůjčit 14 600 000 Kč. Půjčku si pojistíte notářským zápisem (viz níže).

Jaké riziko podstupujete, pokud s tímto notářským zápisem budete souhlasit?

Předmět plnění:-----

1. Plnění je peněžité. -----
2. Jedná se o **zaplacení dlužné částky – Nového závazku** ve výši **14.600.000,- Kč** (slovy: čtrnáct milionů šest set tisíc korun českých) v následujících splátkách: -----
  - 1) **do 10.9.2023** (slovy: desátého září roku dva tisíce dvacet tři) částky ve výši **3.500.000,- Kč** (slovy: tři miliony pět set tisíc korun českých) **a částky odpovídající smluvnímu úroku.** -----
  - 2) **do 10.3.2024** (slovy: desátého března roku dva tisíce dvacet čtyři) částky ve výši **3.500.000,- Kč** (slovy: tři miliony pět set tisíc korun českých) **a částky odpovídající smluvnímu úroku.** -----
  - 3) **do 10.9.2024** (slovy: desátého září roku dva tisíce dvacet čtyři) částky ve výši **3.500.000,- Kč** (slovy: tři miliony pět set tisíc korun českých) **a částky odpovídající smluvnímu úroku.** -----
  - 4) **do 10.3.2025** (slovy: desátého března roku dva tisíce dvacet pět) částky ve výši **3.500.000,- Kč** (slovy: tři miliony pět set tisíc korun českých) **a částky odpovídající smluvnímu úroku.** -----

Odpověď:

Otázka č. 9

Pronajímáte si byt od Petra Smělého. Nájem platíte tak, jak je dohodnuto ve smlouvě každý 10. den v měsíci v hotovosti. 8.1.2023 jste zjistili, že pan Petr Smělý je v insolvenční. **Komu uhradíte další platbu za nájemné?**

Odpověď:

Otázka č. 10

Máte možnost koupě bytové jednotky převzetím hypotéky se zbyvajícím doplatkem jistiny ve výši 3 300 000 Kč, úrokem 985 293 Kč při úrokové sazbě 2,1 % a splátkou 13 735 Kč. Úrok je fixován ještě na 9 měsíců. Pobíráte mzdu/plat ve výši 40 000 Kč čistého. Vaše minimální životní výdaje bez splátky hypotečního úvěru činí 25 000 Kč. Níže jsou možné měsíční splátky při různých úrokových mírách při poskytnutí hypotečního úvěru na maximální dobu splácení, při zohlednění vašich úspor vynaložených na nákup nemovitosti.

Zakoupíte tuto bytovou jednotku a proč?

Úroková sazba %	Měsíční splátka při
2	12 197 Kč
3	13 913 Kč
4	15 755 Kč
5	17 715 Kč
6	19 785 Kč
7	21 955 Kč
8	24 214 Kč

Odpověď:

Děkuji za zodpovězení dotazníku. ☺

Zdroj: vlastní zpracování